

گزارش اقتصادی شاپرک

فروردین ۱۳۹۹ . شماره ۵۸

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۱.....	پیشگفتار
۱۲.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۶.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۷.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۸.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۱.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۲.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۳.....	۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۶.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در فروردین ماه ۱۳۹۹
۲۶.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۷.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۸.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۹.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۱.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۵.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۹.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۹.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۰.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۱.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان
۴۶.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۷.....	۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور
۴۹.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۹.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۳.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۴.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۶۰.....	۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۴
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۸۹
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۸۹
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۳
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۶
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۰
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۳
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۷**
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۷
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۸
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۹
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۲
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۵
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۸
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۸
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۹
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۰
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۳

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۴
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۲۷
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۳۴
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۳۴
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۰
- ۶- جمع‌بندی ۱۴۳
- ۷- واژه‌نامه ۱۵۳

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه ۱۳۹۸..... ۱۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۲
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۴
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - فروردین ۱۳۹۹..... ۳۱
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - فروردین ۱۳۹۸ و ۱۳۹۸..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - فروردین ۱۳۹۹..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - فروردین ۱۳۹۹..... ۳۶
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹..... ۳۷
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - فروردین ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹..... ۳۸
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - فروردین نسبت به اسفند ۱۳۹۸..... ۴۲
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - فروردین ۱۳۹۹..... ۴۳
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - فروردین ۱۳۹۹..... ۴۵
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - فروردین ۱۳۹۹..... ۴۷
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - فروردین ۱۳۹۹..... ۴۸
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - فروردین ۱۳۹۹..... ۵۰
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - فروردین ۱۳۹۹..... ۵۱
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - فروردین ۱۳۹۹..... ۵۲
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۴
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - فروردین ۱۳۹۹..... ۵۶
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - فروردین ۱۳۹۹..... ۵۸
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - فروردین ۱۳۹۹..... ۶۲
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - فروردین ۱۳۹۹..... ۶۳
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - فروردین ۱۳۹۹..... ۶۹
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - فروردین ۱۳۹۹..... ۷۰

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - فروردین ۱۳۹۹ ۷۳
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - فروردین ۱۳۹۹ ۷۵
- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین ۱۳۹۹ ۷۷
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین ۱۳۹۹ ۷۸
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ ۸۱
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها - فروردین ۱۳۹۹ ۹۲
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها - فروردین ۱۳۹۹ ۹۵
- شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - فروردین ۱۳۹۹ ۱۰۲
- شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تاکنون ۱۰۴
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - فروردین ۱۳۹۹ ۱۰۸
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - فروردین ۱۳۹۹ ۱۰۹
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - فروردین ۱۳۹۹ ۱۲۰
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - فروردین ۱۳۹۹ ۱۲۹
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - فروردین ۱۳۹۹ ۱۳۰
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - فروردین ۱۳۹۹ ۱۳۱
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - فروردین ۱۳۹۹ ۱۳۳

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۸.....	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۸.....	۱۹
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۸.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار فروردین ۱۳۹۹.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - فروردین ۱۳۹۹.....	۳۲
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - فروردین ۱۳۹۹.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - فروردین ۱۳۹۹.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - فروردین ۱۳۹۹.....	۳۴
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - فروردین ۱۳۹۹.....	۴۰
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - اسفند ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹.....	۴۱
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹.....	۴۴
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - فروردین ۹۹.....	۶۱
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - فروردین ۱۳۹۸ نسبت به ماه گذشته.....	۶۲
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - فروردین ۱۳۹۹.....	۶۳
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - فروردین ۱۳۹۹ و ماه گذشته.....	۶۴
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۵

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اسفند و فروردین ۱۳۹۸.....	۶۶
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۷۲
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۷۴
جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۷۶
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۷۷
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۸۰
جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال - هیرشمن.....	۸۲
جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - فروردین ۹۹.....	۸۲
جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۸۳
جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - فروردین ۹۹.....	۸۴
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۸۵
جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۸۷
جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۸۸
جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده به تفکیک استان - فروردین ۹۹.....	۹۰
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده به تفکیک استان - فروردین ۹۹.....	۹۳
جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۹۷
جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده تراکنش‌دار هر شرکت - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۹۹
جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - فروردین ۹۹.....	۱۰۰
جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - فروردین ۹۹.....	۱۰۵
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - فروردین ۱۳۹۹.....	۱۱۰
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - فروردین ۱۳۹۹.....	۱۱۳
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - فروردین ۱۳۹۹.....	۱۱۵
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹.....	۱۱۷
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - فروردین ۱۳۹۹.....	۱۱۹
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - فروردین ۱۳۹۹.....	۱۲۱
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - فروردین ۱۳۹۹.....	۱۲۳
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگان کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - فروردین ۱۳۹۹.....	۱۲۵
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - اسفند و فروردین ۹۹.....	۱۲۶

- جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - فروردین ۱۳۹۹..... ۱۲۷
- جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - فروردین ۱۳۹۹..... ۱۳۵
- جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با احتساب هزینه اجاره بها - فروردین ۱۳۹۹..... ۱۳۷
- جدول ۱۳-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - فروردین ۱۳۹۹..... ۱۴۰

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۵۸ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

به علت خطای شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعریف پایانه‌های اینترنتی، تا زمان اصلاح اطلاعات مبنای انجام محاسبات تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در تمامی بخش‌های این گزارش برای این شرکت اطلاعات مربوط به آبان ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در فروردین ماه ۱۳۹۹
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۲/۳۴ درصد
نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۳۳ درصد
سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرک به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۲۱/۴۷ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در فروردین ماه ۹۹

آمار عملکردی

تعداد تراکنش های شاپرک	۱,۹۲۱,۵۸۲,۹۷۲ عدد
ارزش تراکنش های شاپرک	۱,۹۷۸,۵۸۰,۳۰۶ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

رشد اسمی ماهانه فروردین ۹۹ نسبت به اسفند ۹۸	۳۹/۷۱- درصد
رشد حقیقی ماهانه فروردین ۹۹ نسبت به اسفند ۹۸	۴۰/۸۹- درصد
رشد اسمی فروردین ۹۹ نسبت به فروردین ۹۸	۷/۸۵ درصد
رشد حقیقی فروردین ۹۹ نسبت به فروردین ۹۸	۹/۸۷- درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

ابزار پذیرش اینترنتی	۶/۰۷ درصد
ابزار پذیرش موبایلی	۴/۹۶ درصد
کارتخوان فروشگاه	۸۸/۹۷ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

خرید کالا و خدمات	۹۷/۶۲ درصد
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۲/۳۸ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

خرید کالا و خدمات	۸۴/۷۲۸ درصد
پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۰/۱۲ درصد
مانده گیری	۵/۱۵ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرنانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

کل ابزارها	۱,۷۸۷/۷۶
کارتخوان فروشگاه	۱,۳۸۰/۶۸
ابزار پذیرش موبایلی	۲۱۷/۹۱
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۸۹/۱۸

سرنانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

کل ابزارها	۳۱/۶۴
کارتخوان فروشگاه	۲۸/۱۵
ابزار پذیرش موبایلی	۱/۵۷
ابزار پذیرش اینترنتی	۱/۹۲

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	۱,۷۵۵,۰۲۶ عدد استان تهران
بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	۶,۹۷۶ عدد استان تهران
بیشترین سرنانه تعداد کارتخوان فروشگاه	۰/۱۹ عدد استان یزد
بیشترین تعداد سرنانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	۳۷/۶۴ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۴۸۹/۸۲
-------------------------------	--------

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

۳

سهیم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۱/۲۲ درصد	▲
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۵ درصد	▶

سهیم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۰/۶۷ درصد	▲
خطای شاپرکی	۰/۶۱ درصد	▲
خطای صادرکنندگی	۴/۳۱ درصد	▼
خطای کاربری	۹۰/۵۷ درصد	▲
خطای کسب و کار	۰/۵۴ درصد	▼

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۹/۱۷ درصد	▲
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۵ درصد	▶

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۰۱ درصد	▼
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	-۴۱/۷۱ درصد	▼

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتهای فروردین ماه ۹۹

۴

شاخص اثربخشی کارخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۴	▲
کمترین میزان شاخص	فن آوا کارت	۰/۴۵	▼

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	پرداخت نوین آرین	۰/۱۹ درصد	▼
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۱ درصد	▼

سهیم کارخوان های کم تراکنشی و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهیم	تجارت الکترونیک پارسیان	۳۲/۵۱ درصد	▲
کمترین سهیم	پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۶۰ درصد	▲

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهیم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهیم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت	۲۵/۴۴ درصد	▲
بالاترین سهیم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت	۲۲/۴۳ درصد	▼
	بانک ملت	۲۲/۸۰ درصد	▲

بالاترین سهیم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت	۴۰/۵۳ درصد	▲
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین	۳۵/۳۱ درصد	▼
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت	۲۱/۳۹ درصد	▼
	بانک ملت	۴۰/۶۴ درصد	▲
	بانک ملت	۴۶/۶۵ درصد	▲
	بانک ملت	۲۰/۶۸ درصد	▼

بالاترین سهیم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	آسان پرداخت پرشین	۲۷/۵۷ درصد	▼
ابزار پذیرش موبایلی	آسان پرداخت پرشین	۳۰/۷۸ درصد	▼
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت	۲۳/۰۷ درصد	▼
	بانک ملت	۲۵/۱۶ درصد	▲
	بانک ملت	۴۴/۶۷ درصد	▲
	بانک ملت	۲۱/۴۲ درصد	▼

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۰۶۰	▼	۱,۴۶۷	▲
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۲۹۵	▲	۲,۸۸۹	▲
کارتخوان فروشگاهی	۱,۴۸۳	▲	۹۵۲	▲

بالاترین سهیم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۵/۸۲ درصد	▲
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	۲۰/۵۱ درصد	▼
کارت پرداخت	بانک ملی ایران	۲۳/۰۶ درصد	▲

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آذر ماه) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۸

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
دی ۹۷	۱۷,۹۶۴,۳۰۰,۰۰۰	۲,۰۴۱,۵۱۸,۰۶۴	۱۱/۳۶٪
بهمن ۹۷	۱۸,۳۰۶,۵۰۰,۰۰۰	۲,۳۸۵,۰۸۳,۰۶۳	۱۳/۰۳٪
اسفند ۹۷	۱۸,۸۲۸,۹۰۰,۰۰۰	۲,۹۳۹,۲۲۴,۵۱۲	۱۵/۶۱٪
فروردین ۹۸	۱۸,۹۰۴,۹۰۰,۰۰۰	۱,۸۳۴,۵۸۹,۱۲۹	۹/۷۰٪
اردیبهشت ۹۸	۱۹,۴۱۹,۹۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۹,۶۵۷,۱۳۲	۱۴/۲۱٪
خرداد ۹۸	۱۹,۷۹۹,۱۰۰,۰۰۰	۲,۳۹۰,۷۹۷,۷۱۶	۱۲/۰۸٪
تیر ۹۸	۲۰,۲۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۶۴۶,۰۵۳,۲۰۲	۱۳/۰۸٪
مرداد ۹۸	۲۰,۷۶۵,۹۰۰,۰۰۰	۲,۶۱۶,۷۶۹,۵۲۱	۱۲/۶۰٪
شهریور ۹۸	۲۱,۲۶۴,۴۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۵,۳۶۳,۷۳۲	۱۱/۷۸٪
مهر ۹۸	۲۱,۵۶۸,۳۰۰,۰۰۰	۲,۵۳۴,۹۶۷,۶۳۹	۱۱/۷۵٪
آبان ۹۸	۲۲,۱۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۲۲,۶۳۶,۲۷۸	۱۱/۴۱٪
آذر ۹۸	۲۲,۶۲۳,۱۰۰,۰۰۰	۲,۷۹۰,۸۳۵,۱۶۳	۱۲/۳۴٪

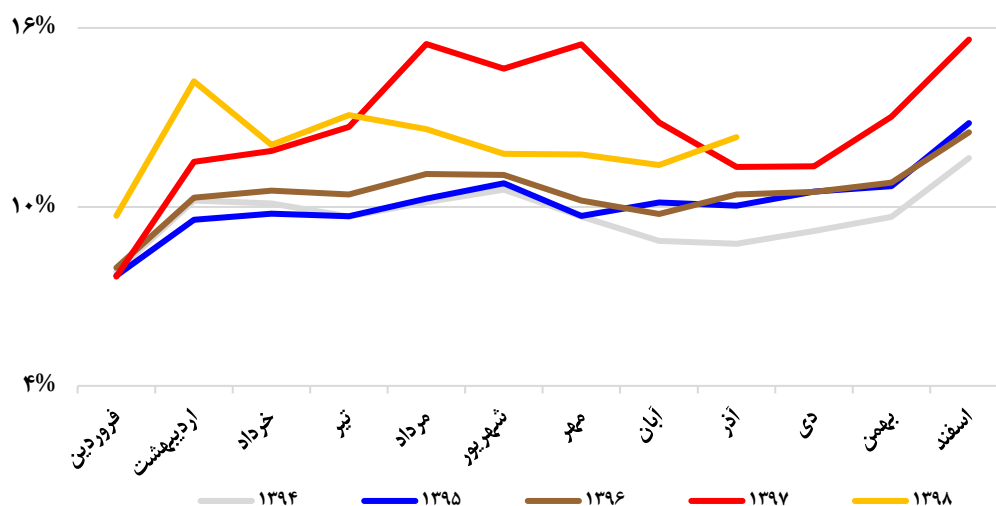
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در آذر ماه ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۲/۳۴ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه آبان ۹۸، رشد ۰/۹۳ درصدی داشته است.

در ماه آذر ۱۳۹۸، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۱۰/۶۳ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۳۰ درصدی نقدینگی نسبت به آبان ماه، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه آذر را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا آذر ماه ۱۳۹۸ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه سال ۱۳۹۸ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه ۱۳۹۸

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

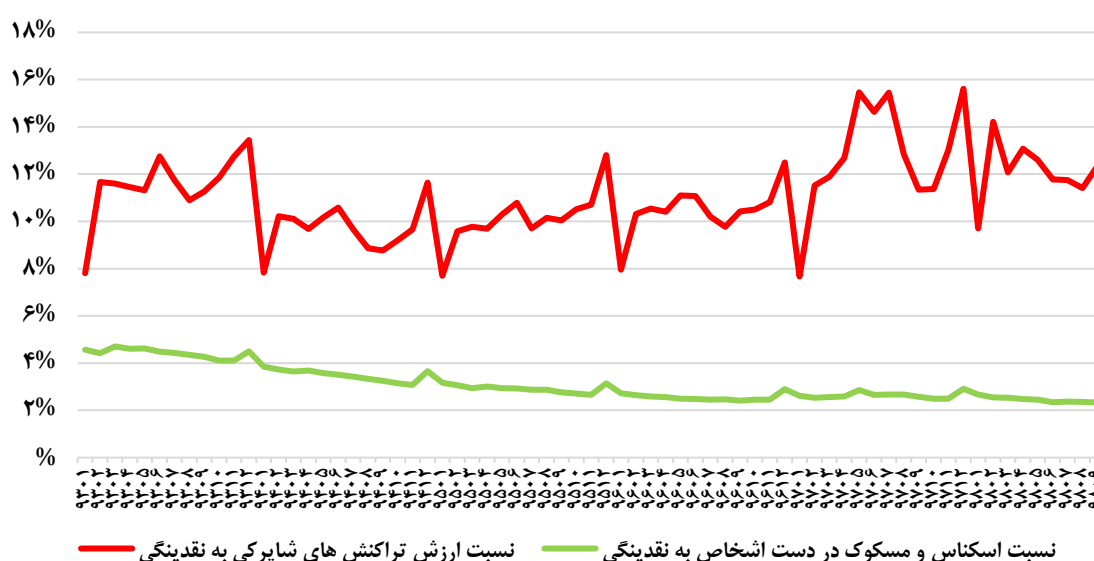
جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۳۹۸

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
دی ۹۷	۱۷,۹۶۴,۳۰۰,۰۰۰	۴۴۸,۹۰۰,۰۰۰	۲/۵۰٪
بهمن ۹۷	۱۸,۳۰۶,۵۰۰,۰۰۰	۴۵۵,۴۰۰,۰۰۰	۲/۴۹٪
اسفند ۹۷	۱۸,۸۲۸,۹۰۰,۰۰۰	۵۴۷,۵۰۰,۰۰۰	۲/۹۱٪
فروردین ۹۸	۱۸,۹۰۴,۹۰۰,۰۰۰	۵۰۴,۷۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪
اردیبهشت ۹۸	۱۹,۴۱۹,۹۰۰,۰۰۰	۴۹۵,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۵٪
خرداد ۹۸	۱۹,۷۹۹,۱۰۰,۰۰۰	۵۰۲,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۴٪
تیر ۹۸	۲۰,۲۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۵۰۱,۲۰۰,۰۰۰	۲/۴۸٪
مرداد ۹۸	۲۰,۷۶۵,۹۰۰,۰۰۰	۵۰۸,۹۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
شهریور ۹۸	۲۱,۲۶۴,۴۰۰,۰۰۰	۴۹۸,۶۰۰,۰۰۰	۲/۳۴٪
مهر ۹۸	۲۱,۵۶۸,۳۰۰,۰۰۰	۵۱۰,۴۰۰,۰۰۰	۲/۳۷٪
آبان ۹۸	۲۲,۱۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۵۲۲,۷۰۰,۰۰۰	۲/۳۶٪
آذر ۹۸	۲۲,۶۲۳,۱۰۰,۰۰۰	۵۲۷,۹۰۰,۰۰۰	۲/۳۳٪

در آذر ماه ۱۳۹۸، ۲/۳۳ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه آبان کاهش ۰/۰۳ درصدی را تجربه نموده است. در آذر ماه ۱۳۹۸ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۳۰ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۰/۹۹ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۳ تا آذر ماه سال ۱۳۹۸) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۸۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۳ به ۱۲/۳۴ درصد در آذر ماه ۱۳۹۸ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۴/۵۶ درصد به ۲/۳۳ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۲/۲۳ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در آذر ماه ۱۳۹۸ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۳ یکی از عوامل اصلی

افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۱-۲- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

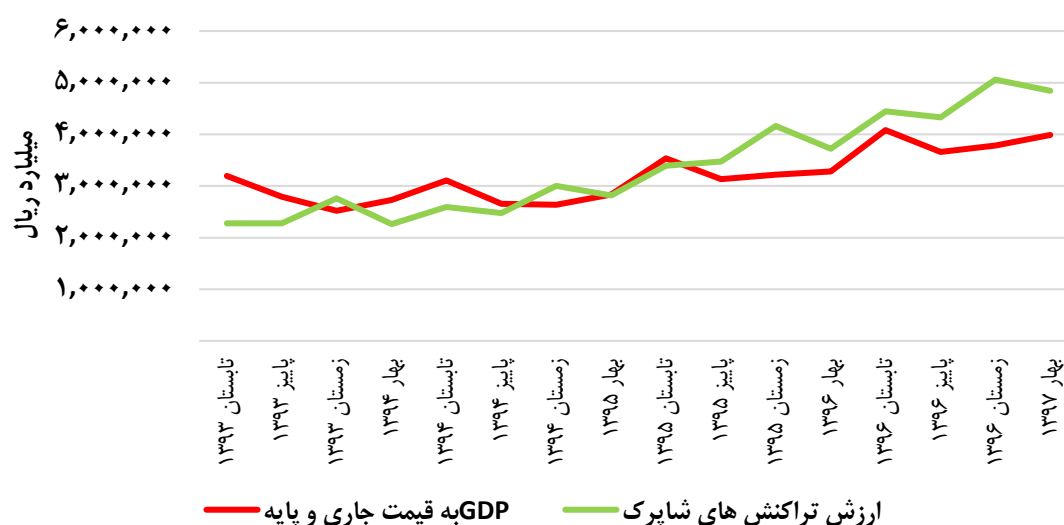
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۳-۱ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت بهار ۱۳۹۷ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه بهار سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

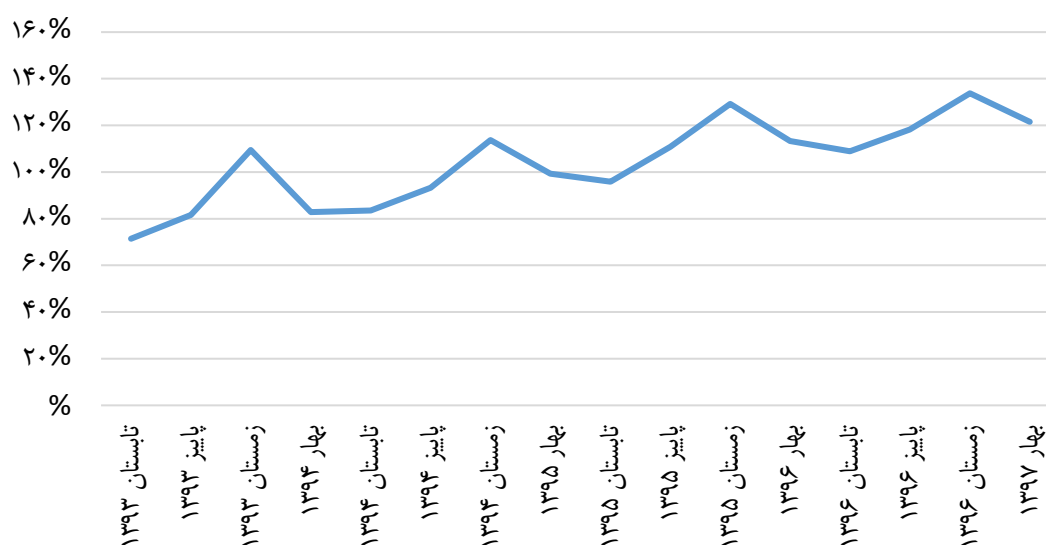
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۶۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۹/۰۲٪
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۳,۹۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۵,۵۳۱/۸۶	۱۲۱/۴۷٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۳۹۷ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفا ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۵-۱، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۴-۱ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۴-۱ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک در فروردین ماه ۹۹

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در فروردین ماه ۱۳۹۹

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در فروردین ماه ۱۳۹۹ بالغ بر ۱،۹۲۲ میلیون تراکنش با ارزش ۱،۹۷۹ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به اسفند ماه رشد ۱۵/۷۴- درصدی در تعداد و ۳۹/۷۱- درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در فروردین ماه ۱۳۹۹ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	اسفند ۱۳۹۸	فروردین ۱۳۹۹	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲،۲۸۰،۶۲۹،۰۶۵	۱،۹۲۱،۵۸۲،۹۷۲	-۱۵/۷۴٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۳،۲۸۱،۷۰۵،۶۹۱	۱،۹۷۸،۵۸۰،۳۰۶	-۳۹/۷۱٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در فروردین ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۸

نوع	فروردین ۱۳۹۸	فروردین ۱۳۹۹	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۸۲۶،۸۱۲،۷۱۳	۱،۹۲۱،۵۸۲،۹۷۲	۵/۱۹٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۸۳۴،۵۸۹،۱۲۹	۱،۹۷۸،۵۸۰،۳۰۶	۷/۸۵٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های فروردین ۱۳۹۹ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۸ از نظر تعدادی ۵/۱۹٪ و از نظر ریالی ۷/۸۵٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲ رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اسفند ۱۳۹۸	فروردین ۱۳۹۹	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۳,۲۸۱,۷۰۵,۶۹۰/۹۳	۱,۹۷۸,۵۸۰,۳۰۵/۶۸	-۳۹/۷۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۶,۳۶۷,۶۰۹/۴۳	۹,۶۷۵,۲۰۹/۳۳	-۴۰/۸۹٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۰۰/۵۰	۲۰۴/۵۰	۲/۰۰٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های فروردین ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته با رشد ۳۹/۷۱- درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در فروردین ۱۳۹۹ رشد ۴۰/۸۹- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	فروردین ۱۳۹۸	فروردین ۱۳۹۹	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۸۳۴,۵۸۹,۱۲۸/۶۲	۱,۹۷۸,۵۸۰,۳۰۵/۶۸	۷/۸۵٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۰,۷۳۴,۸۶۹/۱۰	۹,۶۷۵,۲۰۹/۳۲	-۹/۸۷٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۷۰/۹۰	۲۰۴/۵۰	۱۹/۶۶٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۷/۸۵ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۹/۸۷- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در فروردین ۱۳۹۹ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	اسفند ۱۳۹۸	فروردین ۱۳۹۹	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰,۱۳۹,۶۴۲	۱۰,۱۴۸,۹۴۳	۰/۸۲٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۳۲۰,۲۹۳	۱,۳۲۳,۴۲۴	۰/۲۴٪
کارتخوان فروشگاهی	۸,۳۳۹,۲۹۴	۸,۳۸۵,۳۴۷	۰/۵۵٪
مجموع ابزارها	۱۰,۷۹۹,۲۲۹	۱۰,۸۵۷,۷۱۴	۰/۵۴٪

بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به اسفند ماه رشد ۰/۵۴ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۰/۵۵ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به اسفند ماه رشد ۰/۸۲ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با افزایش ۰/۲۴ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

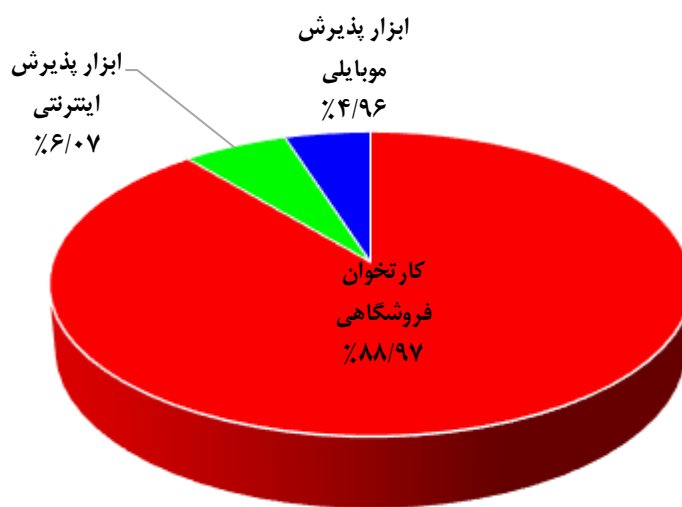
جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار فروردین ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	اسفند ۱۳۹۸		فروردین ۱۳۹۹	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰,۱۳۹,۶۴۲	۱۰/۵۵٪	۱۰,۱۴۸,۹۴۳	۱۰/۵۸٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۳۲۰,۲۹۳	۱۲/۲۳٪	۱,۳۲۳,۴۲۴	۱۲/۱۹٪
کارتخوان فروشگاهی	۸,۳۳۹,۲۹۴	۷۷/۲۲٪	۸,۳۸۵,۳۴۷	۷۷/۲۳٪
مجموع ابزارها	۱۰,۷۹۹,۲۲۹	۱۰۰/۰۰٪	۱۰,۸۵۷,۷۱۴	۱۰۰/۰۰٪

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۸/۹۷ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - فروردین ۱۳۹۹

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - فروردین ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۴۸,۹۴۳	۱۱۶,۶۱۰,۴۰۴	۱۰۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۳۲۳,۴۲۴	۹۵,۲۵۸,۶۹۸	۷۲
کارتخوان فروشگاهی	۸,۳۸۵,۳۴۷	۱,۷۰۹,۷۱۳,۸۷۰	۲۰۴
مجموع ابزارها	۱۰,۸۵۷,۷۱۴	۱,۹۲۱,۵۸۲,۹۷۲	۱۷۷

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در فروردین ۱۳۹۹، ۱۷۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته کاهش ۳۴/۲۱ واحدی (۱۶/۲۰٪ - درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. در فروردین ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۰/۵۲ درصدی از ۱۰۱ تراکنش در اسفند ماه ۱۳۹۸ به ۱۰۱ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۲ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۳/۰۷ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۴۴/۸۸ واحد کاهش نسبت به اسفند ۱۳۹۸ به ۲۰۴ عدد در فروردین ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - فروردین ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۴۸,۹۴۳	۴۲۱,۲۶۸,۶۸۸	۳۶۶/۶۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۳۲۳,۴۲۴	۸,۴۷۵,۹۰۵	۶/۴۰
کارتخوان فروشگاهی	۸,۳۸۵,۳۴۷	۱,۵۴۸,۸۳۵,۷۱۳	۱۸۴/۷۱
مجموع ابزارها	۱۰,۸۵۷,۷۱۴	۱,۹۷۸,۵۸۰,۳۰۶	۱۸۲/۲۳

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در فروردین ۱۳۹۹ ماه با کاهش ۲۳/۳۰ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳۶۶/۶۶ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۴۸ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۶/۴۰ میلیون ریال به ازای هر ابزار در فروردین ماه رسیده است. متوسط

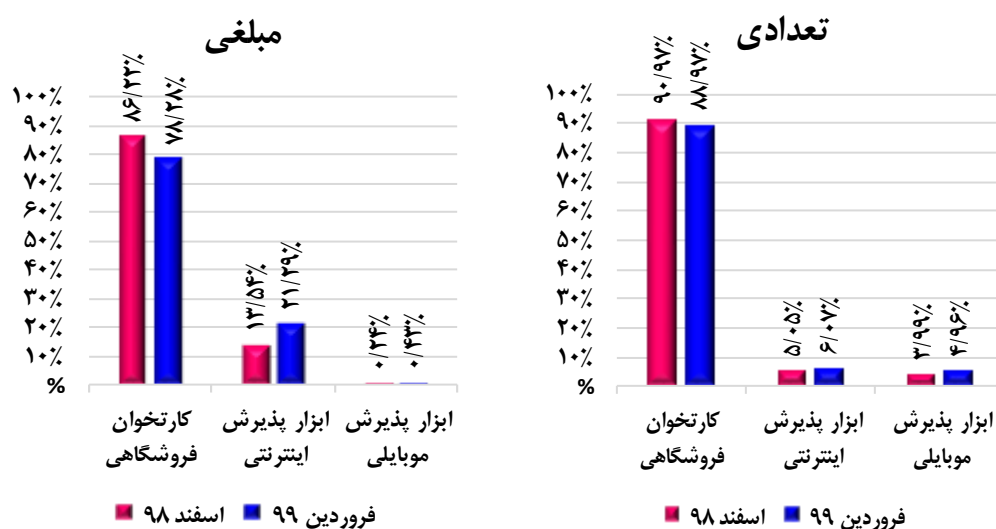
مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه نیز با توجه به جدول ۲-۸ نزدیک به ۱۸۴/۷۱ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۱۵۴/۵۹ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - فروردین ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۱۶۶۱۰,۴۰۴	۴۲۱,۲۶۸,۶۸۸	۳/۶۱
ابزار پذیرش موبایلی	۹۵,۲۵۸,۶۹۸	۸,۴۷۵,۹۰۵	۰/۰۹
کارتخوان فروشگاه	۱,۷۰۹,۷۱۳,۸۷۰	۱,۵۴۸,۸۳۵,۷۱۳	۰/۹۱
مجموع ابزارها	۱,۹۲۱,۵۸۲,۹۷۲	۱,۹۷۸,۵۸۰,۳۰۶	۱/۰۳

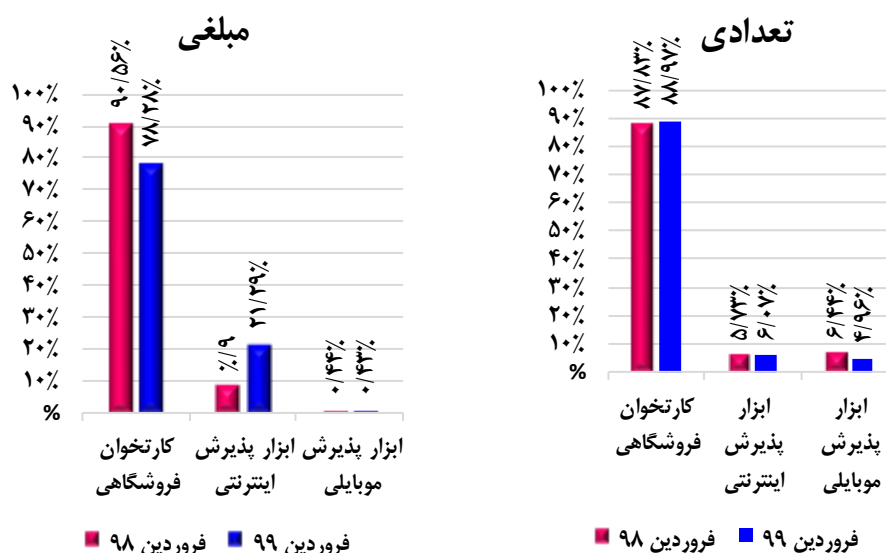
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه فروردین ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۱/۹۹ و کاهش ۷/۹۴ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۱/۰۲ و افزایش ۷/۷۵ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز افزایش ۰/۹۷ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۱۹۰ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای فروردین ۱۳۹۹ و مقایسه آن با فروردین ۱۳۹۸ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - فروردین ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹

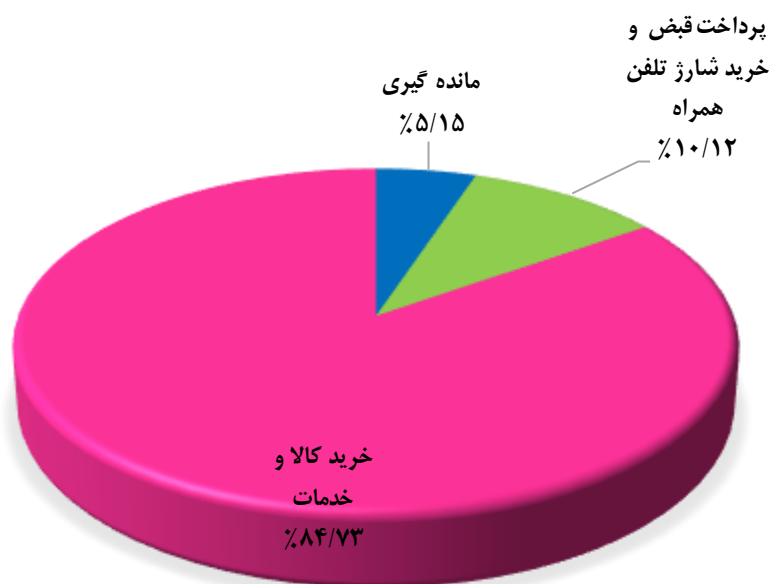
همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ۱۳۹۸ به ترتیب با افزایش ۱/۱۵ و کاهش ۱۲/۲۸ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۳۴ درصدی و افزایش ۱۲/۲۹ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۱/۴۸ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۱۰ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۴ و شکل ۲-۵ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۴ مبین آن است که در فروردین ۱۳۹۹، ۸۴/۷۳ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۶ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۰۶ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۵/۱۵ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

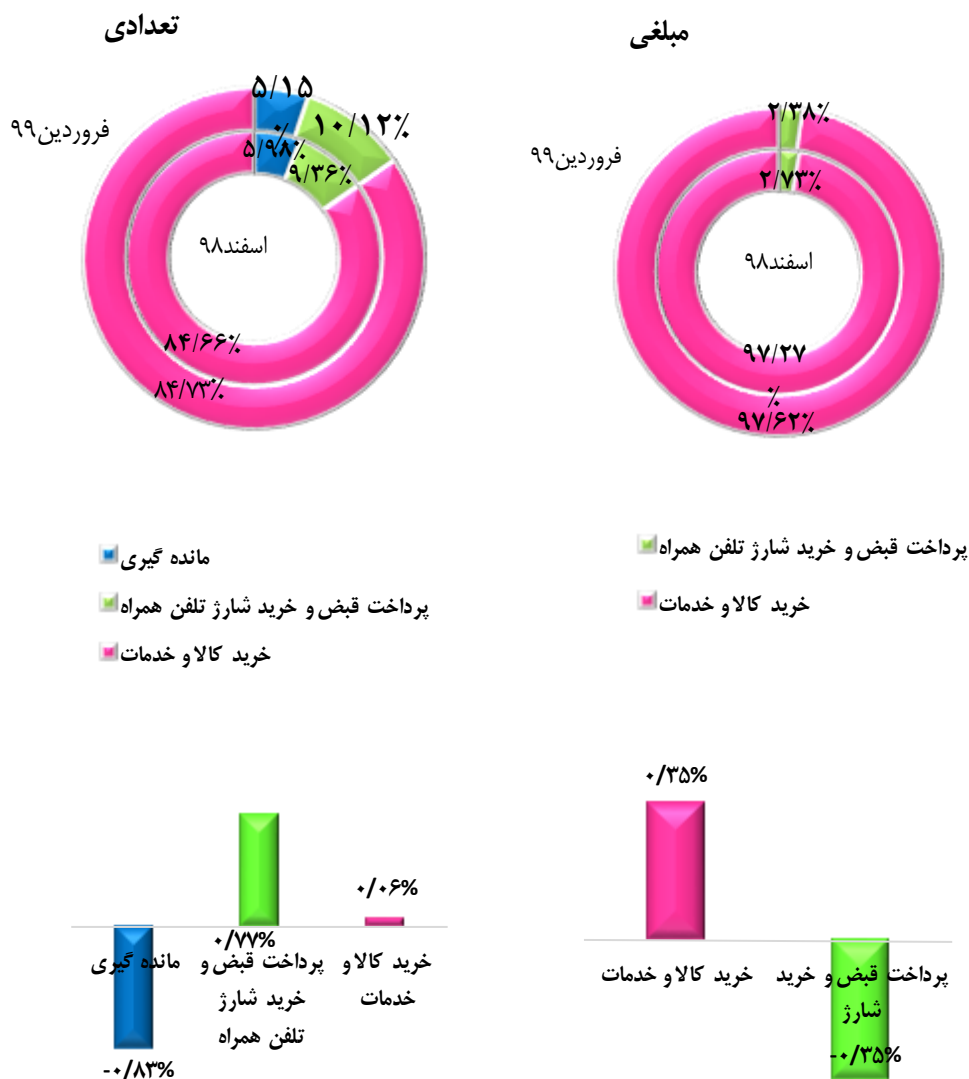
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - فروردین ۱۳۹۹

شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۷/۶۲ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه فروردین ۱۳۹۹ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - فروردین ۱۳۹۹

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۶-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

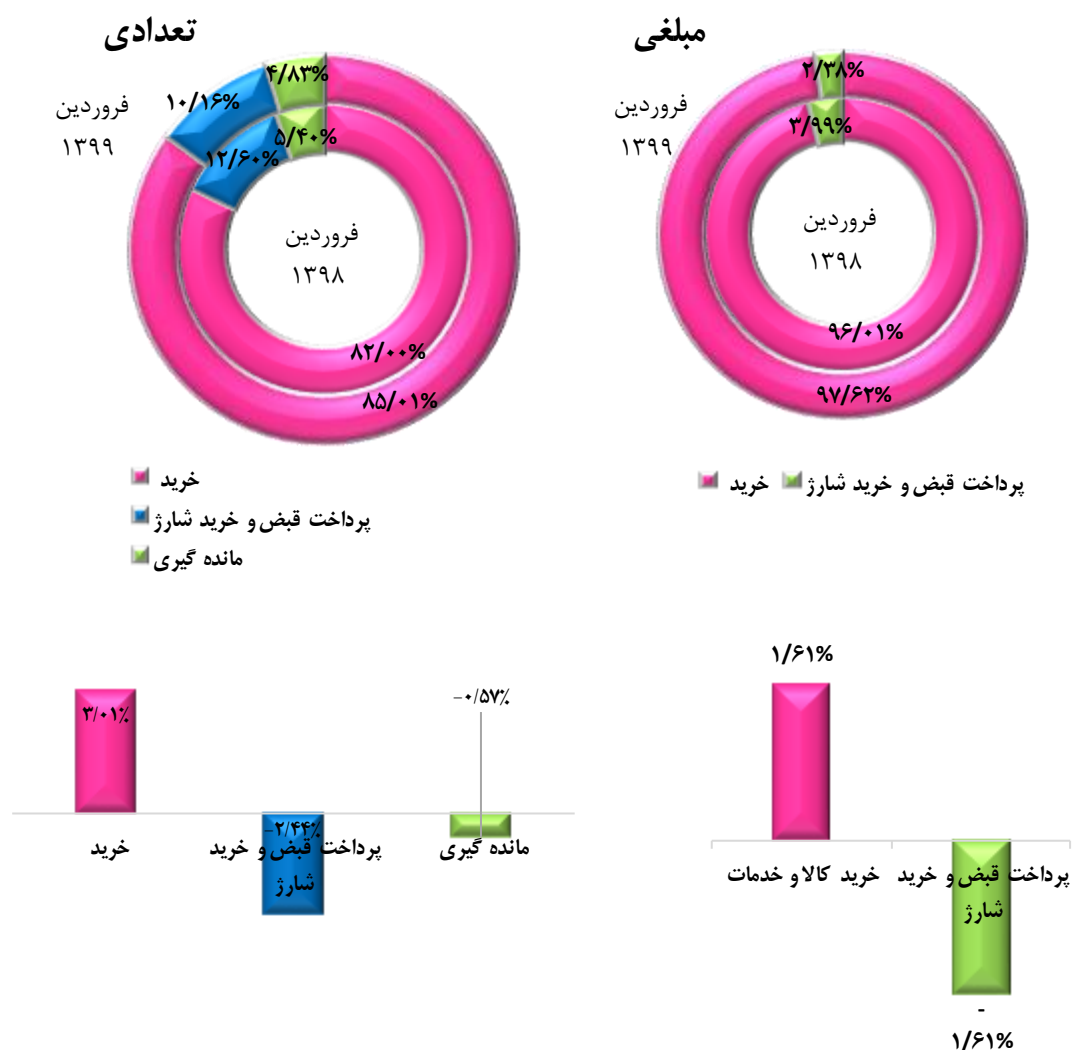

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹

در شکل ۲-۶ ملاحظه می شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش ها با افزایش همراه بوده، خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش ها افزایش داشته و خدمت "مانده گیری" با کاهش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۶ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۷۷ درصدی و سهم تعدادی تراکنش های مانده گیری "با کاهش ۰/۸۳ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش های "خرید کالا

و خدمات" نیز در فروردین ماه با افزایش ۰/۳۵ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی فروردین ۱۳۹۸ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - فروردین ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۳/۰۱ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ۱۳۹۸، سهم مبلغی آن به میزان ۱/۶۱ درصد افزایش داشته

است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۲/۴۴- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۰/۵۷- درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در فروردین ۱۳۹۰/۰۹ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاهی با تعداد ۱,۴۰۵/۶۵ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۹۲/۶۰ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۲۱/۸۵ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاهی، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی که نیازمند حضور فیزیک کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - فروردین ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۴۸,۹۴۳	۶۰,۷۳۳,۶۰۵	۱۸۹/۱۸
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۳۲۳,۴۲۴		۲۱۷/۹۱
کارتخوان فروشگاهی	۸,۳۸۵,۳۴۷		۱,۳۸۰/۶۸
کل ابزارها	۱۰,۸۵۷,۷۱۴		۱,۷۸۷/۷۶

در فروردین ۱۳۹۹ بیش از ۱,۷۸۸ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۳۸۱ ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۸۹ و ۲۱۸ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در فروردین ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - فروردین ۱۳۹۹

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۱۶,۶۱۰,۴۰۴	۶۰,۷۳۳,۶۰۵	۱/۹۲
ابزار پذیرش موبایلی	۹۵,۳۵۸,۶۹۸		۱/۵۷
کارتخوان فروشگاهی	۱,۷۰۹,۷۱۳,۸۷۰		۲۸/۱۵
کل ابزارها	۱,۹۲۱,۵۸۲,۹۷۲		۳۱/۶۴

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در فروردین ماه سال جاری ۳۱/۶۴ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتهخوان فروشگاه‌های با ۲۸/۱۵ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳ - تعداد و تعداد سرانه کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

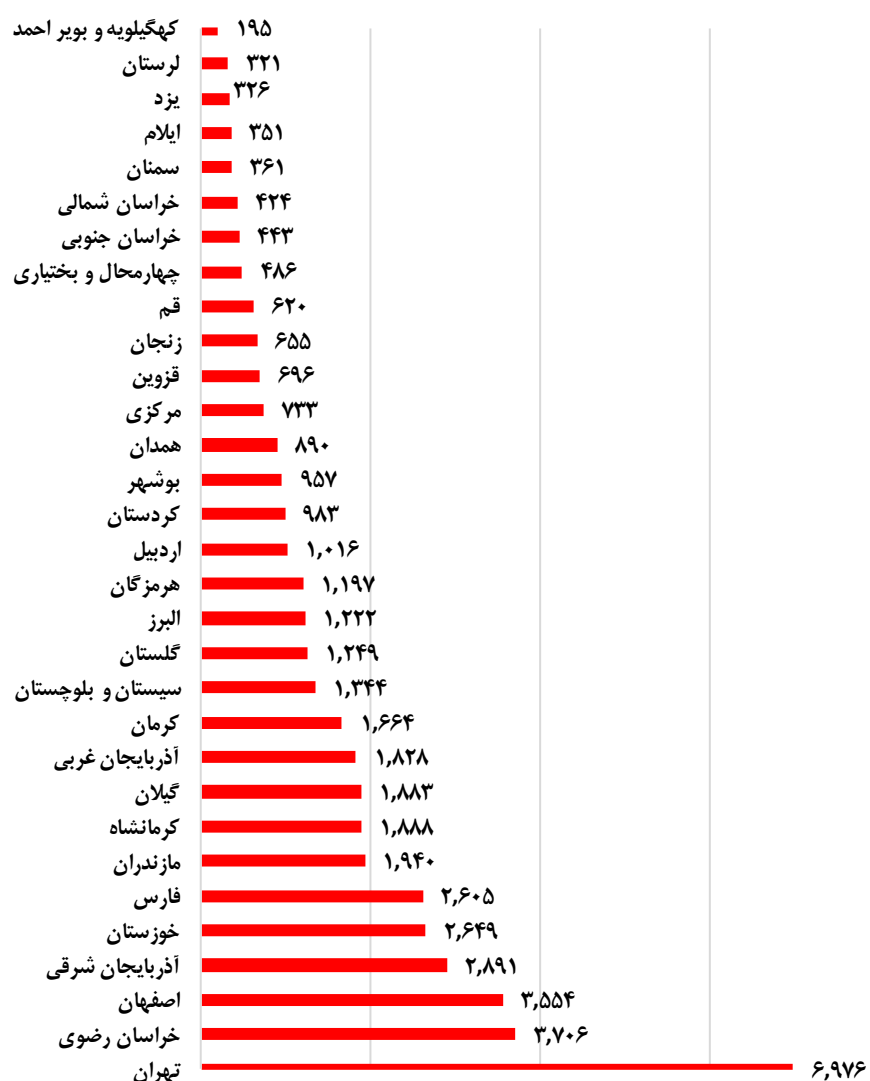
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتهخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - اسفند ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹

نام استان	اسفند ۱۳۹۸	فروردین ۱۳۹۹	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۴۸,۰۵۰	۱,۷۵۵,۰۲۶	۶,۹۷۶	۰/۴۰٪
خراسان رضوی	۶۳۵,۶۵۶	۶۳۹,۳۶۲	۳,۷۰۶	۰/۵۸٪
اصفهان	۵۸۰,۱۰۰	۵۸۳,۶۵۴	۳,۵۵۴	۰/۶۱٪
فارس	۵۱۱,۰۹۷	۵۱۳,۷۰۲	۲,۶۰۵	۰/۵۱٪
خوزستان	۴۲۹,۱۲۰	۴۳۱,۷۶۹	۲,۶۴۹	۰/۶۲٪

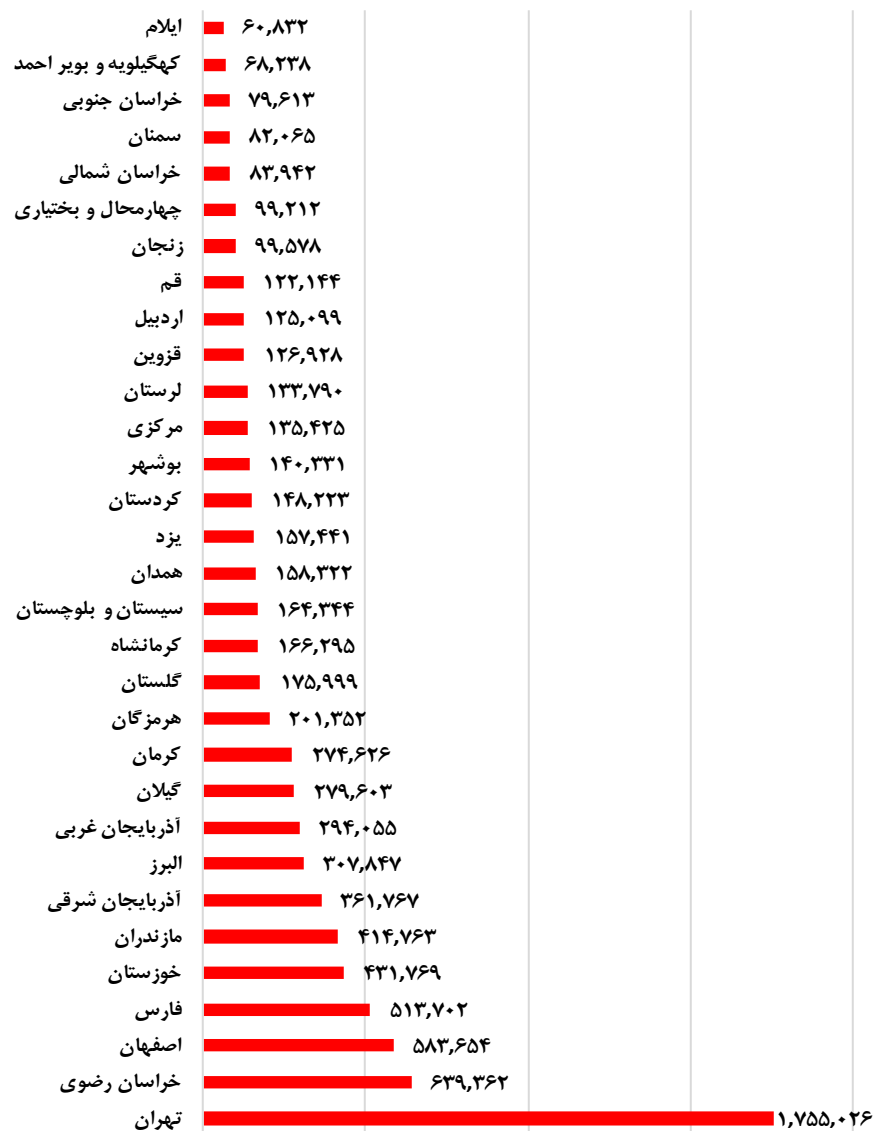
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در فروردین ۱۳۹۹ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۸-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به اسفند ماه نشان می‌دهد.

شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - فروردین نسبت به اسفند ۱۳۹۸

در فروردین ۱۳۹۹ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۶،۹۷۶ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - فروردین ۱۳۹۹

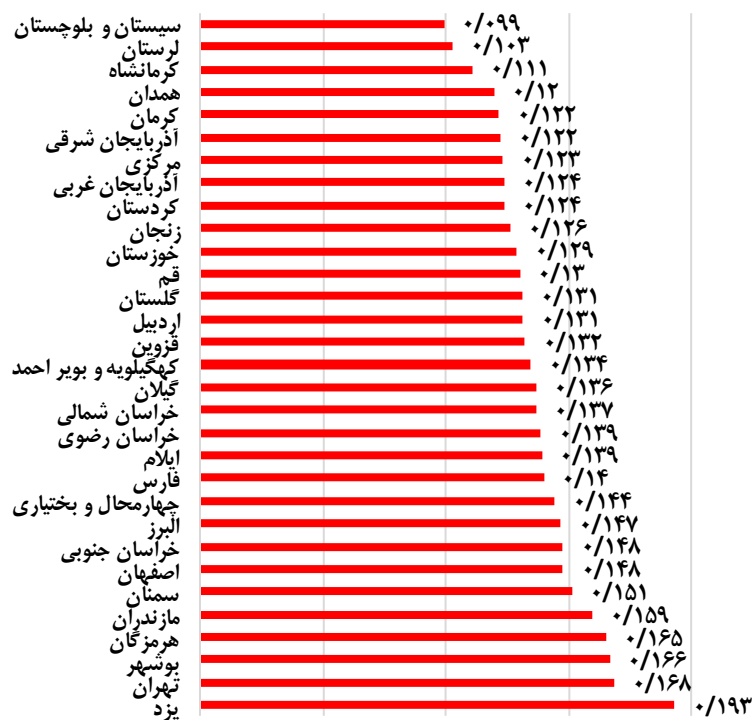
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۳۹۸ و فروردین ۱۳۹۹

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۹۳	۰/۱۹۳	۰/۲۱٪
تهران	۰/۱۶۸	۰/۱۶۸	۰/۴۰٪
بوشهر	۰/۱۶۵	۰/۱۶۶	۰/۶۹٪
هرمزگان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۵	۰/۶۰٪
مازندران	۰/۱۵۹	۰/۱۵۹	۰/۴۷٪
سمنان	۰/۱۵۰	۰/۱۵۱	۰/۴۴٪
اصفهان	۰/۱۴۷	۰/۱۴۸	۰/۶۱٪
خراسان جنوبی	۰/۱۴۷	۰/۱۴۸	۰/۵۶٪
البرز	۰/۱۴۶	۰/۱۴۷	۰/۴۰٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۴۴	۰/۱۴۴	۰/۴۹٪
فارس	۰/۱۳۹	۰/۱۴۰	۰/۵۱٪
ایلام	۰/۱۳۸	۰/۱۳۹	۰/۵۸٪
خراسان رضوی	۰/۱۳۸	۰/۱۳۹	۰/۵۸٪
خراسان شمالی	۰/۱۳۶	۰/۱۳۷	۰/۵۱٪
گیلان	۰/۱۳۶	۰/۱۳۶	۰/۶۸٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۳۴	۰/۱۳۴	۰/۲۹٪
قزوین	۰/۱۳۱	۰/۱۳۲	۰/۵۵٪
اردبیل	۰/۱۳۰	۰/۱۳۱	۰/۸۲٪
گلستان	۰/۱۳۰	۰/۱۳۱	۰/۷۱٪
قم	۰/۱۲۹	۰/۱۳۰	۰/۵۱٪
خوزستان	۰/۱۲۸	۰/۱۲۹	۰/۶۲٪
زنجان	۰/۱۲۵	۰/۱۲۶	۰/۶۶٪
کردستان	۰/۱۲۳	۰/۱۲۴	۰/۶۷٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	درصد تغییرات
آذربایجان غربی	۰/۱۲۳	۰/۱۲۴	۰/۶۳٪
مرکزی	۰/۱۲۲	۰/۱۲۳	۰/۵۴٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۲۱	۰/۱۲۲	۰/۸۱٪
کرمان	۰/۱۲۱	۰/۱۲۲	۰/۶۱٪
همدان	۰/۱۱۹	۰/۱۲۰	۰/۵۷٪
کرمانشاه	۰/۱۰۹	۰/۱۱۱	۱/۱۵٪
لرستان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۳	۰/۲۴٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۹۸	۰/۰۹۹	۰/۸۲٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - فروردین ۱۳۹۹

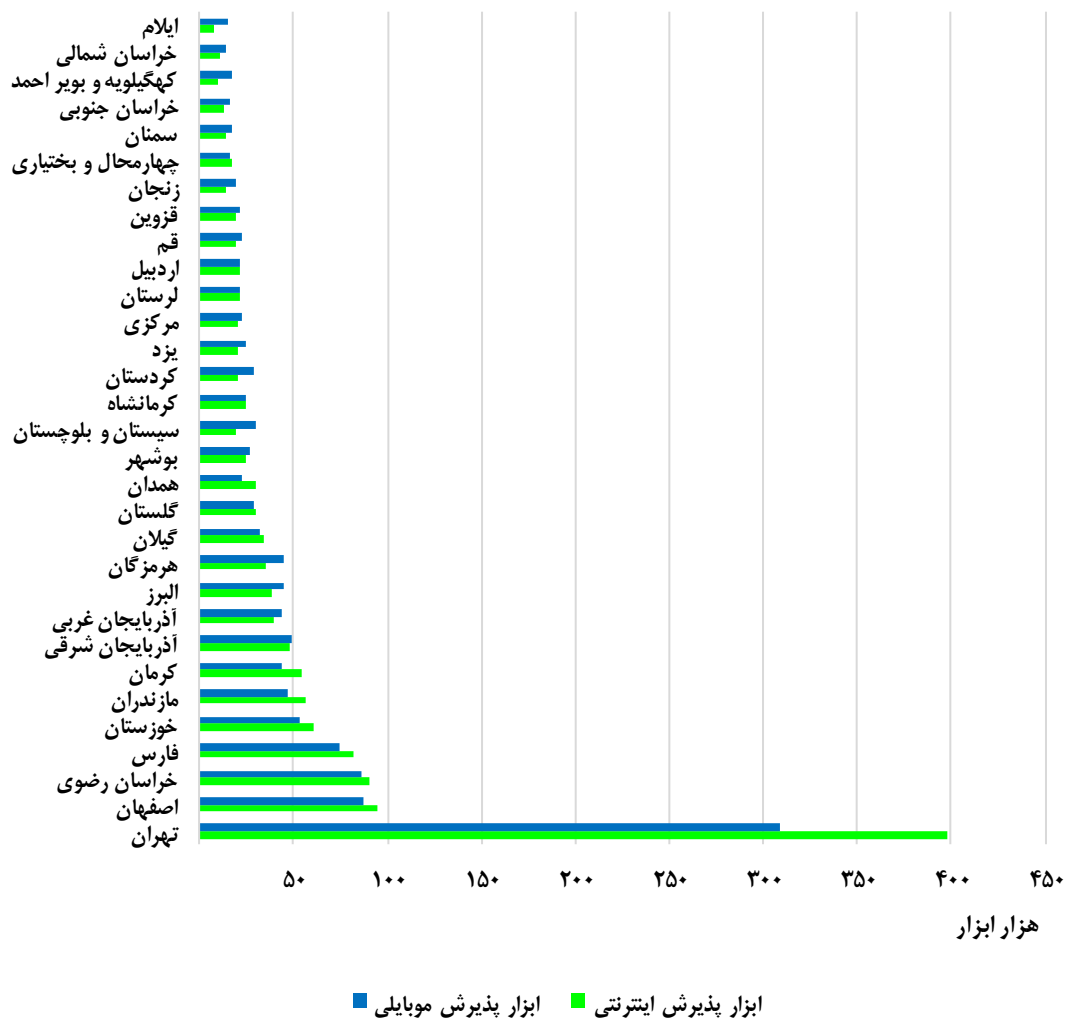
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، تهران و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است.

لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در فروردین ۱۳۹۹، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۳۸۱ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۳۸۱ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

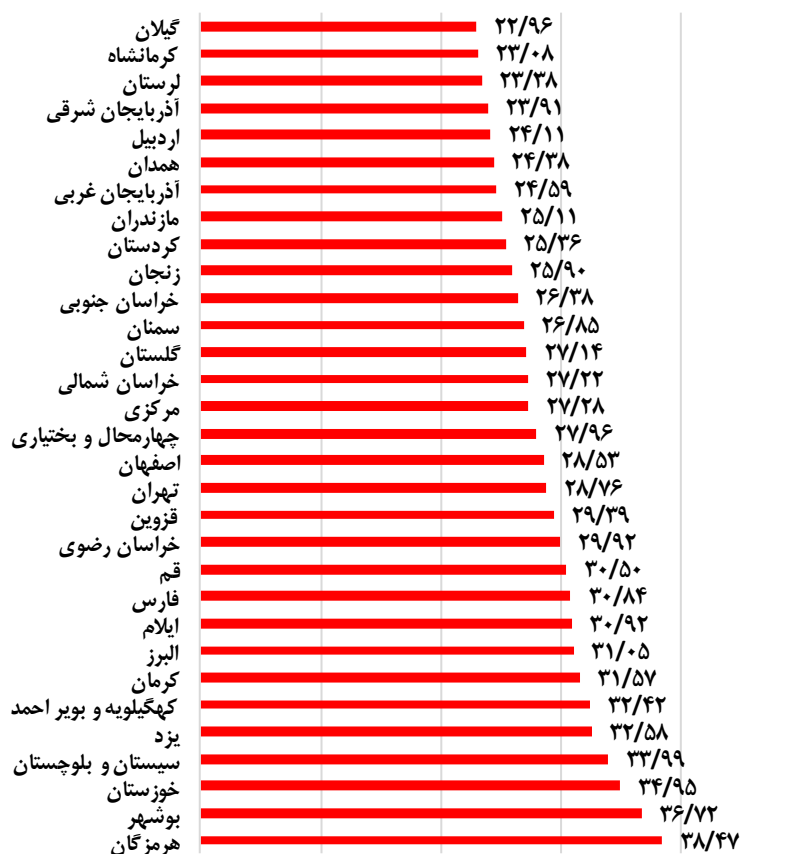
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - فروردین ۱۳۹۹

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای فروردین ۱۳۹۹ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - فروردین ۱۳۹۹

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و خوزستان در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و گیلان، کرمانشاه و لرستان کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در فروردین ۱۳۹۹ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در فروردین ماه ۱۳۹۹ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

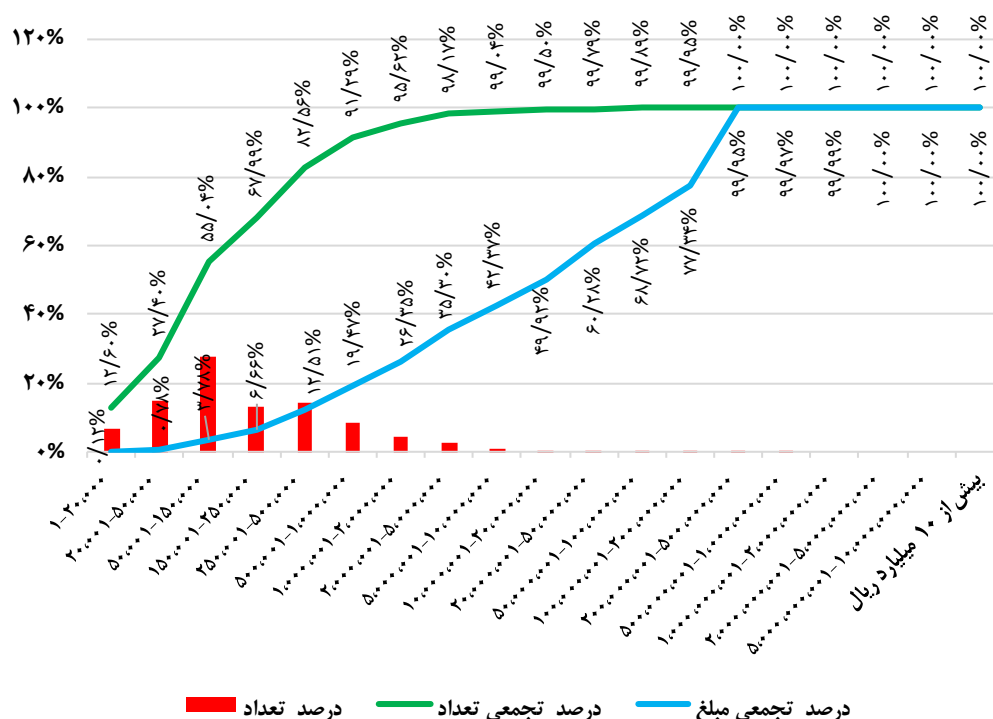
- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۵/۶۷ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در فروردین ماه ۱۳۹۹:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۱/۷۳ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۴۰/۶۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

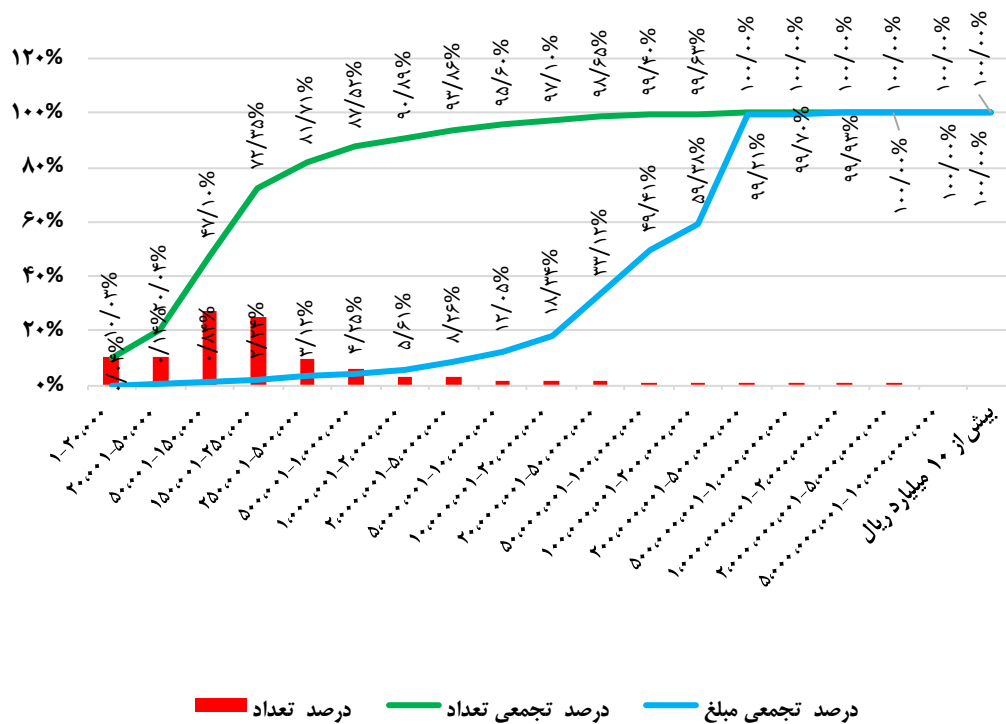
- ۳۲/۰۱ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - فروردین ۱۳۹۹

در فروردین ماه ۱۳۹۹، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳۷۱,۵۷۶,۰۶۲ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۶۹۴,۰۶۶,۰۷۳ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۵۴۷,۲۰۷,۲۶۳ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

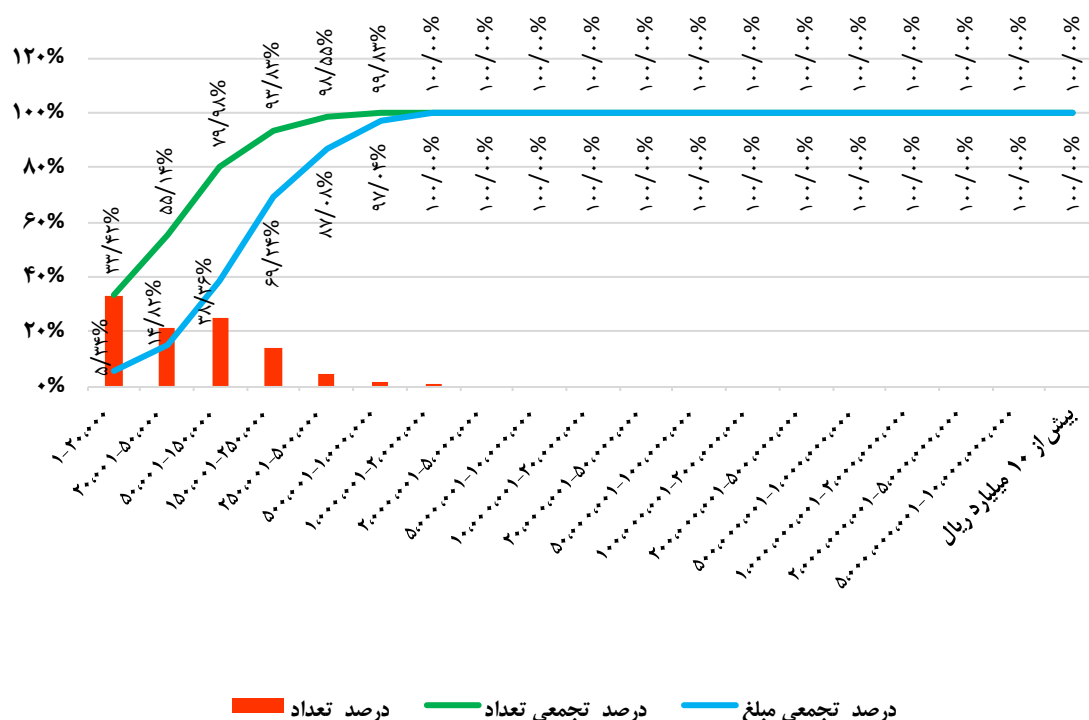
شکل ۱۴-۲ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - فروردین ۱۳۹۹

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰،۰۰۱ تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۷/۰۶ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۲/۳۵ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰،۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغ تراکشرهای انوار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - فروردین ۱۳۹۹

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۳۳/۴۲ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰،۰۰۰ ریال و ۵۵/۱۴ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰،۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار

پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

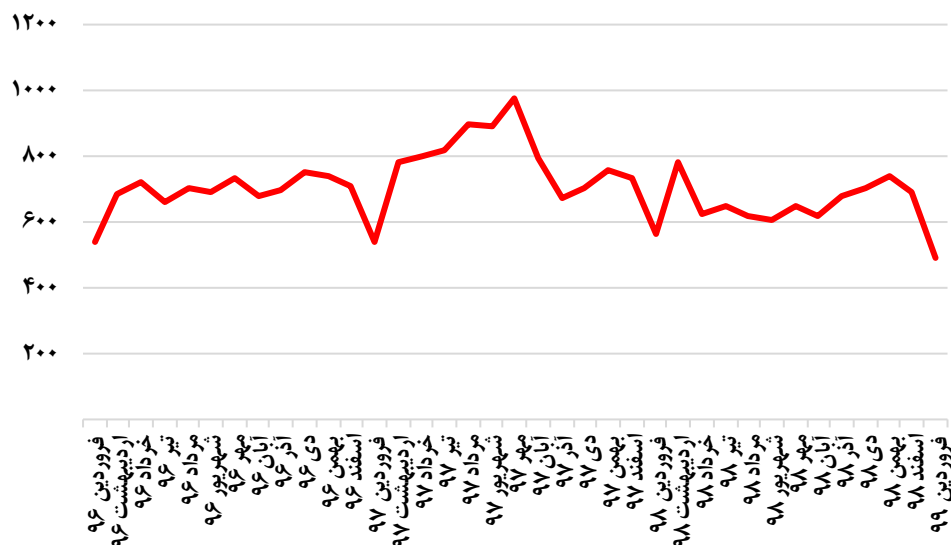
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در فروردین ماه ۱۳۹۹ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۸ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
اسفند ۱۳۹۸	فروردین ۱۳۹۹	درصد تغییرات	فروردین ۱۳۹۸	فروردین ۱۳۹۹	درصد تغییرات
میانگین مبالغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۱۳,۰۲۰,۹۴۶/۳۵	۹,۰۸۶,۴۲۹/۹۶	-۳۰/۲۲٪	۸,۹۲۸,۲۷۴/۳۰	۹,۰۸۶,۴۲۹/۹۶
میانگین مبالغ تراکنش دهک اول (ریال)	۱۸,۸۴۴/۳۰	۱۸,۵۵۰/۶۳	-۱/۵۶٪	۱۵,۸۹۲/۷۱	۱۸,۵۵۰/۶۳
نسبت دهکی	۶۹۰/۹۸	۴۸۹/۸۲	-۲۹/۱۱٪	۵۶۱/۷۸	۴۸۹/۸۲

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۲/۸۱- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۲۹/۱۱- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۳۰/۲۲- درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۱/۵۶- درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۲۹/۱۱- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به اسفند رشد ۲۰۱/۱۶- واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

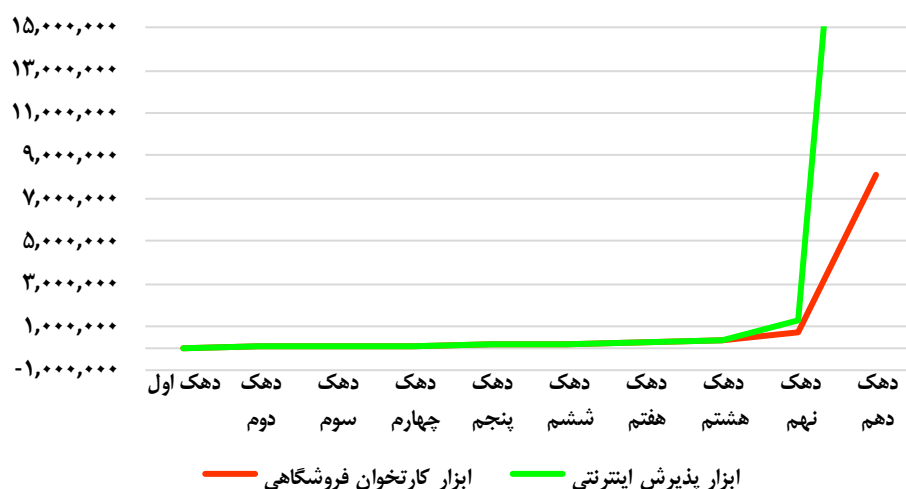
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۱۴,۵۱۷/۷۱	۱۹,۵۱۰/۵۷	دهک اول
۵۱,۷۱۵/۰۵	۴۲,۱۳۰/۴۴	دهک دوم
۹۱,۱۸۶/۷۳	۶۱,۶۸۱/۵۰	دهک سوم
۱۰۶,۳۵۱/۷۳	۹۲,۶۶۸/۱۳	دهک چهارم
۱۶۴,۴۵۳/۰۴	۱۲۷,۷۳۵/۴۴	دهک پنجم
۲۰۰,۵۱۳/۲۵	۱۸۰,۱۵۹/۴۶	دهک ششم
۲۳۳,۷۰۹/۶۱	۲۵۹,۵۳۰/۸۵	دهک هفتم
۳۵۲,۰۷۸/۲۶	۳۹۲,۸۹۹/۹۰	دهک هشتم
۱,۲۶۶,۴۷۴/۸۹	۶۹۳,۳۱۲/۸۳	دهک نهم
۴۳,۰۶۶,۵۶۳/۳۴	۸,۰۸۴,۹۶۷/۲۷	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - فروردین ۱۳۹۹

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۴۳,۰۶۶,۵۶۳/۳۴ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

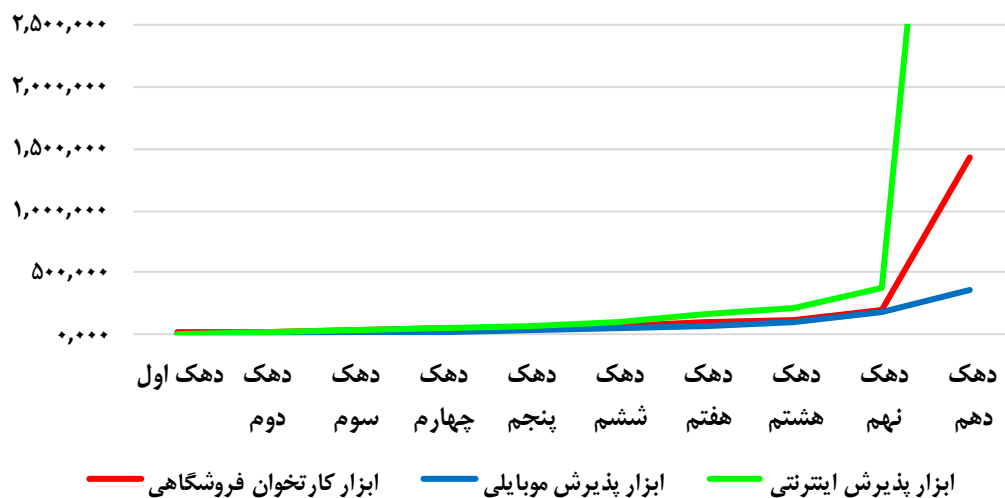
جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۲,۹۱۶/۲۰	۹,۳۹۶/۴۹	۱۷,۱۲۶/۳۳	دهک اول
۲۰,۹۵۶/۸۱	۱۱,۲۷۵/۱۱	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۴۳,۴۵۹/۴۴	۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۹,۳۴۱/۷۰	دهک سوم
۵۲,۸۹۹/۸۲	۲۱,۱۸۳/۵۰	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۷۵,۵۴۲/۲۶	۴۴,۲۸۹/۰۲	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک پنجم
۱۰۵,۲۱۷/۷۵	۵۲,۱۴۲/۲۱	۷۱,۰۲۶/۵۴	دهک ششم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۷۴,۹۶۲/۹۰	۷۵,۳۱۹/۴۲	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۲۲۲,۱۲۹/۷۵	۱۰۷,۹۴۰/۱۱	۱۱۰,۶۷۶/۶۱	دهک هشتم
۳۷۶,۲۸۸/۰۷	۱۹۰,۵۱۸/۸۴	۱۹۹,۹۴۷/۵۸	دهک نهم
۷۶۵۵,۳۴۳/۵۹	۳۵۷,۷۰۱/۹۱	۱,۴۲۹,۴۱۳/۴۰	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - فروردین ۱۳۹۹

در شکل ۱۸-۲ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۷,۶۵۵,۳۴۳/۵۹ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه در حدود ۱,۴۲۹,۴۱۳/۴۰ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۵۷,۷۰۱/۹۱ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۱/۲۲ درصدی تراکنش‌های موفق و ۸/۷۸ درصدی خطاهای رخ داده در فروردین ۹۹ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - فروردین ۹۹

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۹۲۱,۵۸۲,۹۷۲	۹۱/۲۲٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۸۵,۰۶۵,۵۹۰	۸/۷۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۱۰۶,۶۴۸,۵۶۲	۱۰۰/۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در فروردین ۱۳۹۹ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

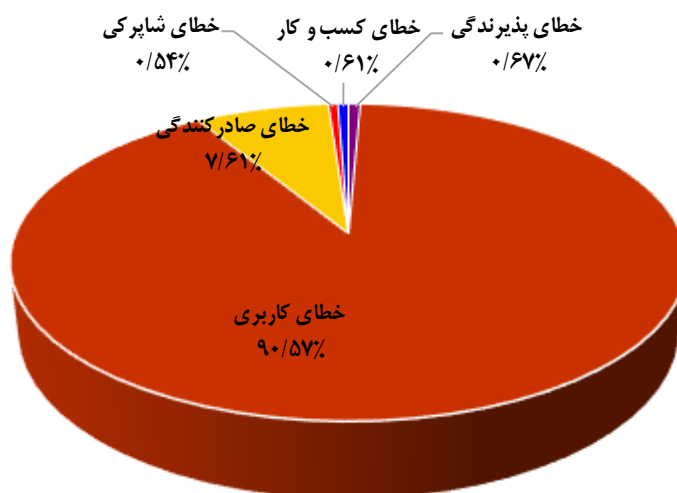
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - فروردین ۱۳۹۸ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	اسفند ۱۳۹۸	فروردین ۱۳۹۹	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۳۶۷,۹۶۶	۱,۲۳۹,۲۶۲	-۹/۴۱٪
خطای کاربری	۲۱۱,۶۱۷,۹۱۷	۱۶۷,۶۲۰,۰۴۹	-۲۰/۷۹٪
خطای صادرکنندگی	۲۸,۱۷۸,۹۰۰	۱۴,۰۸۴,۳۷۵	-۵۰/۰۲٪
خطای شاپرکی	۱,۴۲۸,۹۵۱	۹۹۰,۵۶۳	-۳۰/۶۸٪
خطای کسب و کار	۱,۵۲۱,۹۶۹	۱,۱۳۱,۳۴۱	-۲۵/۶۷٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۴۴,۱۱۵,۷۰۳	۱۸۵,۰۶۵,۵۹۰	-۲۴/۱۹٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۲,۲۸۰,۶۲۹,۰۶۵	۱,۹۲۱,۵۸۲,۹۷۲	-۱۵/۷۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲,۵۲۴,۷۴۴,۷۶۸	۲,۱۰۶,۶۴۸,۵۶۲	-۱۶/۵۶٪

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در فروردین ماه ۱۳۹۹ تعداد خطاها در تمام گروه‌های خطاهایی با کاهش همراه بوده است.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - فروردین ۱۳۹۹

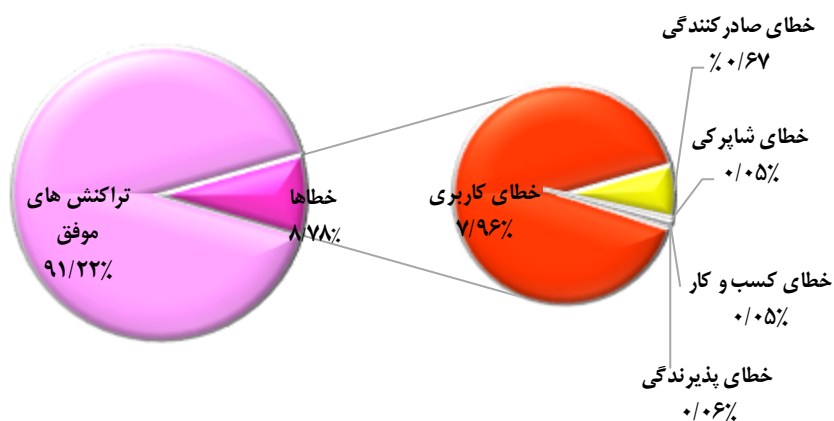
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۹۰/۵۷ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - فروردین ۱۳۹۹

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۱,۹۲۱,۵۸۲,۹۷۲	۹۱/۲۲%
تراکنش های موفق		
خطای پذیرندگی	۱,۲۳۹,۲۶۲	۰/۰۶%
خطای کاربری	۱۶۷,۶۲۰,۰۴۹	۷/۹۶%
خطای صادرکنندگی	۱۴,۰۸۴,۳۷۵	۰/۶۷%
خطای شاپرکی	۹۹۰,۵۶۳	۰/۰۵%
خطای کسب و کار	۱,۱۳۱,۳۴۱	۰/۰۵%
تعداد کل تراکنش ها	۲,۱۰۶,۶۴۸,۵۶۲	۱۰۰/۰۰%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - فروردین ۱۳۹۹

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۵ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۵۴ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - فروردین ۱۳۹۹ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها اسفند ۱۳۹۸	سهم از کل تراکنش‌ها فروردین ۱۳۹۹	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰۵٪
خطای کاربری	۸/۳۸٪	۷/۹۶٪	-۰/۴۲۵٪
خطای صادرکنندگی	۱/۱۲٪	۰/۶۷٪	-۰/۴۴۸٪
خطای شاپرکی	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱۰٪
کسب و کار	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۰۷٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۹/۶۷٪	۸/۷۸٪	-۰/۸۸۴٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۰/۳۳٪	۹۱/۲۲٪	۰/۸۸۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های فروردین ۱۳۹۹ نسبت به اسفند ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

فروردین ۱۳۹۹		اسفند ۱۳۹۸		فروردین ۱۳۹۸		تراکنش های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۹/۱۷٪	۲,۰۸۹,۲۰۳,۰۲۱	۹۸/۷۱٪	۲,۴۹۲,۲۴۶,۹۸۲	۹۹/۳۴٪	۱,۹۷۰,۴۳۶,۵۴۶	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۵٪	۲,۱۰۵,۶۵۷,۹۹۹	۹۹/۹۴٪	۲,۵۲۳,۳۱۵,۸۱۷	۹۹/۹۵٪	۱,۹۸۲,۵۹۵,۰۸۰	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۲,۱۰۶,۶۴۸,۵۶۲	-	۲,۵۲۴,۷۴۴,۷۶۸	-	۱,۹۸۳,۶۰۷,۰۹۹	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۵ درصدی خدمات شرکت شاپرک در فروردین ۱۳۹۹ می باشد که نسبت به فروردین ۱۳۹۸ تغییر ۰/۰۰ درصدی و نسبت به اسفند ۱۳۹۸ رشد ۰/۰۱ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اسفند و فروردین ۱۳۹۸

تغییرات	فروردین ۱۳۹۹	اسفند ۱۳۹۸	تراکنش‌های ناتمام
-۴۱/۷۱٪	۲۲۵،۹۴۱	۳۸۷،۶۴۶	تعداد تراکنش‌های ناتمام
-۱۵/۷۴٪	۱،۹۲۱،۵۸۲،۹۷۲	۲،۲۸۰،۶۲۹،۰۶۵	تعداد کل تراکنش‌ها
-۰/۰۰۵۲٪	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۷٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام فروردین ماه نسبت به اسفند ماه با رشد ۴۱/۷۱- درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۱۵/۷۴- درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به اسفند ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با کاهش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۵۲- درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

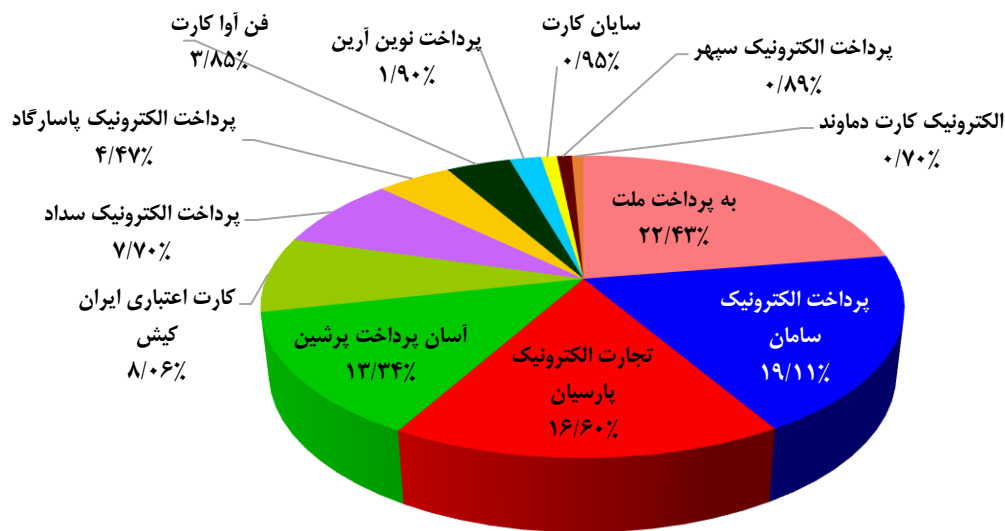
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

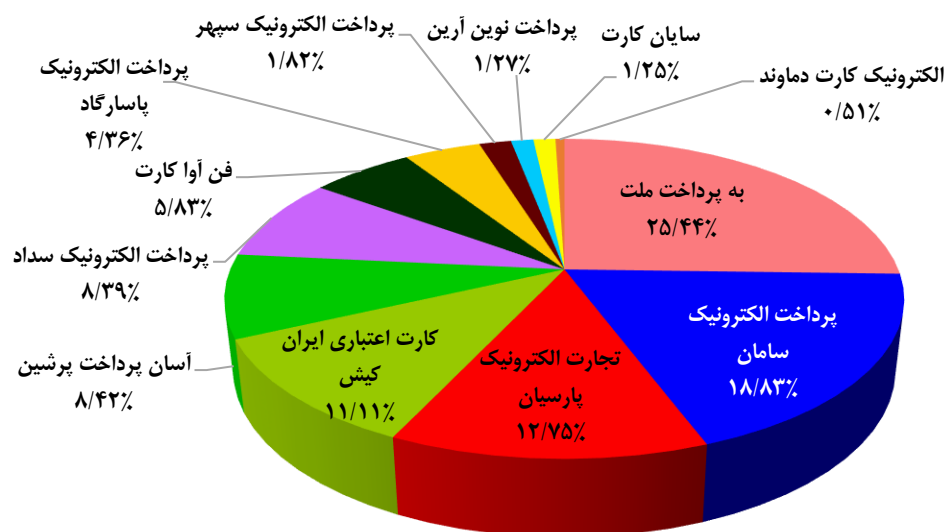
به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۴-۱ و شکل ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - فروردین ۱۳۹۹

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - فروردین ۱۳۹۹

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۲/۴۳ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۵/۴۴ درصدی از مبلغ آن‌ها همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است. اختلاف سهم مبلغی بیش از ۶ درصدی بین دو شرکت نخست بازار، نقش شرکت "به پرداخت ملت" را در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی نشان می‌دهد. این در حالی‌ست که شاخص فوق در مولفه تعدادی رقمی در حدود سه درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش اسفند ماه سال ۹۸، حکایت از آن دارد که نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی چندان قابل توجه نبوده و در تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان رخ نداده است. در مولفه سهم مبلغی شاهد جابه‌جایی بین شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سداد" و دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "سایان کارت" بوده‌ایم.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

در فروردین ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۰۷ درصد از بازار تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۷/۵۷ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. همین شرکت با پوشش ۳۰/۷۸ درصدی از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته شده است.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۹۱٪	۱۱/۳۹٪	۰/۴۸٪	۳۱/۲۸٪	۲۷/۵۷٪	-۳/۷۱٪	۳۱/۶۰٪	۳۰/۷۸٪	-۰/۸۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۳٪	۰/۷۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۰۷٪	۲۳/۰۷٪	۰/۰۰٪	۱۴/۱۰٪	۱۵/۳۴٪	۱/۲۵٪	۱۹/۵۸٪	۱۹/۶۳٪	۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۳۴٪	۸/۲۴٪	-۰/۱۰٪	۵/۳۰٪	۵/۹۹٪	۰/۶۹٪	۰/۱۶٪	۰/۱۸٪	۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۰۹٪	۴/۸۲٪	-۰/۲۷٪	۳/۴۲٪	۳/۱۱٪	-۰/۳۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۰۰٪	۱۸/۹۹٪	۰/۰۰٪	۱۴/۰۷٪	۱۶/۱۲٪	۲/۰۵٪	۲۵/۰۱٪	۲۴/۸۹٪	-۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۸٪	۰/۹۷٪	-۰/۱۱٪	۰/۲۶٪	۰/۴۶٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۲۰٪	۱/۱۱٪	-۰/۰۹٪	۱/۰۵٪	۱/۲۲٪	۰/۱۷٪	۱۶/۶۵٪	۱۶/۸۷٪	۰/۲۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۰۰٪	۱۶/۳۶٪	۰/۳۶٪	۲۷/۷۱٪	۲۷/۴۳٪	-۰/۲۹٪	۶/۹۴٪	۷/۶۳٪	۰/۶۸٪
سایان کارت	۱/۱۳٪	۱/۰۷٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۴/۳۹٪	۴/۲۹٪	-۰/۱۰٪	۰/۷۳٪	۰/۶۰٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۶٪	۸/۹۱٪	-۰/۱۵٪	۲/۰۸٪	۲/۱۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
جمع	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های تمامی ابزارهای پذیرش به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. سهم این شرکت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در فروردین ماه ۹۹ نسبت به ماه گذشته، رقم مثبت ۰/۴۸ درصد گزارش شده است. سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی این شرکت با کاهش ۳/۷۱ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته رقم زده است. این شرکت در ابزار پذیرش موبایلی نیز با ۰/۸۲ درصد کاهش، بیشترین تفاضل را نشان می‌دهد.

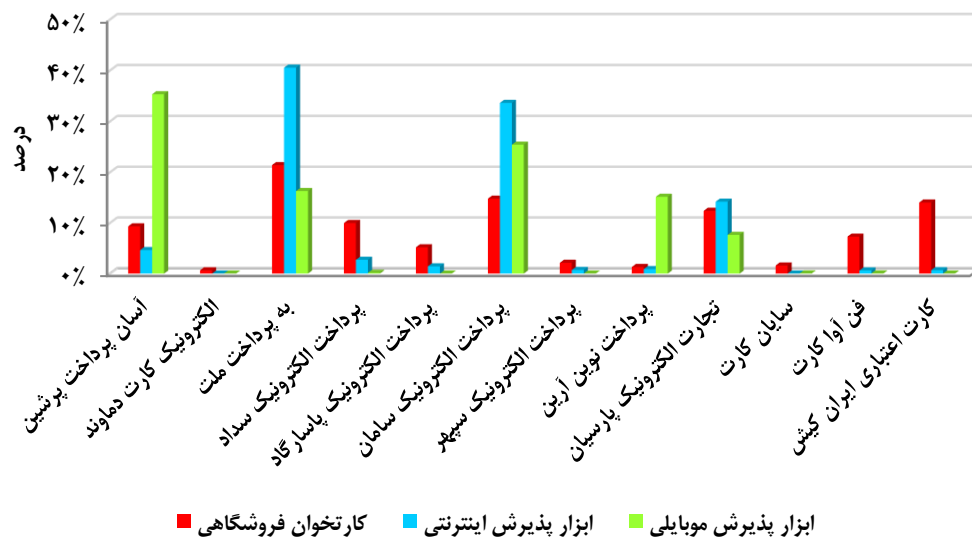
سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۰۱٪	۹/۳۱٪	۱/۲۹٪	۴/۳۷٪	۴/۶۴٪	۰/۲۷٪	۳۶/۳۳٪	۳۵/۳۱٪	-۱/۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۴٪	۰/۶۵٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۲/۱۰٪	۲۱/۳۹٪	-۰/۷۱٪	۳۴/۵۹٪	۴۰/۵۳٪	۵/۹۴٪	۱۵/۵۷٪	۱۶/۲۷٪	۰/۷۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۲۷٪	۹/۹۸٪	-۰/۲۹٪	۴/۷۳٪	۲/۷۳٪	-۲/۰۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۳٪	۵/۱۸٪	-۰/۵۵٪	۱/۵۴٪	۱/۴۳٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۳۰٪	۱۴/۷۷٪	۰/۴۷٪	۳۰/۱۷٪	۳۳/۶۱٪	۳/۴۵٪	۲۶/۷۸٪	۲۵/۴۱٪	-۱/۳۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۴۱٪	۲/۱۲٪	-۰/۲۹٪	۰/۷۲٪	۰/۷۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۴۵٪	۱/۳۰٪	-۰/۱۴٪	۰/۵۴٪	۰/۸۹٪	۰/۳۵٪	۱۳/۸۱٪	۱۵/۱۴٪	۱/۳۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۱۱٪	۱۲/۳۹٪	۰/۲۸٪	۲۰/۵۱٪	۱۴/۱۷٪	-۶/۳۴٪	۷/۱۷٪	۷/۶۴٪	۰/۴۷٪
سایان کارت	۱/۶۹٪	۱/۶۰٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۷/۲۷٪	۷/۲۸٪	۰/۰۲٪	۱/۹۰٪	۰/۶۳٪	-۱/۲۸٪	۰/۱۱٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۱۲٪	۱۴/۰۲٪	-۰/۱۱٪	۰/۹۳٪	۰/۶۷٪	-۰/۲۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در ماه فروردین ۹۹ نسبت به اسفند ۹۸ در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۱/۲۹ درصد افزایش گزارش شده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزارهای پذیرش اینترنتی با ۶/۳۴ درصد کاهش و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش موبایلی با ۱/۳۷ درصد کاهش بیشترین تفاضل سهم را نشان می‌دهد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در فروردین ۱۳۹۹ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - فروردین ۱۳۹۹

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

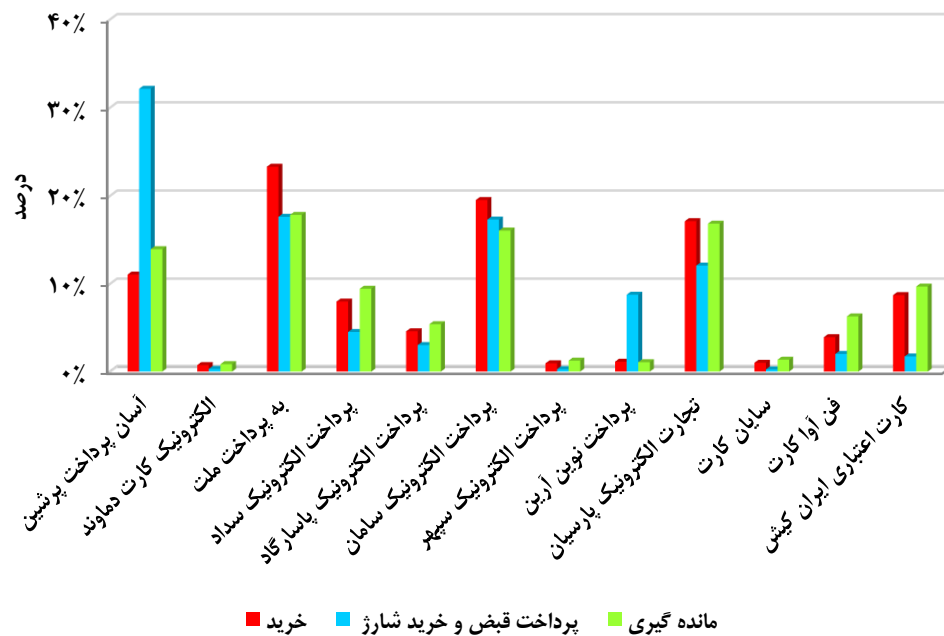
شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۲۹ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت فوق همانند گذشته با کسب ۱۷/۸۳ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها نیز خدمت ارائه می‌دهد. در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۳۲/۱۳ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۷۵٪	۱۱/۰۵٪	۰/۳۰٪	۳۰/۷۰٪	۳۲/۱۳٪	۱/۴۳٪	۱۳/۲۶٪	۱۳/۹۵٪	۰/۶۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۹٪	۰/۷۴٪	۰/۰۴٪	۰/۳۰٪	۰/۳۱٪	۰/۰۲٪	۰/۷۹٪	۰/۸۵٪	۰/۰۶٪
به پرداخت ملت	۲۳/۳۴٪	۲۳/۲۹٪	-۰/۰۵٪	۱۷/۶۵٪	۱۷/۶۲٪	-۰/۰۳٪	۱۷/۹۳٪	۱۷/۸۳٪	-۰/۱۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۰۲٪	۷/۹۸٪	-۰/۰۴٪	۵/۳۴٪	۴/۵۲٪	-۰/۸۳٪	۹/۵۲٪	۹/۴۴٪	-۰/۰۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴/۸۶٪	۴/۵۹٪	-۰/۲۸٪	۳/۷۱٪	۳/۰۳٪	-۰/۶۸٪	۵/۶۰٪	۵/۳۹٪	-۰/۲۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۹/۳۴٪	۱۹/۵۱٪	۰/۱۷٪	۱۷/۵۳٪	۱۷/۳۰٪	-۰/۲۳٪	۱۶/۲۳٪	۱۶/۰۶٪	-۰/۱۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۰۴٪	۰/۹۴٪	-۰/۰۹٪	۰/۳۷٪	۰/۲۷٪	-۰/۰۹٪	۱/۳۸٪	۱/۲۴٪	-۰/۱۴٪
پرداخت نوین آریا	۱/۲۱٪	۱/۱۳٪	-۰/۰۸٪	۷/۷۰٪	۸/۷۶٪	۱/۰۶٪	۱/۱۰٪	۱/۰۷٪	-۰/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۶۵٪	۱۷/۱۲٪	۰/۴۷٪	۱۲/۱۴٪	۱۲/۰۸٪	-۰/۰۵٪	۱۶/۶۷٪	۱۶/۸۴٪	۰/۱۷٪
سایان کارت	۱/۰۷٪	۱/۰۱٪	-۰/۰۶٪	۰/۴۳٪	۰/۲۵٪	-۰/۱۷٪	۱/۴۳٪	۱/۳۵٪	-۰/۰۸٪
فن آوا کارت	۴/۰۵٪	۳/۹۳٪	-۰/۱۳٪	۲/۴۷٪	۲/۰۱٪	-۰/۴۶٪	۶/۱۸٪	۶/۲۹٪	۰/۱۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۹۸٪	۸/۷۲٪	-۰/۲۶٪	۱/۶۶٪	۱/۷۲٪	۰/۰۶٪	۹/۹۰٪	۹/۶۹٪	-۰/۲۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه فروردین ۹۹ نسبت به اسفند ۹۸ در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۰/۴۷ درصد افزایش گزارش شده‌است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۱/۴۳ درصد افزایش در سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید و با افزایش ۰/۶۹ درصدی سهم خود در تراکنش‌های مانده‌گیری بیشترین تفاضل را نشان می‌دهند.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین ۱۳۹۹

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ای الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در فروردین ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۵/۸۵ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با سهم مبلغی ۳۸/۳۱ درصد بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ را به خود اختصاص داده است.

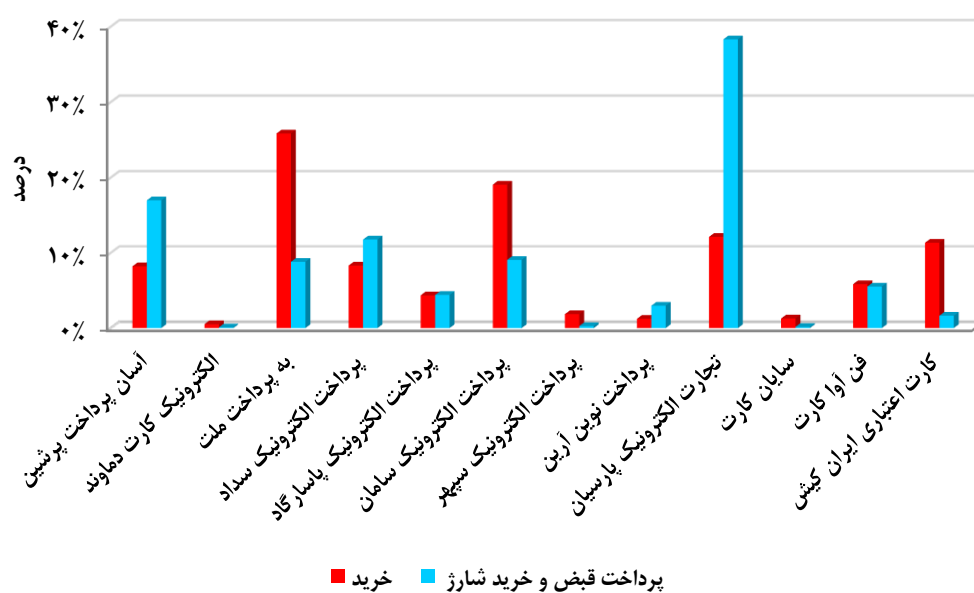
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
			اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف
آسان پرداخت پرشین			۷/۴۹٪	۸/۲۱٪	۰/۷۲٪	۱۰/۹۱٪	۱۶/۹۸٪	۶/۰۷٪
الکترونیک کارت دماوند			۰/۴۸٪	۰/۵۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۹٪	۰/۰۵٪
به پرداخت ملت			۲۴/۲۵٪	۲۵/۸۵٪	۱/۶۰٪	۷/۰۴٪	۸/۸۰٪	۱/۷۶٪
پرداخت الکترونیک سداد			۹/۳۵٪	۸/۳۱٪	-۱/۰۴٪	۱۴/۶۳٪	۱۱/۷۷٪	-۲/۸۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد			۵/۱۸٪	۴/۳۶٪	-۰/۸۳٪	۳/۹۳٪	۴/۴۱٪	۰/۴۸٪

۱/۷۹٪	۹/۰۷٪	۷/۲۸٪	۲/۳۳٪	۱۹/۰۷٪	۱۶/۷۳٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۶۰٪	۰/۲۷٪	۰/۸۷٪	-۰/۳۶٪	۱/۸۵٪	۲/۲۱٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۱/۴۵٪	۲/۹۷٪	۱/۵۲٪	-۰/۱۲٪	۱/۲۳٪	۱/۳۵٪	پرداخت نوین آراین
-۱/۹۲٪	۳۸/۳۱٪	۴۰/۲۲٪	-۰/۳۵٪	۱۲/۱۳٪	۱۲/۴۸٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۳٪	۰/۱۵٪	۰/۱۸٪	-۰/۲۲٪	۱/۲۸٪	۱/۵۰٪	سایان کارت
-۵/۴۵٪	۵/۵۲٪	۱۰/۹۷٪	-۰/۵۶٪	۵/۸۴٪	۶/۴۰٪	فن آوا کارت
-۰/۷۵٪	۱/۶۵٪	۲/۴۰٪	-۱/۲۳٪	۱۱/۳۵٪	۱۲/۵۸٪	کارت اعتباری ایران کیش

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ با رقمی برابر با ۲/۳۳ درصد افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" مشاهده شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با ۶/۰۷ درصد افزایش متعلق به شرکت "آسان پرداخت پرشین" است.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در فروردین ماه ۱۳۹۹ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - فروردین ۱۳۹۹

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شد که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۳۸٪	۰/۰۲۴٪	-۰/۰۱۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۰۹٪	۰/۱۷۳٪	-۰/۰۳۶٪
به پرداخت ملت	۰/۰۲۷٪	۰/۰۴۳٪	۰/۰۱۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۲۷٪	۰/۰۶۵٪	۰/۰۳۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۳۵٪	۰/۰۲۹٪	-۰/۰۰۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۰۸٪	۰/۰۹۶٪	-۰/۰۱۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۱۱٪	۰/۰۰۸٪	-۰/۰۰۳٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۶۶٪	۰/۱۹۱٪	۰/۱۲۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۱۱٪	۰/۰۰۹٪	-۰/۰۰۲٪
سایان کارت	۰/۰۳۴٪	۰/۰۳۷٪	۰/۰۰۲٪
فن آوا کارت	۰/۰۶۴٪	۰/۰۹۱٪	۰/۰۲۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۳۶٪	۰/۱۳۸٪	۰/۰۰۲٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه فروردین شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقمی برابر با ۰/۰۰۸ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را داشته‌اند. در مقابل شرکت "پرداخت نوین آراین" با کسب رقم ۰/۱۹۱ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد کاهشی بیشتر شرکت‌ها به ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" سبب ریزش ۹/۱۴ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات نسبت خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها در جدول ۴-۵ به تصویر کشیده شده است.

تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه‌گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای فروردین سال ۹۹ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - فروردین ۹۹

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۱	۱۳۰	۲۸	۷۶۰	۳۱	۹۴۷	۰	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۳	۵۳۲	۱۵	۲۳۵	۲۰	۳۸۵	۰	۰

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۸	۶۸	۶	۳۶	۰	۰	۰	۰
۵	۲۳	۳	۱۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	۳۶۱	۱۶	۲۶۰	۲۵	۶۱۹	۰	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱	۱	۱	۱	۱۷	۲۸۵	۰	۰
۱۶	۲۶۸	۲۷	۷۵۲	۸	۵۸	۰	۰
۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۴	۱۸	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۹	۷۹	۲	۵	۰	۰	۰	۰
۱۰۰	۱۰,۴۸۳	۱	۲,۰۶۰	۱	۲,۲۹۵	۰	۰

در فروردین ماه ۱۳۹۹ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۸۳ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت ها توزیع شده و نمی توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت های خاصی می باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۰۶۰ و ۲,۲۹۵ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا حدودی شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش های اینترنتی و شرکت های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش های موبایلی تاثیرگذار هستند. اختلاف میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در ماه فروردین ۹۹ نسبت به ماه گذشته ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت های PSP در اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی		HHI	
اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	اختلاف	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	اختلاف	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹
۱۰,۴۷۰	۱۰,۴۸۳	۱۳	۲,۰۱۸۹	۲,۰۶۰	-۱۲۹	۲,۳۳۳	۲,۲۹۵
شاخص H-H							-۳۸

در ماه فروردین شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی کاهش داشته است. این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. پایین آمدن این شاخص بیانگر کم شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. این موضوع در تراکنش‌های اینترنتی تحت تاثیر تغییر سهم بازار شرکت "آسان پرداخت پرشین" ارزیابی می‌شود.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای فروردین ۹۹ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - فروردین ۹۹

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۱	۱۲۲	۳۲	۱۰۳۲	۱۴	۱۹۵	۱۹۵
۱	۱	۰	۰	۱	۱	۱
۲۳	۵۴۲	۱۸	۳۱۰	۱۸	۳۱۸	۳۱۸
۸	۶۴	۵	۲۰	۹	۸۹	۸۹
۵	۲۱	۳	۹	۵	۲۹	۲۹
۲۰	۳۸۱	۱۷	۲۹۹	۱۶	۲۵۸	۲۵۸
۱	۱	۰	۰	۱	۲	۲

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i^2
پرداخت نوین آراین	۱	۱	۱	۹	۷۷	۱
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷	۲۹۳	۱۲	۱۴۶	۱۷	۲۸۴
سایان کارت	۱	۱	۰	۰	۰	۲
فن آوا کارت	۴	۱۵	۲	۴	۶	۴۰
کارت اعتباری ایران کیش	۹	۷۶	۲	۳	۱۰	۹۴
جمع	۱۰۰	۱۰۵۱۸	۱۰۰	۱۰۹۰۲	۱	۱۰۳۱۱

در فروردین ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب ۱،۵۱۸ و ۱،۳۱۱ به‌دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار پرداخت قبض و خرید شارژ عدد ۱،۹۰۲ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزار است. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. عملکرد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تاثیرگذار بوده است.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه فروردین ۹۹ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

H-H	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	اختلاف	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	اختلاف	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹
شاخص H-H	۱۰۵۰۱	۱۰۵۱۸	۱۷	۱۰۸۲۰	۱۰۹۰۲	۸۲	۱۰۳۰۳	۱۰۳۱۱
								۸

در ماه فروردین شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در بازار هر سه نوع سرویس شبکه‌ی پرداخت افزایش داشته است. این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک تغییری پیدا نکرده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارخوان های فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به طور ویژه به عملکرد آن ها در کارخوان فروشگاهی توجه می شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارخوان های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

در فروردین ماه ۵۵/۰ درصد بر تعداد کارخوان های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته افزوده شده است. در ماه جاری بیشتر شرکت ها نسبت به ماه گذشته کارخوان فعال جدید بیشتری در شبکه تعریف نموده اند. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب سهم بازار ۹۴/۱۷ درصدی همانند ماه گذشته به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارخوان های فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می گردد. این شرکت در این ماه بیشترین کارخوان فروشگاهی فعال سیستمی را تعریف نموده است.

بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی نیز با افزایش ۸۱/۰ درصدی روبه رو بوده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" علی رغم ثبت بیشترین کاهش ابزارهای فوق نسبت به سایر شرکت ها، ولیکن همچنان با سهم بازار ۱۳/۴۹ درصد از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارخوان های فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل،

اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی نیز شرکت "به پرداخت ملت" با رشد مثبت روبه‌رو بوده است و همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۵/۳۷ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۱۷٪	۷/۱۱٪	-۰/۰۶٪	۴۹/۸۲٪	۴۹/۱۳٪	-۰/۷۰٪	۴/۰۰٪	۳/۹۷٪	-۰/۰۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۳٪	۰/۶۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۲۷٪	۱۳/۲۳٪	-۰/۰۴٪	۱/۳۹٪	۱/۴۶٪	۰/۰۶٪	۹۵/۳۴٪	۹۵/۳۷٪	۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۸۱٪	۹/۷۵٪	-۰/۰۶٪	۴/۴۹٪	۴/۴۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۹۲٪	۶/۹۷٪	۰/۰۵٪	۱/۴۹٪	۱/۹۲٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۹۶٪	۱۳/۹۵٪	-۰/۰۱٪	۹/۷۰٪	۱۰/۱۱٪	۰/۴۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۸۸٪	۱/۹۴٪	۰/۰۶٪	۰/۲۰٪	۰/۲۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۲/۱۲٪	۲/۱۴٪	۰/۰۲٪	۶/۷۹٪	۶/۸۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۸۹٪	۱۷/۹۴٪	۰/۰۵٪	۹/۳۹٪	۹/۳۱٪	-۰/۰۸٪	۰/۴۱٪	۰/۴۱٪	۰/۰۰٪
سایان کارت	۱/۶۲٪	۱/۶۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۹/۵۸٪	۹/۶۳٪	۰/۰۵٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۵/۱۶٪	۱۵/۱۱٪	-۰/۰۵٪	۱۶/۵۳٪	۱۶/۴۰٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪

شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سداد" به طور همزمان در کارتخوان فروشگاهی با ۰/۰۶ درصد کاهش و دو شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" و "پرداخت الکترونیک سپهر" با ۰/۰۶ درصد افزایش بیشترین اختلاف سهم را نسبت به اسفند ماه رقم زده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۰/۷۰ درصد ریزش مشاهده می‌شود. سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "به پرداخت ملت" به‌طور همزمان به ترتیب کاهش و افزایش ۰/۰۳ درصدی را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهند. این سهم از شرکت "آسان پرداخت پرشین" کاسته شده و به شرکت "به پرداخت ملت" اضافه شده است.

سهام هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش - دار در دو ماه متوالی اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۱۵/۰۸ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت با سهم ۲۵/۰۲ درصدی بیشترین تعداد پایانه‌های ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار را نیز به خود اختصاص دهد.

شرکت "به پرداخت ملت" نیز علی‌رغم ثبت نرخ رشد منفی در تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار همچنان با ۵۹/۵۵ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش موبایلی را در دست دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف	اسفند	فروردین	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۲۵٪	۸/۴۸٪	۰/۲۳٪	۲۰/۹۸٪	۱۹/۵۵٪	-۱/۴۴٪	۱۵/۵۳٪	۱۵/۹۸٪	۰/۴۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۲٪	۰/۷۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۷۶٪	۱۳/۸۱٪	۰/۰۵٪	۱۲/۶۸٪	۱۱/۷۲٪	-۰/۹۵٪	۵۹/۹۳٪	۵۹/۵۵٪	-۰/۳۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۱۶٪	۱۰/۳۳٪	۰/۱۶٪	۶/۵۷٪	۷/۰۹٪	۰/۵۱٪	۲/۰۰٪	۲/۲۳٪	۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۸۲٪	۷/۶۸٪	-۰/۱۴٪	۶/۶۷٪	۹/۰۰٪	۲/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۹۳٪	۱۵/۰۲٪	۰/۰۹٪	۲۲/۵۶٪	۲۳/۲۴٪	۰/۶۸٪	۱۱/۲۷٪	۱۱/۱۶٪	-۰/۱۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۲۸٪	۲/۲۷٪	-۰/۰۱٪	۱/۳۰٪	۱/۲۰٪	-۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۰۹٪	۲/۰۲٪	-۰/۰۷٪	۱/۰۶٪	۱/۰۰٪	-۰/۰۶٪	۷/۱۸٪	۷/۷۷٪	۰/۵۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۹۴٪	۱۵/۰۸٪	۰/۱۴٪	۲۵/۶۳٪	۲۵/۰۲٪	-۰/۶۱٪	۱/۸۴٪	۱/۷۹٪	-۰/۰۵٪
سایان کارت	۱/۸۲٪	۱/۸۰٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۱/۱۷٪	۱/۱۶٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۹/۱۴٪	۸/۹۹٪	-۰/۱۶٪	۰/۴۱٪	۰/۳۴٪	-۰/۰۸٪	۰/۹۲٪	۰/۱۸٪	-۰/۷۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۰۷٪	۱۳/۷۷٪	-۰/۳۰٪	۲/۰۳٪	۱/۷۳٪	-۰/۲۹٪	۰/۱۷٪	۰/۱۸٪	۰/۰۱٪

سهم بازار کارتهای فروشگاهی در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با کاهش ۰/۳۰ درصدی بیشترین کاهش را داشته است. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با افزایش ۲/۳۳ درصدی بیشترین اختلاف را در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی رقم زده است. شرکت "فن آوا کارت" با کاهش ۰/۷۴ درصدی، بالاترین تفاضل سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در فروردین ماه ۱۳۹۹ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نماید.

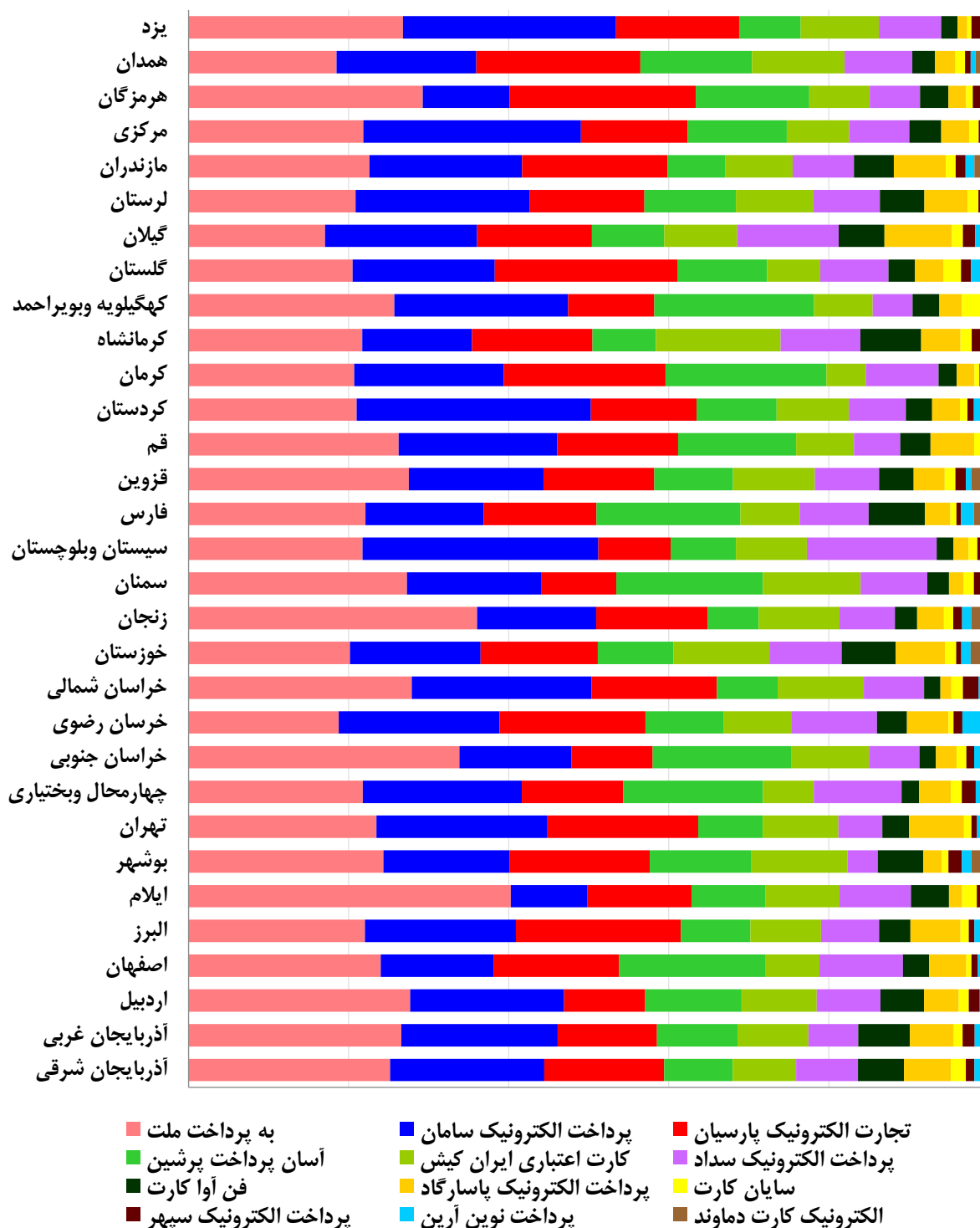
^{۳۳} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در فروردین ماه در حدود ۸۹ درصد بوده که بالغ بر ۷۸ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های به تفکیک استان - فروردین ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۸/۵۸٪	۰/۴۵٪	۲۵/۱۸٪	۷/۷۴٪	۵/۹۰٪	۱۹/۲۵٪	۱/۰۵٪	۱/۳۸٪	۱۴/۹۹٪	۱/۸۶٪	۵/۷۳٪	۷/۹۱٪
آذربایجان غربی	۱۰/۰۶٪	۰/۷۱٪	۲۶/۵۸٪	۶/۲۳٪	۵/۴۶٪	۱۹/۵۴٪	۱/۴۹٪	۱/۰۷٪	۱۲/۴۱٪	۱/۱۴٪	۶/۴۶٪	۸/۸۶٪
اردبیل	۱۲/۰۴٪	۰/۶۴٪	۲۷/۶۸٪	۷/۹۳٪	۴/۳۱٪	۱۹/۲۲٪	۱/۳۵٪	۰/۵۲٪	۱۰/۱۵٪	۱/۲۸٪	۵/۴۷٪	۹/۴۰٪
اصفهان	۱۸/۲۳٪	۰/۷۵٪	۲۴/۰۰٪	۱۰/۴۴٪	۴/۶۲٪	۱۴/۰۷٪	۰/۸۰٪	۰/۶۵٪	۱۵/۷۲٪	۰/۶۵٪	۳/۲۹٪	۶/۷۹٪
البرز	۸/۷۰٪	۰/۷۱٪	۲۲/۰۴٪	۷/۲۷٪	۶/۲۵٪	۱۸/۸۷٪	۰/۷۰٪	۱/۱۰٪	۲۰/۵۹٪	۱/۰۵٪	۳/۹۲٪	۸/۸۱٪
ایلام	۹/۲۶٪	۰/۰۳٪	۴۰/۲۵٪	۸/۹۰٪	۱/۶۴٪	۹/۵۴٪	۰/۸۰٪	۰/۶۹٪	۱۳/۰۴٪	۱/۸۳٪	۴/۷۷٪	۹/۲۵٪
بوشهر	۱۲/۶۶٪	۲/۱۷٪	۲۴/۳۲٪	۳/۷۷٪	۲/۳۰٪	۱۵/۸۰٪	۱/۶۷٪	۱/۲۳٪	۱۷/۴۸٪	۰/۸۴٪	۵/۶۸٪	۱۲/۰۶٪
تهران	۸/۰۵٪	۰/۲۷٪	۲۳/۴۵٪	۵/۴۹٪	۶/۸۵٪	۲۱/۳۸٪	۰/۷۲٪	۱/۲۰٪	۱۸/۸۴٪	۰/۹۲٪	۳/۳۵٪	۹/۴۷٪
چهارمحال و بختیاری	۱۷/۴۵٪	۰/۳۵٪	۲۱/۷۶٪	۱۰/۹۸٪	۴/۰۲٪	۱۹/۸۷٪	۱/۷۵٪	۱/۳۰٪	۱۲/۶۶٪	۱/۳۱٪	۲/۱۸٪	۶/۳۶٪
خراسان جنوبی	۱۷/۲۹٪	۰/۵۳٪	۳۳/۸۵٪	۶/۳۱٪	۲/۶۱٪	۱۴/۰۱٪	۰/۹۷٪	۱/۳۲٪	۱۰/۱۳٪	۱/۲۲٪	۲/۰۴٪	۹/۷۳٪
خراسان رضوی	۹/۷۸٪	۰/۴۲٪	۱۸/۷۴٪	۱۰/۶۶٪	۵/۱۷٪	۲۰/۱۲٪	۱/۱۰٪	۲/۸۹٪	۱۸/۲۲٪	۰/۶۴٪	۳/۷۵٪	۸/۴۹٪
خراسان شمالی	۷/۵۸٪	۰/۷۳٪	۲۷/۸۸٪	۷/۵۳٪	۱/۳۸٪	۲۲/۴۵٪	۱/۹۸٪	۰/۵۷٪	۱۵/۷۰٪	۱/۴۱٪	۲/۰۴٪	۱۰/۷۷٪
خوزستان	۹/۴۶٪	۲/۳۰٪	۲۰/۱۷٪	۹/۰۳٪	۶/۱۳٪	۱۶/۳۳٪	۰/۶۵٪	۱/۱۴٪	۱۴/۶۵٪	۱/۴۱٪	۶/۷۷٪	۱۱/۹۶٪
زنجان	۶/۳۷٪	۲/۲۲٪	۳۶/۰۶٪	۶/۹۱٪	۳/۳۶٪	۱۴/۸۷٪	۱/۱۲٪	۱/۱۴٪	۱۳/۹۴٪	۱/۱۵٪	۲/۷۷٪	۱۰/۱۰٪
سمنان	۱۸/۳۳٪	۰/۰۱٪	۲۷/۲۷٪	۸/۳۳٪	۱/۸۱٪	۱۶/۸۲٪	۱/۰۴٪	۰/۸۵٪	۹/۳۵٪	۱/۲۷٪	۲/۷۳٪	۱۲/۱۹٪
سیستان و بلوچستان	۸/۱۶٪	۰/۰۰٪	۲۱/۷۴٪	۱۶/۱۹٪	۱/۸۷٪	۲۹/۴۵٪	۱/۲۲٪	۰/۲۲٪	۹/۰۳٪	۱/۱۱٪	۲/۱۲٪	۸/۸۷٪
فارس	۱۷/۹۹٪	۱/۸۸٪	۲۲/۱۰٪	۸/۶۲٪	۳/۱۹٪	۱۴/۷۶٪	۰/۵۷٪	۱/۵۹٪	۱۴/۰۹٪	۰/۷۸٪	۷/۰۱٪	۷/۴۰٪
قزوین	۹/۸۳٪	۲/۲۳٪	۲۷/۵۳٪	۸/۰۴٪	۳/۸۷٪	۱۶/۸۲٪	۱/۳۰٪	۰/۶۵٪	۱۳/۸۵٪	۱/۳۵٪	۴/۳۱٪	۱۰/۲۲٪
قم	۱۴/۷۵٪	۰/۰۰٪	۲۶/۲۴٪	۵/۸۱٪	۵/۴۶٪	۱۹/۸۲٪	۰/۶۵٪	۰/۴۳٪	۱۵/۰۹٪	۰/۷۷٪	۳/۷۶٪	۷/۲۲٪
کردستان	۹/۹۹٪	۰/۴۵٪	۲۱/۰۰٪	۷/۱۰٪	۳/۴۷٪	۲۹/۲۵٪	۰/۸۰٪	۱/۴۳٪	۱۳/۲۱٪	۰/۹۶٪	۳/۲۸٪	۹/۰۵٪
کرمان	۲۰/۱۲٪	۰/۱۴٪	۲۰/۶۹٪	۹/۱۲٪	۲/۲۲٪	۱۸/۷۰٪	۰/۷۴٪	۰/۳۱٪	۲۰/۱۸٪	۰/۶۲٪	۲/۲۶٪	۴/۸۹٪
کرمانشاه	۷/۹۳٪	۰/۰۰٪	۲۱/۶۸٪	۹/۹۸٪	۴/۹۵٪	۱۳/۷۴٪	۱/۷۹٪	۰/۳۶٪	۱۵/۰۳٪	۱/۳۹٪	۷/۵۸٪	۱۵/۵۸٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۲۵/۷۰٪	۴/۹۷٪	۲/۸۳٪	۲۱/۷۳٪	۰/۵۳٪	۰/۴۸٪	۱۰/۷۶٪	۲/۳۳٪	۳/۳۴٪	۷/۳۴٪
گلستان	۱۱/۲۰٪	۰/۸۰٪	۲۰/۴۸٪	۸/۵۳٪	۳/۶۰٪	۱۷/۷۷٪	۱/۲۶٪	۱/۴۴٪	۲۲/۸۱٪	۲/۱۴٪	۳/۳۰٪	۶/۶۵٪
گیلان	۹/۰۲٪	۰/۷۳٪	۱۷/۰۶٪	۱۲/۷۰٪	۸/۴۲٪	۱۸/۹۹٪	۱/۵۲٪	۱/۰۰٪	۱۴/۳۳٪	۱/۳۸٪	۵/۷۰٪	۹/۱۴٪
لرستان	۱۱/۴۱٪	۰/۰۰٪	۲۰/۸۵٪	۸/۲۹٪	۵/۴۱٪	۲۱/۷۹٪	۱/۰۴٪	۰/۳۰٪	۱۴/۳۲٪	۱/۳۲٪	۵/۵۶٪	۹/۷۱٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دهاوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
مازندران	۷/۲۵٪	۱/۸۲٪	۲۲/۶۲٪	۷/۶۵٪	۶/۵۰٪	۱۹/۰۴٪	۱/۲۴٪	۱/۱۰٪	۱۸/۱۷٪	۱/۲۳٪	۴/۹۷٪	۸/۴۱٪
مرکزی	۱۲/۳۸٪	۰/۰۳٪	۲۱/۸۴٪	۷/۵۱٪	۳/۴۹٪	۲۷/۱۷٪	۰/۸۶٪	۰/۳۹٪	۱۳/۳۷٪	۱/۱۸٪	۴/۰۱٪	۷/۷۹٪
هرمزگان	۱۴/۲۰٪	۰/۶۴٪	۲۹/۲۵٪	۶/۲۹٪	۲/۲۱٪	۱۰/۸۴٪	۰/۹۸٪	۰/۴۳٪	۲۳/۲۷٪	۰/۸۲٪	۳/۵۴٪	۷/۵۵٪
همدان	۱۳/۹۵٪	۱/۶۸٪	۱۸/۴۸٪	۸/۴۶٪	۲/۵۳٪	۱۷/۴۸٪	۰/۷۰٪	۰/۶۱٪	۲۰/۴۷٪	۱/۱۹٪	۲/۸۷٪	۱۱/۵۷٪
یزد	۷/۷۰٪	۰/۲۹٪	۲۶/۷۹٪	۷/۷۸٪	۱/۲۱٪	۲۶/۶۳٪	۱/۵۰٪	۰/۳۹٪	۱۵/۳۷٪	۰/۵۵٪	۲/۰۴٪	۹/۷۷٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌های کشور برای فروردین ماه در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکشی‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها - فروردین ۱۳۹۹

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

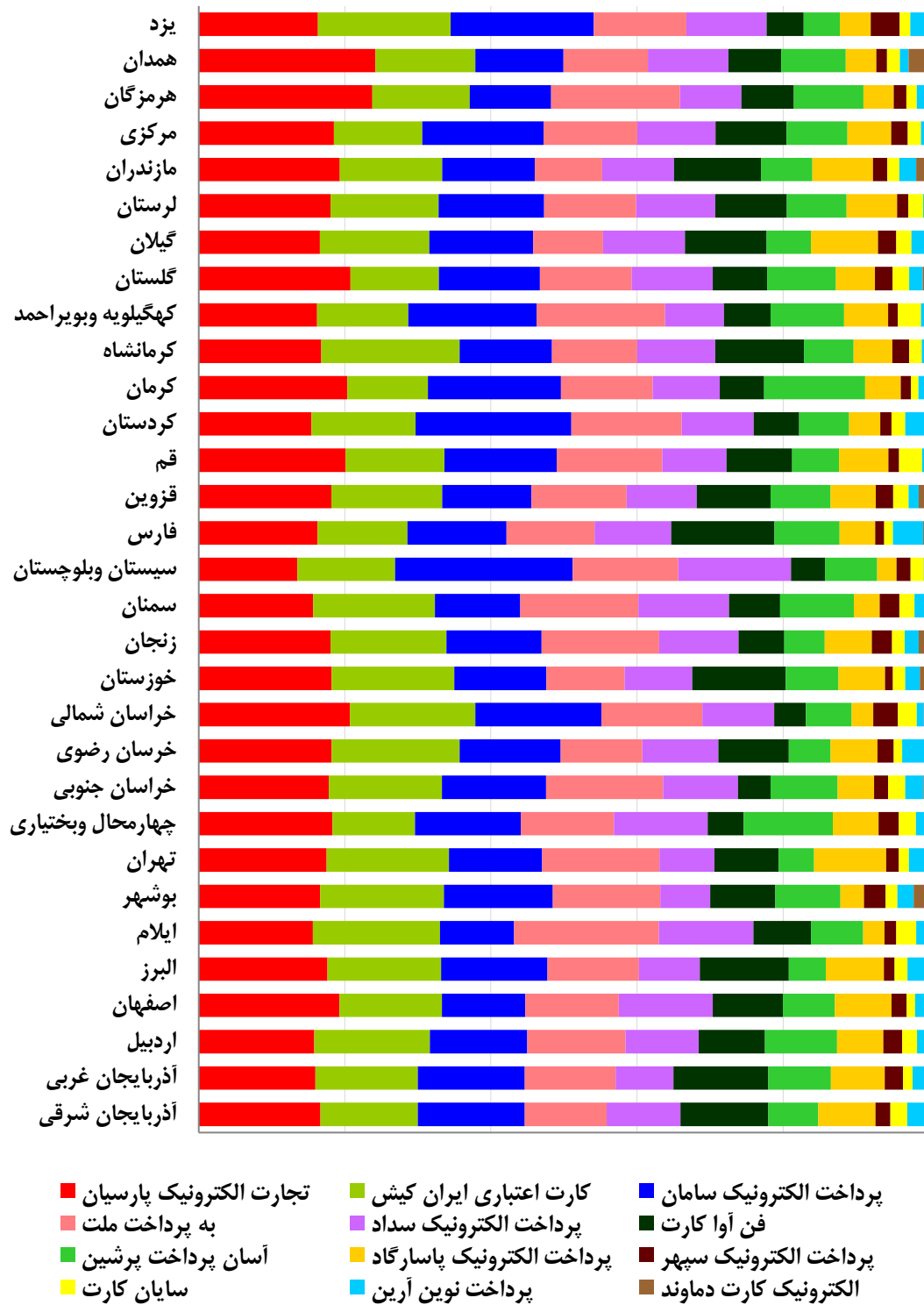
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای فروردین ۱۳۹۹ نشان می‌دهد. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "کارت اعتباری ایران کیش"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به میزان شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتهای فعال سیستمی قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - فروردین ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۶/۸۵٪	۰/۳۴٪	۱۱/۲۲٪	۱۰/۰۹٪	۷/۸۲٪	۱۴/۶۶٪	۲/۰۴٪	۲/۶۶٪	۱۶/۶۸٪	۲/۳۱٪	۱۲/۰۲٪	۱۳/۳۱٪
آذربایجان غربی	۸/۵۶٪	۰/۴۵٪	۱۲/۴۲٪	۷/۹۱٪	۷/۳۷٪	۱۴/۶۴٪	۲/۵۰٪	۱/۸۳٪	۱۵/۹۸٪	۱/۳۰٪	۱۳/۰۲٪	۱۴/۰۱٪
اردبیل	۹/۸۸٪	۰/۴۹٪	۱۳/۴۳٪	۱۰/۰۵٪	۶/۳۵٪	۱۳/۳۳٪	۲/۵۸٪	۱/۱۷٪	۱۵/۸۰٪	۲/۰۱٪	۹/۰۴٪	۱۵/۸۵٪
اصفهان	۷/۰۹٪	۰/۵۵٪	۱۲/۸۰٪	۱۲/۸۵٪	۷/۷۸٪	۱۱/۳۹٪	۲/۰۷٪	۱/۳۶٪	۱۹/۲۹٪	۱/۱۵٪	۹/۶۴٪	۱۴/۰۲٪
البرز	۵/۰۷٪	۰/۵۲٪	۱۲/۵۳٪	۸/۳۵٪	۷/۹۷٪	۱۴/۵۶٪	۱/۴۳٪	۲/۴۴٪	۱۷/۶۱٪	۱/۷۸٪	۱۲/۱۷٪	۱۵/۵۶٪
ایلام	۷/۱۶٪	۰/۰۷٪	۱۹/۸۳٪	۱۲/۹۵٪	۲/۹۲٪	۱۰/۱۴٪	۱/۶۰٪	۱/۷۰٪	۱۵/۶۱٪	۲/۷۳٪	۷/۸۷٪	۱۷/۴۲٪
بوشهر	۸/۹۰٪	۲/۱۱٪	۱۴/۷۲٪	۶/۸۴٪	۳/۲۴٪	۱۴/۹۱٪	۲/۹۶٪	۲/۲۴٪	۱۶/۶۳٪	۱/۶۱٪	۸/۹۰٪	۱۶/۹۵٪
تهران	۴/۸۷٪	۰/۳۱٪	۱۶/۰۵٪	۷/۵۵٪	۹/۸۷٪	۱۲/۷۴٪	۱/۷۱٪	۲/۴۷٪	۱۷/۴۹٪	۱/۳۸٪	۸/۷۸٪	۱۶/۷۸٪
چهارمحال و بختیاری	۱۲/۲۱٪	۰/۴۵٪	۱۲/۷۳٪	۱۲/۸۵٪	۶/۲۵٪	۱۴/۴۹٪	۲/۷۸٪	۱/۳۸٪	۱۸/۳۱٪	۲/۳۲٪	۴/۹۳٪	۱۱/۳۱٪
خراسان جنوبی	۹/۱۹٪	۰/۷۹٪	۱۶/۰۱٪	۱۰/۲۷٪	۴/۹۹٪	۱۴/۲۹٪	۱/۹۳٪	۲/۴۸٪	۱۷/۸۳٪	۲/۳۴٪	۴/۴۳٪	۱۵/۴۵٪
خراسان رضوی	۵/۷۳٪	۰/۴۹٪	۱۱/۲۰٪	۱۰/۴۱٪	۶/۴۴٪	۱۳/۸۲٪	۲/۳۳٪	۳/۲۲٪	۱۸/۲۱٪	۱/۱۲٪	۹/۶۵٪	۱۷/۵۱٪
خراسان شمالی	۶/۲۶٪	۰/۷۲٪	۱۳/۸۵٪	۹/۸۱٪	۲/۹۹٪	۱۷/۲۴٪	۳/۳۵٪	۰/۹۷٪	۲۰/۷۰٪	۲/۵۹٪	۴/۳۴٪	۱۷/۱۷٪
خوزستان	۷/۲۳٪	۱/۲۶٪	۱۰/۷۳٪	۹/۲۸٪	۶/۳۷٪	۱۲/۵۹٪	۱/۰۶٪	۲/۰۲٪	۱۸/۲۰٪	۱/۶۹٪	۱۲/۷۸٪	۱۶/۷۸٪
زنجان	۵/۵۴٪	۱/۴۳٪	۱۶/۰۷٪	۱۰/۸۶٪	۶/۴۸٪	۱۳/۰۲٪	۲/۷۶٪	۱/۹۱٪	۱۸/۰۴٪	۱/۷۵٪	۶/۲۶٪	۱۵/۸۹٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سمنان	۱۰/۰۸٪	۰/۰۵٪	۱۶/۱۴٪	۱۲/۴۱٪	۳/۵۵٪	۱۱/۶۸٪	۲/۶۷٪	۱/۹۵٪	۱۵/۶۷٪	۲/۰۹٪	۷/۰۲٪	۱۶/۶۹٪
سیستان و بلوچستان	۷/۱۳٪	۰/۰۱٪	۱۴/۴۶٪	۱۵/۴۵٪	۲/۶۶٪	۲۴/۳۲٪	۱/۹۱٪	۰/۷۱٪	۱۳/۵۳٪	۱/۸۳٪	۴/۶۴٪	۱۳/۳۵٪
فارس	۸/۹۳٪	۰/۸۲٪	۱۲/۱۰٪	۱۰/۴۷٪	۴/۸۷٪	۱۳/۵۴٪	۱/۲۴٪	۴/۱۵٪	۱۶/۲۷٪	۱/۱۶٪	۱۴/۱۳٪	۱۲/۳۱٪
قزوین	۸/۲۰٪	۱/۴۱٪	۱۳/۰۲٪	۹/۵۸٪	۶/۲۱٪	۱۲/۲۴٪	۲/۳۶٪	۱/۳۹٪	۱۸/۱۷٪	۲/۱۴٪	۱۰/۱۳٪	۱۵/۱۵٪
قم	۶/۴۴٪	۰/۰۲٪	۱۴/۴۳٪	۸/۸۱٪	۶/۷۴٪	۱۵/۳۷٪	۱/۴۸٪	۰/۹۳٪	۲۰/۱۰٪	۳/۱۶٪	۸/۹۸٪	۱۳/۵۴٪
کردستان	۶/۸۶٪	۰/۴۴٪	۱۵/۰۸٪	۹/۸۹٪	۴/۲۶٪	۲۱/۳۵٪	۱/۵۳٪	۲/۸۱٪	۱۵/۴۳٪	۱/۹۱٪	۶/۲۱٪	۱۴/۲۴٪
کرمان	۱۳/۸۱٪	۰/۲۹٪	۱۲/۵۷٪	۹/۱۶٪	۴/۸۸٪	۱۸/۲۱٪	۱/۴۰٪	۱/۱۷٪	۲۰/۳۵٪	۱/۰۳٪	۶/۰۹٪	۱۱/۰۴٪
کرمانشاه	۶/۸۱٪	۰/۰۱٪	۱۱/۷۰٪	۱۰/۶۷٪	۵/۲۷٪	۱۲/۶۲٪	۲/۳۰٪	۰/۹۹٪	۱۶/۷۸٪	۱/۷۵٪	۱۲/۱۵٪	۱۸/۹۵٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۰/۰۹٪	۰/۰۹٪	۱۷/۶۰٪	۸/۰۷٪	۶/۰۲٪	۱۷/۵۸٪	۱/۳۵٪	۱/۰۴٪	۱۶/۲۲٪	۳/۱۳٪	۶/۳۵٪	۱۲/۴۶٪
گلستان	۹/۳۹٪	۰/۸۷٪	۱۲/۵۶٪	۱۱/۱۱٪	۵/۳۴٪	۱۳/۸۴٪	۲/۴۲٪	۱/۸۷٪	۲۰/۷۵٪	۲/۲۸٪	۷/۴۵٪	۱۲/۱۳٪
گیلان	۶/۰۸٪	۰/۶۷٪	۹/۵۷٪	۱۱/۲۲٪	۹/۱۶٪	۱۴/۲۱٪	۲/۵۱٪	۱/۷۵٪	۱۶/۵۹٪	۲/۰۷٪	۱۱/۲۰٪	۱۴/۹۷٪
لرستان	۸/۱۹٪	۰/۰۰٪	۱۲/۶۱٪	۱۰/۸۴٪	۶/۹۱٪	۱۴/۴۵٪	۱/۵۴٪	۰/۸۱٪	۱۸/۰۳٪	۲/۰۲٪	۹/۷۹٪	۱۴/۸۱٪
مازندران	۷/۰۳٪	۱/۷۶٪	۹/۲۶٪	۹/۸۰٪	۸/۳۱٪	۱۲/۶۸٪	۱/۹۶٪	۲/۳۰٪	۱۹/۳۱٪	۱/۶۵٪	۱۱/۹۳٪	۱۴/۰۱٪
مرکزی	۸/۳۶٪	۰/۱۱٪	۱۲/۸۵٪	۱۰/۷۰٪	۶/۰۰٪	۱۶/۶۱٪	۲/۲۶٪	۱/۰۰٪	۱۸/۴۹٪	۱/۸۰٪	۹/۷۰٪	۱۲/۱۰٪
هرمزگان	۹/۵۲٪	۰/۶۰٪	۱۷/۶۰٪	۸/۴۴٪	۴/۱۷٪	۱۱/۱۵٪	۱/۷۲٪	۱/۱۰٪	۲۳/۷۶٪	۱/۴۳٪	۷/۱۸٪	۱۳/۳۴٪
همدان	۸/۸۵٪	۲/۸۱٪	۱۱/۵۶٪	۱۱/۰۳٪	۴/۱۷٪	۱۲/۰۶٪	۱/۴۹٪	۱/۱۸٪	۲۴/۲۱٪	۱/۷۶٪	۷/۲۰٪	۱۳/۶۷٪
یزد	۴/۹۷٪	۰/۵۰٪	۱۲/۶۵٪	۱۱/۰۲٪	۴/۲۴٪	۱۹/۶۱٪	۳/۹۵٪	۲/۰۹٪	۱۶/۳۱٪	۱/۴۴٪	۵/۰۴٪	۱۸/۱۸٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هریک از استان‌های کشور را برای دوره فروردین ۱۳۹۹ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استانها- فروردین ۱۳۹۹

۴-۳-۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در فروردین ۱۳۹۹ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		
شرکت	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۱/۳۹٪	۷/۱۱٪	۱/۵۲۳	۱/۶۰۳	۰/۰۷۹
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۹٪	۰/۶۳٪	۱/۱۵۵	۱/۲۴۶	۰/۰۹۱
به پرداخت ملت	۲۳/۰۷٪	۱۳/۲۳٪	۱/۷۳۹	۱/۷۴۴	۰/۰۰۶
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۲۴٪	۹/۷۵٪	۰/۸۵۱	۰/۸۴۶	-۰/۰۰۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴/۸۲٪	۶/۹۷٪	۰/۷۳۶	۰/۶۹۱	-۰/۰۴۵
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۹۹٪	۱۳/۹۵٪	۱/۳۶۱	۱/۳۶۱	۰/۰۰۱
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۹۷٪	۱/۹۴٪	۰/۵۷۴	۰/۵۰۰	-۰/۰۷۴
پرداخت نوین آراین	۱/۱۱٪	۲/۱۴٪	۰/۵۶۶	۰/۵۲۰	-۰/۰۴۶
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۳۶٪	۱۷/۹۴٪	۰/۸۹۴	۰/۹۱۲	۰/۰۱۸
سایان کارت	۱/۰۷٪	۱/۶۱٪	۰/۷۰۰	۰/۶۶۰	-۰/۰۴۰
فن آوا کارت	۴/۲۹٪	۹/۶۳٪	۰/۴۵۸	۰/۴۴۵	-۰/۰۱۳
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۹۱٪	۱۵/۱۱٪	۰/۵۹۸	۰/۵۹۰	-۰/۰۰۸

در فروردین ماه همانند ماه‌های پیشین شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در فروردین ماه ۹۹ نسبت به ماه گذشته در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با ۰/۰۹۱ واحد افزایش گزارش می‌شود. این امر به دلیل افزایش سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های این شرکت در مقابل کاهش سهم پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار در فروردین ۹۹ محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹

شرکت	کارتهای فروشگاهی تراکنش دار		اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار		اختلاف
	سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	
آسان پرداخت پرشین	۱۱/۳۹٪	۸/۴۸٪	۱/۳۲۲	۱/۳۴۳	۰/۰۲۰
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۹٪	۰/۷۵٪	۱/۰۱۱	۱/۰۵۱	۰/۰۴۰
به پرداخت ملت	۲۳/۰۷٪	۱۳/۸۱٪	۱/۶۷۷	۱/۶۷۱	-۰/۰۰۶
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۲۴٪	۱۰/۳۲٪	۰/۸۲۱	۰/۷۹۸	-۰/۰۲۳
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۴/۸۲٪	۷/۶۸٪	۰/۶۵۰	۰/۶۲۷	-۰/۰۲۳
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۹۹٪	۱۵/۰۲٪	۱/۲۷۲	۱/۲۶۵	-۰/۰۰۸
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۹۷٪	۲/۲۷٪	۰/۴۷۳	۰/۴۲۶	-۰/۰۴۶
پرداخت نوین آریا	۱/۱۱٪	۲/۰۲٪	۰/۵۷۴	۰/۵۵۰	-۰/۰۲۴
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۳۶٪	۱۵/۰۸٪	۱/۰۷۰	۱/۰۸۴	۰/۰۱۴
سایان کارت	۱/۰۷٪	۱/۸۰٪	۰/۶۲۱	۰/۵۹۱	-۰/۰۳۰
فن آوا کارت	۴/۲۹٪	۸/۹۹٪	۰/۴۸۱	۰/۴۷۷	-۰/۰۰۳
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۹۱٪	۱۳/۷۷٪	۰/۶۴۴	۰/۶۴۷	۰/۰۰۳

در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار شرکت های "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "الکترونیک کارت دماوند" به عددی بالاتر از یک دست یافته اند. این بدین معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهای تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت های PSP در کسب سهم بازار تراکنش ها و کارتهای تراکنش دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضا با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار، در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با کاهش ۰/۰۴۶ واحدی مشاهده می شود.

۴-۳-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

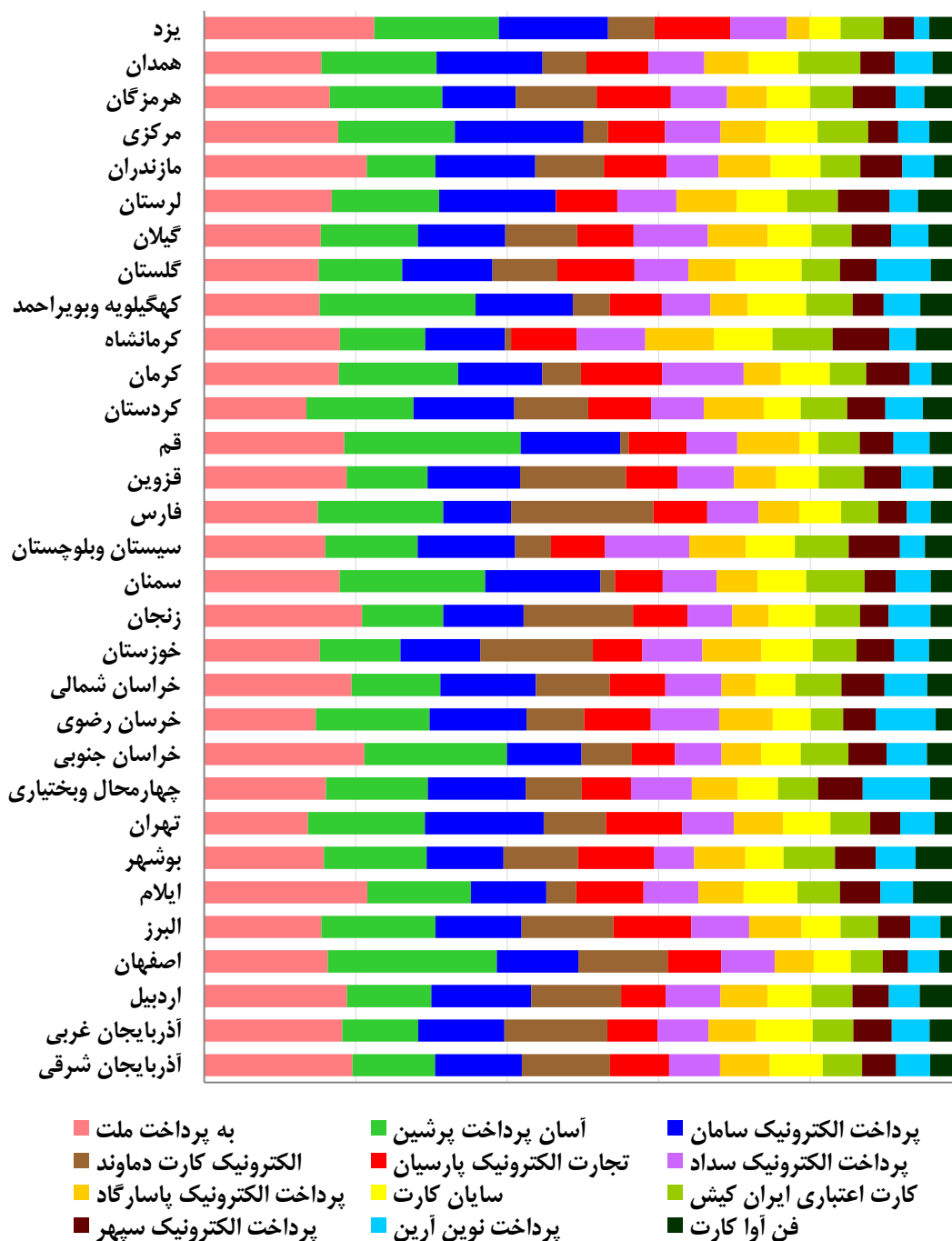
در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در فروردین ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - فروردین ۹۹

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۲۵۲	۱/۳۳۳	۲/۲۴۴	۰/۷۶۷	۰/۷۵۴	۱/۳۱۳	۰/۵۱۵	۰/۵۱۹	۰/۸۹۹	۰/۸۰۳	۰/۴۷۷	۰/۵۹۴
آذربایجان غربی	۱/۱۷۶	۱/۵۹۴	۲/۱۴۰	۰/۷۸۷	۰/۷۴۱	۱/۳۳۵	۰/۵۹۶	۰/۵۸۶	۰/۷۷۶	۰/۸۷۳	۰/۴۹۶	۰/۶۳۲
اردبیل	۱/۲۱۹	۱/۲۹۸	۲/۰۶۰	۰/۷۸۹	۰/۶۷۸	۱/۴۴۲	۰/۵۲۳	۰/۴۴۹	۰/۶۴۳	۰/۶۳۵	۰/۶۰۵	۰/۵۹۳
اصفهان	۲/۵۷۰	۱/۳۵۹	۱/۸۷۵	۰/۸۱۲	۰/۵۹۴	۱/۲۳۵	۰/۳۸۵	۰/۴۷۴	۰/۸۱۵	۰/۵۶۲	۰/۳۴۱	۰/۴۸۵
البرز	۱/۷۱۴	۱/۳۸۳	۱/۷۵۹	۰/۸۷۱	۰/۷۸۴	۱/۲۹۶	۰/۴۸۶	۰/۴۴۹	۱/۱۶۹	۰/۵۸۷	۰/۳۲۲	۰/۵۶۶
ایلام	۱/۲۹۲	۰/۳۷۳	۲/۰۳۰	۰/۶۸۸	۰/۵۶۱	۰/۹۴۱	۰/۵۰۲	۰/۴۰۸	۰/۸۳۵	۰/۶۶۹	۰/۶۰۷	۰/۵۳۱
بوشهر	۱/۴۲۱	۱/۰۳۲	۱/۶۵۳	۰/۵۵۲	۰/۷۱۰	۱/۰۶۰	۰/۵۶۳	۰/۵۵۰	۱/۰۵۲	۰/۵۲۵	۰/۶۳۸	۰/۷۱۲
تهران	۱/۶۵۱	۰/۸۷۶	۱/۴۶۲	۰/۷۲۷	۰/۶۹۴	۱/۶۷۸	۰/۴۲۰	۰/۴۸۷	۱/۰۷۷	۰/۶۷۰	۰/۳۸۲	۰/۵۶۴
چهارمحال و بختیاری	۱/۴۲۹	۰/۷۸۹	۱/۷۰۹	۰/۸۵۴	۰/۶۴۴	۱/۳۷۱	۰/۶۲۸	۰/۹۴۷	۰/۶۹۲	۰/۵۶۵	۰/۴۴۲	۰/۵۶۳
خراسان جنوبی	۱/۸۸۲	۰/۶۶۵	۲/۱۱۴	۰/۶۱۴	۰/۵۲۴	۰/۹۸۱	۰/۵۰۳	۰/۵۳۳	۰/۵۷	۰/۵۲۱	۰/۴۵۹	۰/۶۳۰
خراسان رضوی	۱/۷۱۰	۰/۸۶۷	۱/۶۷۴	۱/۰۲۴	۰/۸۰۴	۱/۴۵۶	۰/۴۹۳	۰/۸۹۸	۱/۰۰۱	۰/۵۷۵	۰/۳۸۹	۰/۴۸۵
خراسان شمالی	۱/۲۱۱	۱/۰۱۰	۲/۰۱۳	۰/۷۶۷	۰/۴۶۲	۱/۳۰۲	۰/۵۹۰	۰/۵۸۵	۰/۷۵۸	۰/۵۴۴	۰/۴۷۰	۰/۶۲۷
خوزستان	۱/۳۰۸	۱/۸۳۰	۱/۸۸۰	۰/۹۷۳	۰/۹۶۳	۱/۲۹۶	۰/۶۱۵	۰/۵۶۶	۰/۸۰۵	۰/۸۳۱	۰/۵۳۰	۰/۷۱۳
زنجان	۱/۱۵۰	۱/۵۵۷	۲/۲۴۳	۰/۶۳۶	۰/۵۱۹	۱/۱۴۱	۰/۴۰۶	۰/۵۹۶	۰/۷۷۳	۰/۶۶۰	۰/۴۴۳	۰/۶۳۶

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سمنان	۱/۸۱۸	۰/۱۸۱	۱/۶۹۰	۰/۶۷۱	۰/۵۱۱	۱/۴۴۰	۰/۳۸۸	۰/۴۳۵	۰/۵۹۷	۰/۶۰۹	۰/۳۸۸	۰/۷۳۰
سیستان و بلوچستان	۱/۱۴۴	۰/۴۴۵	۱/۵۰۴	۱/۰۴۸	۰/۷۰۵	۱/۲۱۱	۰/۶۳۸	۰/۳۰۹	۰/۶۶۸	۰/۶۰۷	۰/۴۵۸	۰/۶۶۵
فارس	۲/۰۱۴	۲/۲۸۷	۱/۸۲۷	۰/۸۲۴	۰/۶۵۴	۱/۰۹۰	۰/۴۵۹	۰/۳۸۳	۰/۸۶۶	۰/۶۷۲	۰/۴۹۶	۰/۶۰۱
قزوین	۱/۱۹۸	۱/۵۷۳	۲/۱۱۴	۰/۸۳۹	۰/۶۲۴	۱/۳۷۳	۰/۵۵۲	۰/۴۷۰	۰/۷۶۲	۰/۶۳۴	۰/۴۲۵	۰/۶۷۵
قم	۲/۲۹۰	۰/۱۱۰	۱/۸۱۸	۰/۶۵۹	۰/۸۱۱	۱/۲۸۹	۰/۴۴۰	۰/۴۶۷	۰/۷۵۱	۰/۲۴۳	۰/۴۱۸	۰/۵۳۳
کردستان	۱/۴۵۷	۱/۰۰۷	۱/۳۹۳	۰/۷۱۸	۰/۸۱۵	۱/۳۷۱	۰/۵۲۰	۰/۵۱۰	۰/۸۵۶	۰/۵۰۴	۰/۵۲۸	۰/۶۳۶
کرمان	۱/۴۵۷	۰/۴۷۵	۱/۶۴۶	۰/۹۹۶	۰/۴۵۶	۱/۰۲۷	۰/۵۳۲	۰/۲۶۵	۰/۹۹۱	۰/۶۰۰	۰/۳۷۲	۰/۴۴۳
کرمانشاه	۱/۱۶۴	۰/۰۸۳	۱/۸۵۳	۰/۹۳۵	۰/۹۳۸	۱/۰۸۹	۰/۷۷۸	۰/۳۶۲	۰/۸۹۵	۰/۷۷۹	۰/۶۲۴	۰/۸۲۲
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۹۷۸	۰/۴۶۵	۱/۴۶۰	۰/۶۱۶	۰/۴۷۰	۱/۲۳۶	۰/۳۹۴	۰/۴۶۲	۰/۶۶۳	۰/۷۴۴	۰/۵۲۷	۰/۵۸۹
گلستان	۱/۱۹۳	۰/۹۲۵	۱/۶۳۱	۰/۷۶۸	۰/۶۷۴	۱/۲۸۵	۰/۵۲۳	۰/۷۶۹	۱/۰۹۹	۰/۹۴۲	۰/۴۴۳	۰/۵۴۸
گیلان	۱/۴۸۴	۱/۰۹۹	۱/۷۸۲	۱/۱۳۲	۰/۹۱۹	۱/۳۳۶	۰/۶۰۵	۰/۵۷۱	۰/۸۶۴	۰/۶۶۹	۰/۵۰۹	۰/۶۱۰
لرستان	۱/۳۹۲	۰/۰۰۶	۱/۶۵۴	۰/۷۶۵	۰/۷۸۴	۱/۵۰۸	۰/۶۷۴	۰/۳۶۴	۰/۷۹۴	۰/۶۵۵	۰/۵۶۸	۰/۶۵۶
مازندران	۱/۰۳۱	۱/۰۳۵	۲/۴۴۳	۰/۷۸۱	۰/۷۸۲	۱/۵۰۱	۰/۶۳۰	۰/۴۷۷	۰/۹۴۱	۰/۷۴۸	۰/۴۱۷	۰/۶۰۱
مرکزی	۱/۴۸۰	۰/۳۱۱	۱/۷۰۰	۰/۷۰۱	۰/۵۸۱	۱/۶۳۵	۰/۳۸۰	۰/۳۹۴	۰/۷۲۳	۰/۶۵۳	۰/۴۱۳	۰/۶۴۳
هرمزگان	۱/۴۹۲	۱/۰۷۵	۱/۶۶۱	۰/۷۴۶	۰/۵۳۰	۰/۹۷۲	۰/۵۶۸	۰/۳۸۰	۰/۹۷۹	۰/۵۷۲	۰/۴۹۴	۰/۵۶۶
همدان	۱/۵۷۶	۰/۵۹۹	۱/۵۹۹	۰/۷۶۷	۰/۶۰۷	۱/۴۴۹	۰/۴۷۲	۰/۵۱۵	۰/۸۴۶	۰/۶۷۶	۰/۳۹۹	۰/۸۴۶
یزد	۱/۵۴۸	۰/۵۸۰	۲/۱۱۸	۰/۷۰۶	۰/۲۸۵	۱/۳۵۷	۰/۳۸۰	۰/۱۸۷	۰/۹۴۲	۰/۳۸۲	۰/۴۰۵	۰/۵۳۷

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت های PSP به تفکیک هر استان - فروردین ۱۳۹۹

۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

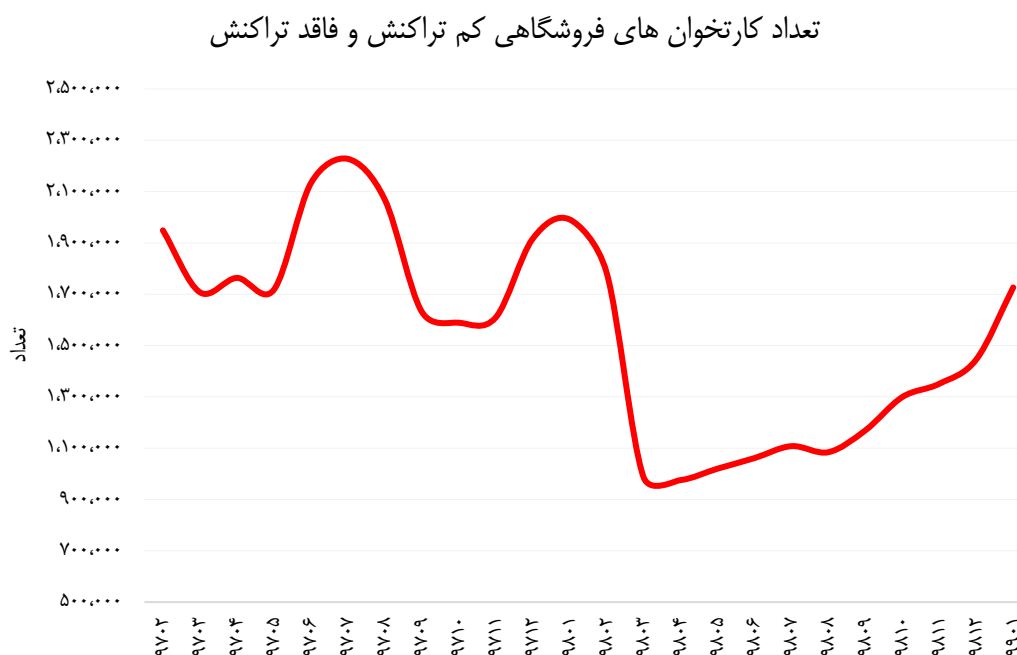
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی اردیبهشت ماه ۹۷ تا فروردین ماه ۹۹ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از اردیبهشت ۹۷ تاکنون

متأسفانه تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در چند ماه اخیر روند افزایشی داشته و در فروردین ماه نرخ رشد آن‌ها مثبت ۱۹/۴۲ درصد ثبت گردیده است. تقریباً بر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش همه‌ی شرکت‌ها افزوده شده و در این میان رشد شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" قابل توجه است.

از سویی دیگر جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه فروردین ۹۹ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۰/۵۹ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در اسفند ماه بیش از سه درصد افزایش داشته است.

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - فروردین ۹۹

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	
آسان پرداخت پرشین	۶/۳۰٪	۸/۶۷٪	۲/۳۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۸/۹۳٪	۱۰/۶۸٪	۱/۷۵٪
به پرداخت ملت	۱۵/۷۶٪	۱۸/۰۰٪	۲/۲۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۴/۷۰٪	۱۸/۸۸٪	۴/۱۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۴۷٪	۱۰/۴۴٪	۳/۹۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۱۵٪	۱۴/۹۴٪	۲/۸۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۶۸٪	۵/۶۰٪	۰/۹۲٪
پرداخت نوین آراین	۲۰/۱۳٪	۲۲/۳۵٪	۲/۲۲٪
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۲۷/۷۸٪	۳۲/۵۶٪	۴/۷۸٪
سایان کارت	۱۱/۳۲٪	۱۲/۶۰٪	۱/۲۹٪
فن آوا کارت	۱۹/۷۳٪	۲۳/۵۹٪	۳/۸۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۲۳/۷۰٪	۲۶/۲۷٪	۲/۵۷٪
مجموع	۱۷/۳۴٪	۲۰/۵۹٪	۳/۲۵٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت *Bol d* نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هریک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با افزایشی معادل با ۴/۷۸ درصد، در شرکت "تجارت الکترونیک پارس‌پول" اتفاق افتاده است. این شرکت با عددی برابر با ۳۲/۵۶ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن تنها ۵/۶۰ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.^{۳۰}

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

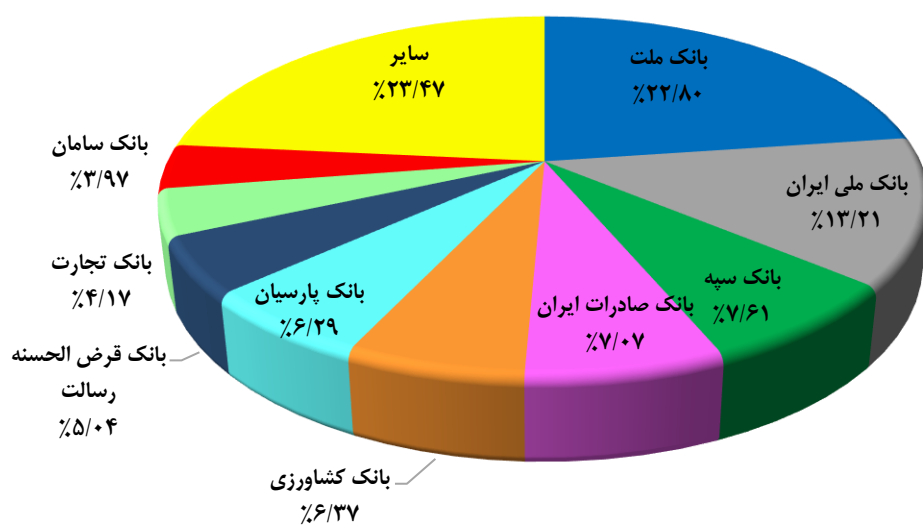
^{۳۰} نکته‌ای که در گزارش اقتصادی شاپرک در فروردین ماه ۹۹ بایستی به آن اشاره نمود، اینکه "بانک مشترک ایران-ونزوئلا" که تا کنون فقط به عنوان بانک صادرکننده فعالیت می‌کرده، در فروردین ماه سال ۱۳۹۹ به عنوان بانک پذیرنده نیز در کنار ۳۵ بانک دیگر به ایفای نقش پذیرندگی پرداخته است و در فروردین ماه تعداد بانک‌های پذیرنده و صادرکننده ۳۶ بانک بوده است.

۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در فروردین ماه ۹۹ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها نه بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

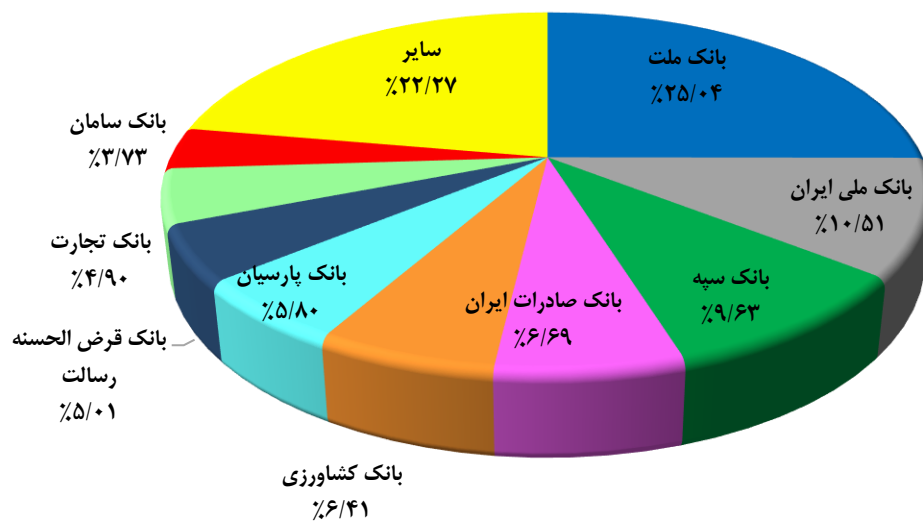
سهم تعدادی

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - فروردین ۱۳۹۹

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در فروردین ماه ۹۹ را نشان می‌دهد.

سهم مبلغی

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - فروردین ۱۳۹۹

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۲/۸۰ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۵/۰۴ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای فروردین ماه ۹۹ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - فروردین ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۰۶٪	۱/۷۵٪	۱۶/۲۶٪	۱/۱۰٪	۰/۶۷٪	۱۳/۲۳٪
۲	بانک انصار	۱/۶۶٪	۱/۰۵٪	۰/۰۰٪	۱/۷۰٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۲٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۶۴٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۱/۳۵٪	۵/۰۲٪	۲۲/۹۰٪	۱/۶۰٪	۲/۱۳٪	۲۱/۳۱٪
۵	بانک پارسیان	۵/۵۲٪	۲۰/۶۳٪	۲/۵۰٪	۳/۲۵٪	۱۱/۰۳٪	۳/۲۶٪
۶	بانک پاسارگاد	۳/۳۷٪	۳/۹۰٪	۰/۰۰٪	۲/۶۸٪	۲/۴۷٪	۰/۰۰٪
۷	بانک تجارت	۴/۶۶٪	۰/۳۸٪	۰/۰۲٪	۶/۱۰٪	۱/۱۲٪	۰/۰۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۵٪	۰/۰۹٪	۰/۰۲٪	۱/۰۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۷٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۱/۶۱٪	۰/۰۰٪	۰/۱۶٪	۶/۶۶٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک دی	۰/۲۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۳/۹۸٪	۰/۹۸٪	۱/۶۹٪	۴/۳۳٪	۱/۵۵٪	۱/۷۰٪
۱۳	بانک سامان	۴/۰۱٪	۵/۹۰٪	۰/۹۱٪	۳/۰۴٪	۱۸/۸۷٪	۳/۶۸٪
۱۴	بانک سپه	۷/۸۸٪	۹/۸۷٪	۰/۰۱٪	۷/۱۹٪	۰/۸۲٪	۰/۰۴٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۱۹٪	۱/۶۹٪	۰/۲۸٪	۰/۱۹٪	۰/۳۴٪	۰/۹۷٪

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۴۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سرمایه	۰/۲۰٪	۰/۰۷٪	۰/۳۹٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۴٪
۱۸	بانک سینا	۰/۵۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۲٪	۰/۷۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪
۱۹	بانک شهر	۰/۷۹٪	۰/۴۰٪	۰/۰۰٪	۰/۸۷٪	۴/۷۵٪	۰/۰۰٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۷/۸۵٪	۰/۹۶٪	۰/۴۸٪	۱۱/۵۴٪	۲/۷۸٪	۰/۶۱٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۵/۶۵٪	۰/۱۹٪	۰/۰۲٪	۳/۶۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۶٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۶۸٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۱/۷۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک قوامین	۱/۱۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۱/۶۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۱۹٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک کشاورزی	۶/۸۴٪	۴/۶۵٪	۰/۱۳٪	۸/۲۲٪	۱/۱۸٪	۰/۲۱٪
۲۷	بانک گردشگری	۰/۴۶٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۱۸٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک مسکن	۱/۱۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۲٪	۱/۱۷٪	۰/۴۱٪	۰/۰۱٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	بانک ملت	۲۱/۴۲٪	۲۵/۱۶٪	۴۴/۶۷٪	۲۰/۶۸٪	۴۰/۶۴٪	۴۶/۶۵٪
۳۲	بانک ملی ایران	۱۳/۳۴٪	۱۴/۱۹٪	۹/۶۷٪	۱۲/۵۴٪	۳/۱۳٪	۷/۱۹٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۱/۷۷٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۱/۳۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۵۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۳۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "سپه" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "پارسیان"، "ملی ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "خاورمیانه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - فروردین ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده						سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده					
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۵۰/۷۳٪	۵/۷۲٪	۴۳/۵۵٪	۸۱/۲۴٪	۱۳/۴۲٪	۵/۳۴٪	۵۰/۷۳٪	۵/۷۲٪	۴۳/۵۵٪	۸۱/۲۴٪	۱۳/۴۲٪	۵/۳۴٪
۲	بانک انصار	۹۵/۸۵٪	۴/۱۵٪	۰/۰٪	۹۵/۵۰٪	۴/۵۰٪	۰/۰٪	۹۵/۸۵٪	۴/۱۵٪	۰/۰٪	۹۵/۵۰٪	۴/۵۰٪	۰/۰٪
۳	بانک ایران زمین	۹۶/۷۱٪	۳/۲۹٪	۰/۰٪	۸۷/۵۳٪	۱۲/۴۷٪	۰/۰٪	۹۶/۷۱٪	۳/۲۹٪	۰/۰٪	۸۷/۵۳٪	۱۲/۴۷٪	۰/۰٪
۴	بانک آینده	۴۵/۵۱٪	۱۱/۵۳٪	۴۲/۹۶٪	۶۹/۶۷٪	۲۵/۲۵٪	۵/۰٪	۴۵/۵۱٪	۱۱/۵۳٪	۴۲/۹۶٪	۶۹/۶۷٪	۲۵/۲۵٪	۵/۰٪
۵	بانک پارسیان	۷۸/۱۳٪	۱۹/۹۱٪	۱/۹۷٪	۵۱/۸۱٪	۴۷/۹۰٪	۰/۲۹٪	۷۸/۱۳٪	۱۹/۹۱٪	۱/۹۷٪	۵۱/۸۱٪	۴۷/۹۰٪	۰/۲۹٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۲/۶۹٪	۷/۳۱٪	۰/۰٪	۷۹/۹۵٪	۲۰/۰۵٪	۰/۰٪	۹۲/۶۹٪	۷/۳۱٪	۰/۰٪	۷۹/۹۵٪	۲۰/۰۵٪	۰/۰٪
۷	بانک تجارت	۹۹/۴۱٪	۰/۵۶٪	۰/۰۳٪	۹۵/۲۶٪	۴/۷۴٪	۰/۰٪	۹۹/۴۱٪	۰/۵۶٪	۰/۰۳٪	۹۵/۲۶٪	۴/۷۴٪	۰/۰٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۹/۱۸٪	۰/۷۱٪	۰/۱۲٪	۹۶/۸۴٪	۳/۱۲٪	۰/۰۳٪	۹۹/۱۸٪	۰/۷۱٪	۰/۱۲٪	۹۶/۸۴٪	۳/۱۲٪	۰/۰۳٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۳۱/۳۱٪	۶۸/۶۹٪	۰/۰٪	۸/۱۴٪	۹۱/۸۶٪	۰/۰٪	۳۱/۳۱٪	۶۸/۶۹٪	۰/۰٪	۸/۱۴٪	۹۱/۸۶٪	۰/۰٪
۱۱	بانک دی	۹۸/۳۸٪	۱/۶۱٪	۰/۰٪	۹۷/۹۵٪	۲/۰۵٪	۰/۰٪	۹۸/۳۸٪	۱/۶۱٪	۰/۰٪	۹۷/۹۵٪	۲/۰۵٪	۰/۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۹۶/۱۰٪	۱/۶۲٪	۲/۲۸٪	۹۰/۹۸٪	۸/۸۳٪	۰/۲۰٪	۹۶/۱۰٪	۱/۶۲٪	۲/۲۸٪	۹۰/۹۸٪	۸/۸۳٪	۰/۲۰٪
۱۳	بانک سامان	۸۹/۸۵٪	۹/۰۱٪	۱/۱۴٪	۳۷/۱۱٪	۶۲/۶۴٪	۰/۲۵٪	۸۹/۸۵٪	۹/۰۱٪	۱/۱۴٪	۳۷/۱۱٪	۶۲/۶۴٪	۰/۲۵٪
۱۴	بانک سپه	۹۲/۱۳٪	۷/۸۷٪	۰/۰٪	۹۷/۰۰٪	۲/۹۹٪	۰/۰٪	۹۲/۱۳٪	۷/۸۷٪	۰/۰٪	۹۷/۰۰٪	۲/۹۹٪	۰/۰٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۵۹/۴۰٪	۳۵/۸۴٪	۴/۷۷٪	۶۶/۱۷٪	۳۱/۹۸٪	۱/۸۵٪	۵۹/۴۰٪	۳۵/۸۴٪	۴/۷۷٪	۶۶/۱۷٪	۳۱/۹۸٪	۱/۸۵٪
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪
۱۷	بانک سرمایه	۸۸/۴۷٪	۲/۱۱٪	۹/۴۲٪	۹۸/۱۰٪	۰/۳۸٪	۱/۵۲٪	۸۸/۴۷٪	۲/۱۱٪	۹/۴۲٪	۹۸/۱۰٪	۰/۳۸٪	۱/۵۲٪
۱۸	بانک سینا	۹۶/۵۳٪	۳/۲۵٪	۰/۲۲٪	۹۸/۲۸٪	۱/۷۰٪	۰/۰۲٪	۹۶/۵۳٪	۳/۲۵٪	۰/۲۲٪	۹۸/۲۸٪	۱/۷۰٪	۰/۰۲٪
۱۹	بانک شهر	۹۶/۶۴٪	۳/۳۵٪	۰/۰۱٪	۴۰/۳۱٪	۵۹/۶۹٪	۰/۰٪	۹۶/۶۴٪	۳/۳۵٪	۰/۰۱٪	۴۰/۳۱٪	۵۹/۶۹٪	۰/۰٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۹۸/۸۴٪	۰/۸۲٪	۰/۳۴٪	۹۳/۸۱٪	۶/۱۶٪	۰/۰۳٪	۹۸/۸۴٪	۰/۸۲٪	۰/۳۴٪	۹۳/۸۱٪	۶/۱۶٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪	۹۹/۴۹٪	۰/۵۱٪	۰/۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰٪	۹۹/۴۹٪	۰/۵۱٪	۰/۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۷۵٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪	۹۹/۷۲٪	۰/۳۷٪	۰/۰۱٪	۹۹/۷۵٪	۰/۲۳٪	۰/۰۲٪	۹۹/۷۲٪	۰/۳۷٪	۰/۰۱٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۸۰٪	۰/۱۸٪	۰/۰۱٪	۹۹/۷۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰٪	۹۹/۸۰٪	۰/۱۸٪	۰/۰۱٪	۹۹/۷۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰٪
۲۴	بانک قوامین	۹۹/۸۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰٪	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰٪	۹۹/۸۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰٪	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰٪
۲۵	بانک کارآفرین	۹۵/۴۶٪	۴/۵۴٪	۰/۰٪	۸۳/۷۵٪	۱۶/۲۵٪	۰/۰٪	۹۵/۴۶٪	۴/۵۴٪	۰/۰٪	۸۳/۷۵٪	۱۶/۲۵٪	۰/۰٪
۲۶	بانک کشاورزی	۹۵/۴۸٪	۴/۴۲٪	۰/۱۰٪	۹۶/۲۲٪	۳/۷۷٪	۰/۰۱٪	۹۵/۴۸٪	۴/۴۲٪	۰/۱۰٪	۹۶/۲۲٪	۳/۷۷٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک گردشگری	۹۸/۴۶٪	۱/۵۱٪	۰/۰۳٪	۹۵/۶۰٪	۴/۴۰٪	۰/۰٪	۹۸/۴۶٪	۱/۵۱٪	۰/۰۳٪	۹۵/۶۰٪	۴/۴۰٪	۰/۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۵/۵۳٪	۱۴/۴۳٪	۰/۰۴٪	۶۷/۸۲٪	۳۲/۱۸٪	۰/۰۰٪
۲۹	بانک مسکن	۹۹/۱۴٪	۰/۷۶٪	۰/۱۰٪	۹۱/۳۴٪	۸/۶۶٪	۰/۰۱٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۱/۹۰٪	۸۸/۱۰٪	۰,۰۰٪	۰/۱۱٪	۹۹/۸۹٪	۰,۰۰٪
۳۱	بانک ملت	۸۳/۵۹٪	۶/۷۰٪	۹/۷۱٪	۶۴/۶۴٪	۳۴/۵۶٪	۰/۸۰٪
۳۲	بانک ملی ایران	۸۹/۸۵٪	۶/۵۲٪	۳/۶۳٪	۹۳/۳۸٪	۶/۳۳٪	۰/۲۹٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۷۵٪	۰/۲۵٪	۰,۰۰٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰,۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰,۰۰٪	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰,۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰,۰۰٪	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰,۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در فروردین ماه ۹۹ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "بانک اقتصاد نوین" تعلق گرفته است. پس از آن بانک‌های "آینده"، "ملت"، "سرمایه" و "حکمت ایرانیان" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در فروردین ماه ۹۹ در تراکنش‌های بانک‌های کشور، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است. بعد از بانک "ایران-ونزوئلا" بانک‌های "خاورمیانه"، "سپه-حکمت سابق"، "پارسیان" و "بانک مرکزی" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در فروردین ماه بانک‌های "اقتصاد نوین" و "ایران ونزئلا" در کل به ترتیب ۱/۸۵ و ۰/۰۰۰۰۰۲۰ درصد تعداد تراکنش‌های کارت‌های شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "اقتصاد نوین" و "ایران ونزئلا" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت‌های در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - فروردین ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌های		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S _i	^۲ S _i	S _i	^۲ S _i	S _i	^۲ S _i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۲	۳	۱۶	۲۶۵
۲	بانک انصار	۲	۳	۱	۱	۰	۰
۳	بانک ایران زمین	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۴	بانک آینده	۱	۲	۵	۲۵	۲۳	۵۲۴
۵	بانک پارسیان	۶	۳۰	۲۱	۴۲۶	۲	۶
۶	بانک پاسارگاد	۳	۱۱	۴	۱۵	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	^2S_i	S_i	^2S_i	S_i	^2S_i
۷	بانک تجارت	۵	۲۲	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک خاورمیانه	۰	۰	۲	۳	۰	۰
۱۱	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک رفاه کارگران	۴	۱۶	۱	۱	۲	۳
۱۳	بانک سامان	۴	۱۶	۶	۳۵	۱	۱
۱۴	بانک سپه	۸	۶۲	۱۰	۹۷	۰	۰
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰	۰	۲	۳	۰	۰
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۸	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک شهر	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۰	بانک صادرات ایران	۸	۶۲	۱	۱	۰	۰
۲۱	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۶	۳۲	۰	۰	۰	۰
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲	۳	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک قوامین	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک کشاورزی	۷	۴۷	۵	۲۲	۰	۰
۲۷	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	بانک ملت	۲۱	۴۵۹	۲۵	۶۳۳	۴۵	۱۰۹۹۶
۳۲	بانک ملی ایران	۱۳	۱۷۸	۱۴	۲۰۱	۱۰	۹۴

ملاحظه می‌شود که در فروردین ۱۳۹۹، شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۸۸۹ به‌دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۴۶۷ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۵۲ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۵-۴ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در فروردین ماه ۹۹ نسبت به اسفند ماه ۹۸ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	اسفند۹۸	فروردین۹۹	نرخ رشد	اسفند۹۸	فروردین۹۹	نرخ رشد	اسفند۹۸	فروردین۹۹	نرخ رشد
شاخص H-H	۹۴۶	۹۵۲	۰/۶۶٪	۱,۳۸۶	۱,۴۶۷	۵/۷۹٪	۲,۸۵۷	۲,۸۸۹	۱/۱۰٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال – هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در هر سه حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی، موبایلی و اینترنتی رشد مثبت داشته است.

۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۳} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در فروردین ماه ۱۳۹۹، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۹۶،۱۳۹،۱۵۴ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۹۲،۰۶۱،۳۷۸ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۷۶ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین

^{۳۳} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card^{۳۳}

Credit card^{۳۴}

Prepaid^{۳۵}

تعداد آن ۳۶,۳۹۰ عدد و سهم ۰/۰۴ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - فروردین ۱۳۹۹

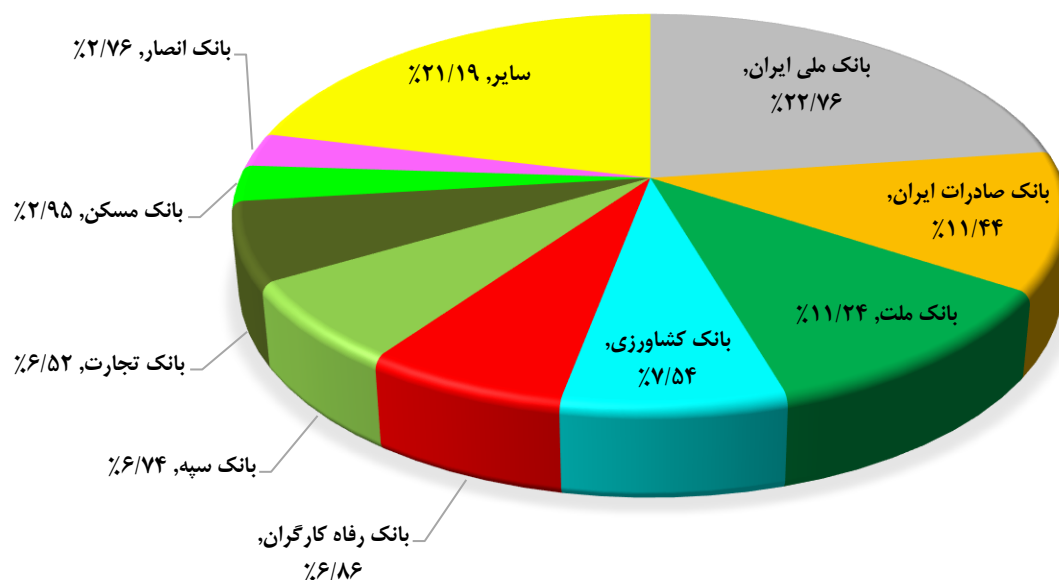
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۹۸۱۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴,۵۲۹,۴۷۷	۱۳۷,۳۹۴	۱۰۵,۳۰۸,۸۳۶	۱۰۹,۹۷۵,۷۰۷
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۱۲%	۰/۱۲%	۹۵/۷۶%	-
۹۹۰۱	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴,۰۴۱,۳۸۶	۳۶,۳۹۰	۹۲,۰۶۱,۳۷۸	۹۶,۱۳۹,۱۵۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۲۰%	۰/۰۴%	۹۵/۷۶%	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	-۱۰/۷۸%	-۷۳/۵۱%	-۱۲/۵۸%	-۱۲/۵۸%

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در فروردین ماه ۹۹ نسبت به اسفند ماه ۹۸، نرخ رشد منفی معادل ۱۲/۵۸- درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در سه دسته کارت هدیه و بن کارت، کارت برداشت و کارت اعتباری منفی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش

دار

طی فروردین ماه ۹۹ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - فروردین ۱۳۹۹

ملاحظه می‌شود که در فروردین ماه ۹۹ بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها نه بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای فروردین ماه سال ۱۳۹۹ در

جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه"؛ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "پارسیان" و "ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار – فروردین ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۳/۳۱٪	۰/۸۵٪	۱/۴۷٪
۲	بانک انصار	۱/۱۲٪	۲/۸۲٪	۱/۴۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۰/۴۰٪	۰/۸۴٪
۴	بانک آینده	۰/۰۹٪	۱/۴۲٪	۳/۴۴٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۷٪	۱/۴۸٪	۱۳/۶۴٪
۶	بانک پاسارگاد	۱/۰۵٪	۱/۹۹٪	۳/۷۷٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۳٪	۶/۵۹٪	۴/۷۹٪
۸	بانک توسعه تعاون	۳/۰۲٪	۰/۹۲٪	۱/۰۶٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰,۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۶۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۱۱	بانک دی	۰/۳۱٪	۰/۴۴٪	۰/۴۵٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰/۰۱٪	۶/۹۹٪	۳/۸۹٪
۱۳	بانک سامان	۹/۶۶٪	۰/۸۶٪	۵/۸۰٪
۱۴	بانک سپه	۱۲/۶۴٪	۶/۸۲٪	۴/۷۸٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۳۵٪	۰/۳۵٪	۰/۶۵٪
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰,۰۰٪	۰/۸۷٪	۱/۶۰٪
۱۷	بانک سرمایه	۰,۰۰٪	۰/۲۱٪	۰/۵۱٪
۱۸	بانک سینا	۴/۴۰٪	۰/۶۰٪	۱/۱۳٪
۱۹	بانک شهر	۰/۸۵٪	۱/۶۱٪	۳/۹۹٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۱۶/۸۳٪	۱۱/۶۲٪	۷/۲۶٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۱/۱۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۰,۰۰٪	۱/۵۹٪	۰/۹۶٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰,۰۰٪	۱/۳۹٪	۱/۰۶٪
۲۴	بانک قوامین	۰,۰۰٪	۱/۶۳٪	۱/۲۸٪
۲۵	بانک کارآفرین	۰,۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۷۰٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۶	بانک کشاورزی	۰/۵۵٪	۷/۷۰٪	۳/۸۶٪
۲۷	بانک گردشگری	۰/۶۳٪	۰/۲۳٪	۰/۳۷٪
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰,۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک مسکن	۰,۰۰٪	۳/۰۱٪	۱/۶۱٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	بانک ملت	۲۰/۲۶٪	۱۱/۱۹٪	۱۲/۳۸٪
۳۲	بانک ملی ایران	۲۰/۵۱٪	۲۳/۰۶٪	۱۵/۸۲٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۱/۸۸٪	۲/۶۳٪	۰/۳۳٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰,۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۶۵٪	۰/۲۴٪	۰/۱۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰,۰۰٪	۰/۲۸٪	۰/۹۱٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۳/۰۶ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۲۰/۵۱ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۵/۸۲ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای فروردین ماه ۹۹ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - فروردین ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۴٪	۹۲/۸۲٪	۷/۰۴٪
۲	بانک انصار	۰/۰۲٪	۹۷/۸۴٪	۲/۱۴٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۱/۵۴٪	۸/۴۶٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۹۰/۴۱٪	۹/۵۹٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۱/۲۲٪	۲۸/۷۷٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۲٪	۹۲/۳۱٪	۷/۶۷٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۰٪	۹۶/۹۱٪	۳/۰۹٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۱۲٪	۹۵/۱۰٪	۴/۷۸٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۲/۱۰٪	۷/۹۰٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۱/۸۱٪	۹۰/۲۷٪	۷/۹۲٪
۱۱	بانک دی	۰/۰۳٪	۹۵/۶۹٪	۴/۳۹٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۶۳٪	۲/۳۸٪
۱۳	بانک سامان	۰/۳۴٪	۷۶/۹۱٪	۲۲/۷۵٪
۱۴	بانک سپه	۰/۰۷٪	۹۶/۹۵٪	۲/۹۸٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۰۴٪	۹۲/۴۵٪	۷/۵۲٪
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۰۰٪	۹۲/۵۵٪	۷/۴۵٪
۱۷	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۰/۳۵٪	۹/۶۵٪
۱۸	بانک سینا	۰/۲۷٪	۹۲/۰۶٪	۷/۶۷٪
۱۹	بانک شهر	۰/۰۲٪	۹۰/۱۸٪	۹/۸۰٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۰/۰۶٪	۹۷/۲۸٪	۲/۶۷٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۱/۵۴٪	۸۷/۷۳٪	۱۰/۷۴٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۷/۴۳٪	۲/۵۸٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۶/۷۶٪	۳/۲۴٪
۲۴	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۶/۶۹٪	۳/۳۱٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۵	بانک کارآفرین	۰,۰۰٪	۷۵/۵۰٪	۲۴/۵۰٪
۲۶	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۸۵٪	۲/۱۵٪
۲۷	بانک گردشگری	۰/۱۰٪	۹۳/۴۴٪	۶/۴۶٪
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰,۰۰٪	۹۵/۴۸٪	۴/۵۲٪
۲۹	بانک مسکن	۰,۰۰٪	۹۷/۷۱٪	۲/۲۹٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۳/۷۶٪	۸۲/۹۶٪	۱۳/۲۸٪
۳۱	بانک ملت	۰/۰۷٪	۹۵/۳۰٪	۴/۶۳٪
۳۲	بانک ملی ایران	۰/۰۳٪	۹۷/۰۴٪	۲/۹۲٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۳٪	۹۹/۴۲٪	۰/۵۵٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰,۰۰٪	۹۵/۸۶٪	۴/۱۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۰٪	۹۷/۶۶٪	۲/۲۴٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰,۰۰٪	۸۷/۶۸٪	۱۲/۳۲٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکش دار - فروردین ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۳	۱۱	۱	۱	۱	۲
۲	بانک انصار	۱	۱	۸	۳	۱	۲
۳	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۴	بانک آینده	۰	۰	۲	۱	۳	۱۲
۵	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۱	۱۴	۱۸۶
۶	بانک پاسارگاد	۱	۱	۴	۲	۴	۱۴
۷	بانک تجارت	۰	۰	۴۳	۷	۵	۲۳
۸	بانک توسعه تعاون	۳	۹	۱	۱	۱	۱
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک خاورمیانه	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۴۹	۷	۴	۱۵
۱۳	بانک سامان	۱۰	۹۳	۱	۱	۶	۳۴
۱۴	بانک سپه	۱۳	۱۶۰	۴۷	۷	۵	۲۳
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰	۰	۱	۱	۲	۳
۱۷	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۱۸	بانک سینا	۴	۱۹	۰	۱	۱	۱
۱۹	بانک شهر	۱	۱	۳	۲	۴	۱۶
۲۰	بانک صادرات ایران	۱۷	۲۸۳	۱۲	۱۳۵	۷	۵۳
۲۱	بانک صنعت و معدن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۳	۲	۱	۱
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۲	۱	۱	۱
۲۴	بانک قوامین	۰	۰	۳	۲	۱	۲
۲۵	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۶	بانک کشاورزی	۱	۰	۵۹	۸	۴	۱۵
۲۷	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک مسکن	۰	۰	۹	۳	۲	۳
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۳۱	بانک ملت	۲۰	۴۱۰	۱۱	۱۲۵	۱۲	۱۵۳
۳۲	بانک ملی ایران	۲۱	۴۲۱	۲۳	۵۳۲	۱۶	۲۵۰
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۲	۴	۳	۷	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۱
شاخص هرفیندال-هیرشمن		-	۱,۴۱۶		۱,۰۳۷		۸۱۲

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته "کارت اعتباری" رشد منفی داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت هدیه و بن کارت" نرخ رشد مثبت ۱/۵۵ درصد نشان داده که بیانگر آن است که بازار این نوع کارت همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته و به سمت انحصار پیش رفته است. بالاترین سهم در فروردین ماه ۹۹ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملی"، "ملت" و "صادرات ایران" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در فروردین ماه ۹۹ نسبت به اسفند ماه ۹۸ در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-اسفند و فروردین ۹۹

HHI	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	نرخ رشد	اسفند ۹۸	فروردین ۹۹	نرخ رشد
شاخص HHI	۲,۰۵۳	۱,۴۱۶	-۳۱/۰۲٪	۱,۰۲۵	۱,۰۳۷	۱/۱۰٪
				۸۰۰	۸۱۲	۱/۵۵٪

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در فروردین ماه در حوزه صدور "کارت اعتباری" در کشور

با رشد منفی ۳۱/۰۲- درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت ۱/۵۵ درصدی و در حوزه "کارت برداشت" با رشد مثبت ۱/۱۰ درصدی مواجه بوده است.

۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

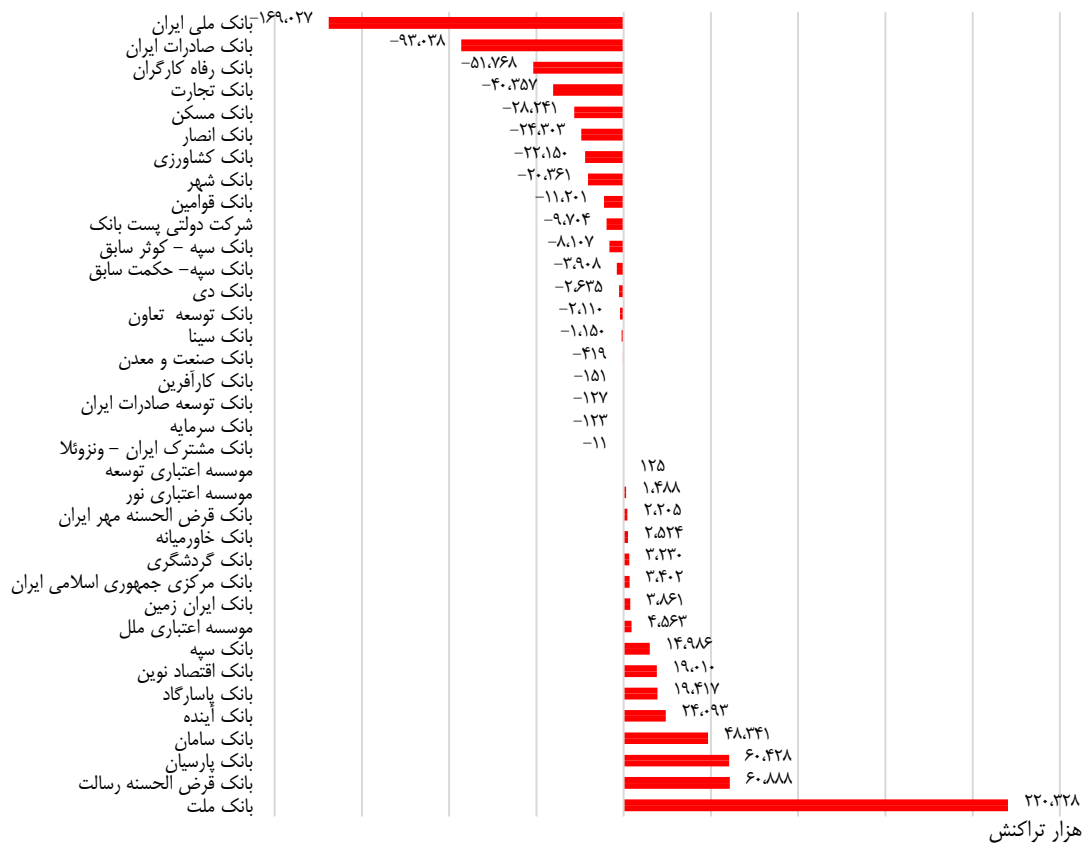
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - فروردین ۱۳۹۹

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۷٪	۱/۸۵٪	۱/۱۳٪	۱/۰۶٪
۲	بانک انصار	۲/۸۱٪	۱/۵۴٪	۲/۴۱٪	۱/۳۹٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۳۷٪	۰/۵۷٪	۰/۵۷٪	۰/۵۷٪
۴	بانک آینده	۱/۳۹٪	۲/۶۴٪	۲/۶۰٪	۱/۸۰٪
۵	بانک پارسیان	۳/۱۴٪	۶/۲۹٪	۲/۸۹٪	۴/۹۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۲۴٪	۳/۲۴٪	۲/۵۴٪	۲/۶۲٪
۷	بانک تجارت	۶/۲۶٪	۴/۱۷٪	۵/۸۴٪	۵/۰۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۷٪	۰/۷۶٪	۰/۸۸٪	۰/۸۶٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
۱۰	بانک خاورمیانه	۰/۰۱٪	۰/۱۴٪	۰/۰۳٪	۱/۵۴٪
۱۱	بانک دی	۰/۳۴٪	۰/۲۱٪	۰/۴۳٪	۰/۲۰٪
۱۲	بانک رفاه کارگران	۶/۳۷٪	۳/۶۸٪	۴/۶۱٪	۳/۷۳٪
۱۳	بانک سامان	۱/۴۶٪	۳/۹۷٪	۱/۷۸٪	۶/۴۱٪
۱۴	بانک سپه	۶/۸۲٪	۷/۶۱٪	۶/۰۳٪	۵/۸۰٪
۱۵	بانک سپه - حکمت سابق	۰/۴۹٪	۰/۲۹٪	۰/۴۱٪	۰/۲۳٪
۱۶	بانک سپه - کوثر سابق	۰/۸۴٪	۰/۴۲٪	۰/۶۷٪	۰/۳۴٪
۱۷	بانک سرمایه	۰/۲۱٪	۰/۲۰٪	۰/۲۶٪	۰/۲۶٪

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۸	بانک سینا	۰/۵۵٪	۰/۴۹٪	۰/۶۱٪	۰/۵۶٪
۱۹	بانک شهر	۱/۷۹٪	۰/۷۲٪	۲/۳۸٪	۱/۷۰٪
۲۰	بانک صادرات ایران	۱۱/۹۲٪	۷/۰۷٪	۱۱/۵۵٪	۹/۶۳٪
۲۱	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۵٪
۲۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۸۸٪	۵/۰۴٪	۲/۸۲٪	۲/۸۵٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۳۹٪	۱/۵۰٪	۲/۱۳٪	۱/۳۶٪
۲۴	بانک قوامین	۱/۶۳٪	۱/۰۴٪	۱/۷۶٪	۱/۲۷٪
۲۵	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۰۹٪	۰/۱۴٪	۰/۱۸٪
۲۶	بانک کشاورزی	۷/۵۱٪	۶/۳۷٪	۶/۵۷٪	۶/۶۹٪
۲۷	بانک گردشگری	۰/۲۵٪	۰/۴۲٪	۰/۴۴٪	۰/۳۹٪
۲۸	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۱۸٪	۰/۰۱٪	۰/۲۳٪
۲۹	بانک مسکن	۲/۵۲٪	۱/۰۵٪	۲/۲۴٪	۱/۰۰٪
۳۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	بانک ملت	۱۱/۳۲٪	۲۲/۸۰٪	۱۶/۷۷٪	۲۵/۰۴٪
۳۲	بانک ملی ایران	۲۲/۰۰٪	۱۳/۲۱٪	۱۷/۲۷٪	۱۰/۵۱٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۲/۰۷٪	۱/۵۸٪	۱/۳۸٪	۱/۰۸٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۴٪	۰/۴۸٪	۰/۳۳٪	۰/۴۴٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۶٪	۰/۳۳٪	۰/۴۰٪	۰/۲۸٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در فروردین ماه ۹۹ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به ترتیب به بانک‌های "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "ملت" تعلق داشته است. بالاترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های پذیرش شده نیز در بانک "ملت" گزارش می‌شود. در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این

ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

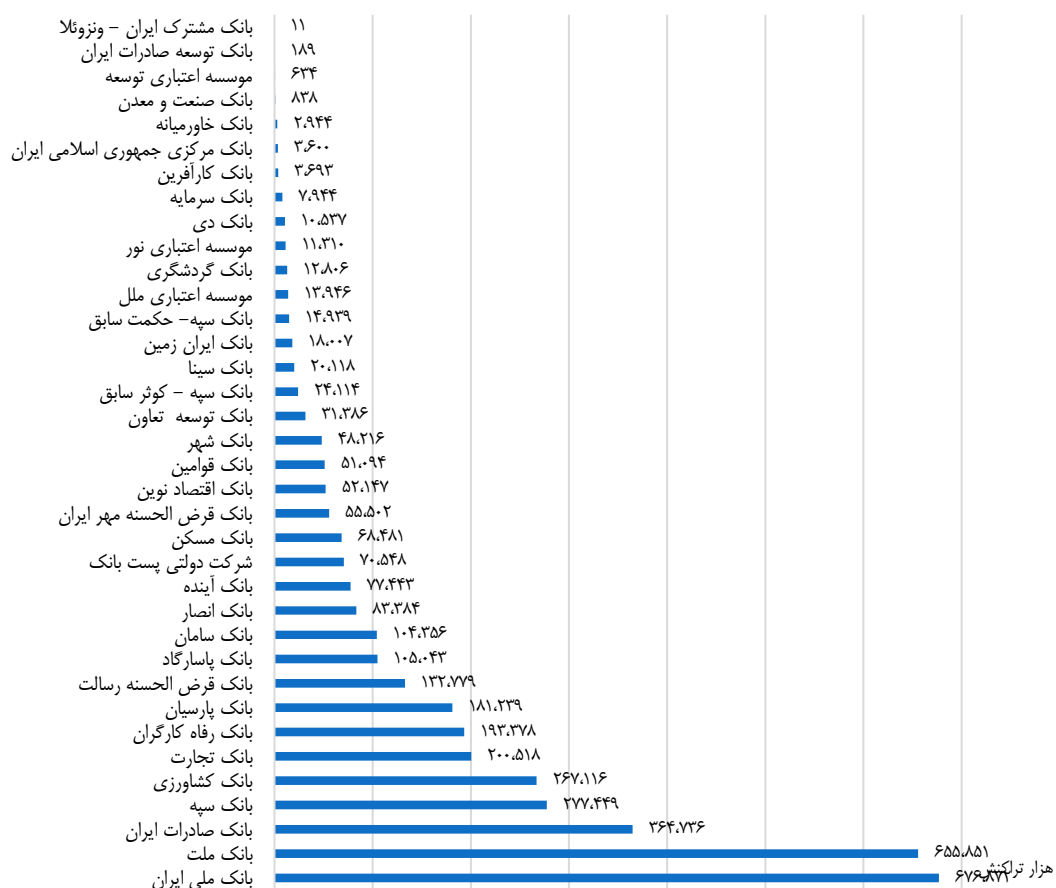

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - فروردین ۱۳۹۹

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "قرض الحسنه رسالت" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش

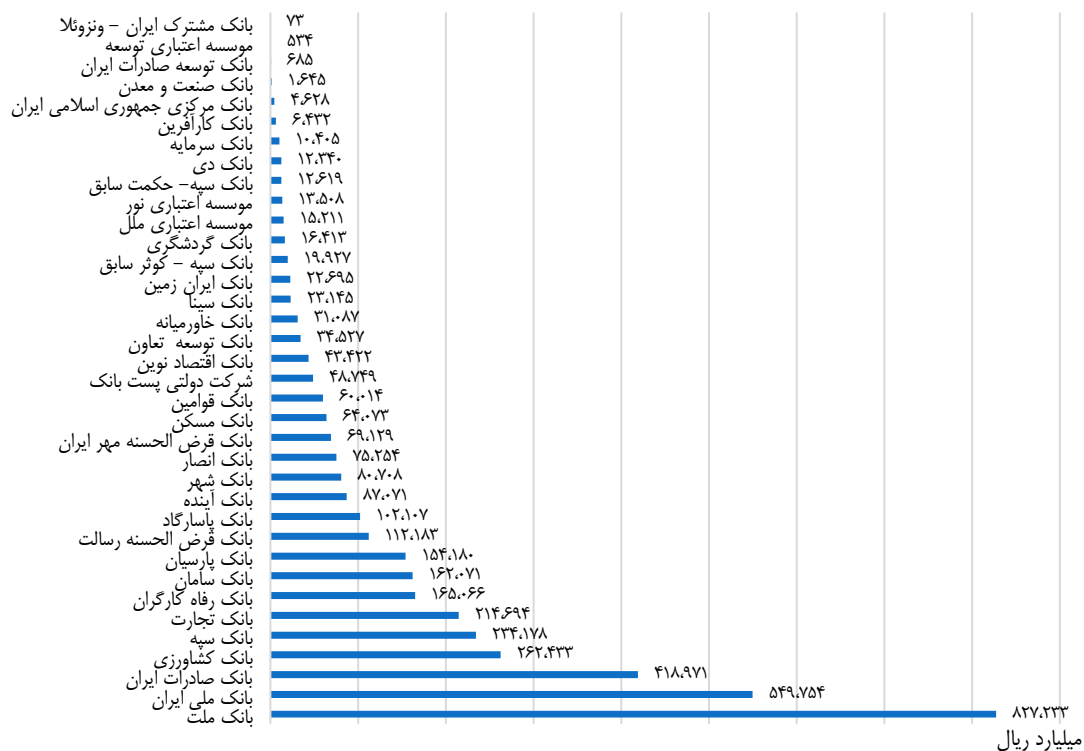
صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - فروردین ۱۳۹۹

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "مؤسسه اعتباری توسعه" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - فروردین ۱۳۹۹

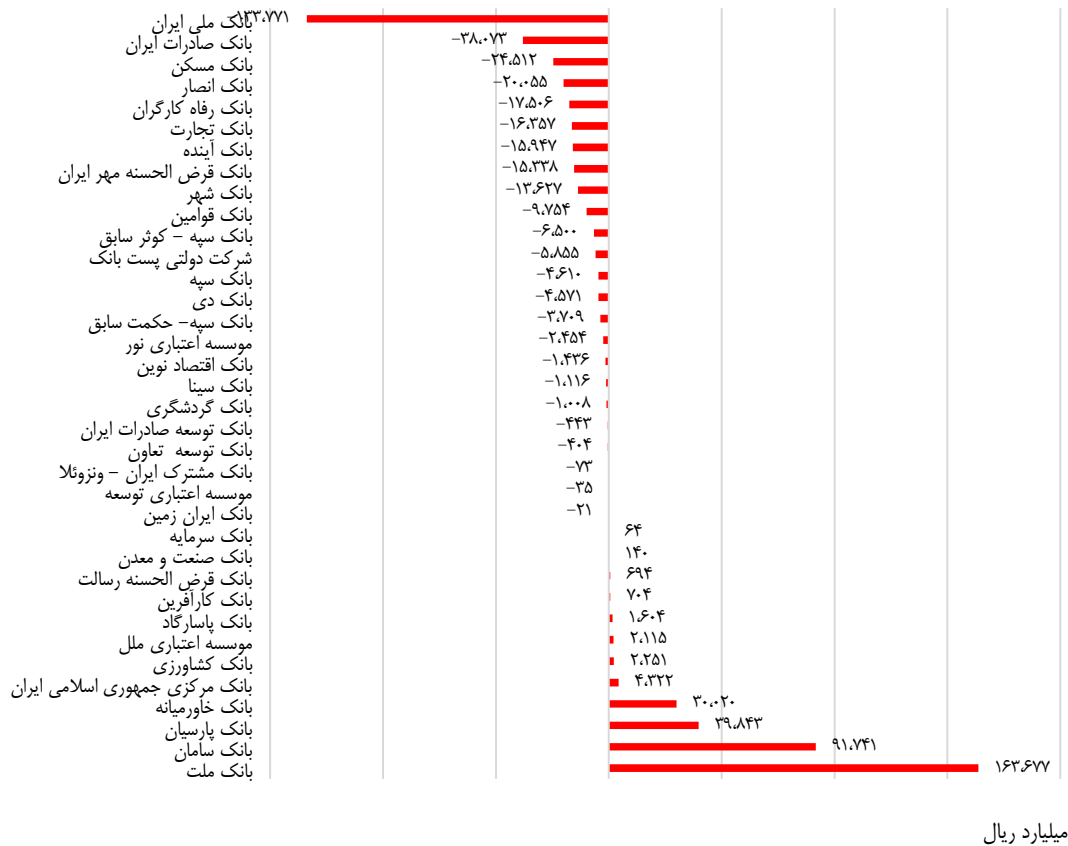
^{۳۶} Turnover

^{۳۷} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۸} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی فروردین ۱۳۹۹ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - فروردین ۱۳۹۹

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "خاورمیانه" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "مسکن" و "انصار" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "مسکن" و "انصار" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان"، "پارسیان" و "خاورمیانه" در حال انتقال است.

۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالشهای بانکها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنشها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانکها در جهت تنظیم سیاستهای ارتباطی با مشتریان و شرکتهای PSP، لازم است تا این بانکها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده محاسبه می شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنشهای خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنشهای قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنشهای مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می گردد.

به منظور دقیق تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنشهای خرید و تراکنشهای پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم پوشی شده است.

۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنشهای خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می باشد. در این بخش به منظور دقیق تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنشهای خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می گردد، به طور متوسط در فروردین ماه ۱۳۹۹، بانکهای پذیرنده با ۳۲/۰۱ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (اسفند ۹۸) میزان ۱۳۱ ریال از هر صد هزار

ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۱ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "قرض الحسنه رسالت" با مبلغ ۲۱۱ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - فروردین ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک خاورمیانه	۲۱
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۴۴
۳	بانک صنعت و معدن	۴۹
۴	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۵۴
۵	بانک شهر	۷۲
۶	بانک کارآفرین	۸۱
۷	بانک سامان	۹۹
۸	بانک صادرات ایران	۱۰۵
۹	بانک سرمایه	۱۰۶
۱۰	بانک قوامین	۱۱۲
۱۱	بانک ملت	۱۱۴
۱۲	بانک آینده	۱۱۷
۱۳	بانک تجارت	۱۱۷
۱۴	بانک توسعه تعاون	۱۲۷
۱۵	بانک سینا	۱۳۴
۱۶	بانک کشاورزی	۱۳۴
۱۷	بانک ایران زمین	۱۳۵
۱۸	بانک اقتصاد نوین	۱۳۷
۱۹	بانک رفاه کارگران	۱۴۰
۲۰	بانک سپه - حکمت سابق	۱۴۷
۲۱	بانک مسکن	۱۴۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۲۲	بانک انصار	۱۵۰
۲۳	موسسه اعتباری ملل	۱۵۱
۲۴	بانک دی	۱۵۲
۲۵	بانک گردشگری	۱۵۲
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۵۸
۲۷	بانک سپه	۱۶۱
۲۸	بانک ملی ایران	۱۶۲
۲۹	موسسه اعتباری نور	۱۶۳
۳۰	بانک پاسارگاد	۱۶۶
۳۱	بانک سپه - کوثر سابق	۱۷۷
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱۸۷
۳۳	بانک پارسیان	۱۹۲
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۲۱۰
هزار کارمزد پرداختی کل بانکهای پذیرنده به ازای هر صد ریال تراکنش خرید		۱۳۱

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۱۰/۲۵ برابر است. یعنی بانک "قرض الحسنه رسالت" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۱۰/۲۵ برابر بانک "خاورمیانه" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانکهایی مثل "خاورمیانه"، "توسعه صادرات ایران"، "صنعت و معدن" و "ایران - ونزوئلا" در این ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش تر عمل نموده‌اند.

۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه

اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲ میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صدهزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها -
فروردین ۱۳۹۹

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱	بانک صنعت و معدن	۸۸

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارخوان
۲	بانک خاورمیانه	۱۰۲
۳	بانک توسعه صادرات ایران	۱۰۷
۴	بانک کارآفرین	۲۱۴
۵	بانک صادرات ایران	۲۱۷
۶	بانک توسعه تعاون	۲۳۲
۷	بانک کشاورزی	۲۳۲
۸	بانک تجارت	۲۳۳
۹	بانک قوامین	۲۴۰
۱۰	بانک سرمایه	۲۴۷
۱۱	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۵۸
۱۲	بانک سینا	۲۵۹
۱۳	بانک رفاه کارگران	۲۶۳
۱۴	بانک سپه	۲۷۵
۱۵	بانک شهر	۲۷۹
۱۶	بانک انصار	۲۸۴
۱۷	بانک مسکن	۲۹۱
۱۸	بانک ملت	۲۹۷
۱۹	بانک آینده	۳۰۴
۲۰	موسسه اعتباری ملل	۳۰۴
۲۱	بانک گردشگری	۳۲۳
۲۲	بانک ملی ایران	۳۲۹
۲۳	شرکت دولتی پست بانک	۳۳۸
۲۴	موسسه اعتباری نور	۳۵۶
۲۵	بانک دی	۳۵۷
۲۶	بانک سپه - کوثر سابق	۳۶۳
۲۷	موسسه اعتباری توسعه	۴۳۷
۲۸	بانک پاسارگاد	۴۷۸
۲۹	بانک سامان	۴۹۲
۳۰	بانک ایران زمین	۵۳۷

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۳۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۶۱۲
۳۲	بانک پارسیان	۶۹۲
۳۳	بانک اقتصاد نوین	۷۶۰
۳۴	بانک سپه - حکمت سابق	۱,۱۴۹
۳۵	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۴۹,۰۱۷
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۳۲۰

ملاحظه می‌گردد که با احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۳۲۰ ریال را در فروردین ماه ۹۹ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در فروردین ماه ۹۹ بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۸۸ هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "خاورمیانه" با پرداخت ۱۰۲ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "ایران - ونزوئلا" با ۱۴۹,۰۱۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب "بانک حکمت ایرانیان" ۱,۱۴۹ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "بانک اقتصاد نوین" با ۷۶۰ بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

در فروردین ماه حضور بانک "مشترک ایران - ونزوئلا" به عنوان بانک پذیرنده و با توجه به میزان اندک تعداد و مبلغ تراکنش‌های این بانک با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی این بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده پیامد کارمزد بالای این بانک را به همراه داشته است و از این رو کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای این بانک مقرون به صرفه نمی‌باشد.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست چراکه جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان

به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صدهزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای فروردین ماه ۹۹ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - فروردین ۱۳۹۹

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۱۹

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۲	بانک پارسیان	۴۷
۳	بانک شهر	۹۷
۴	بانک خاورمیانه	۱۱۱
۵	بانک کارآفرین	۱۴۸
۶	بانک مسکن	۱۵۳
۷	بانک صنعت و معدن	۱۸۲
۸	بانک ایران زمین	۲۰۲
۹	بانک سامان	۲۱۴
۱۰	بانک دی	۲۳۵
۱۱	بانک صادرات ایران	۲۴۱
۱۲	بانک اقتصاد نوین	۲۶۸
۱۳	بانک پاسارگاد	۲۷۶
۱۴	بانک سینا	۲۸۳
۱۵	بانک سرمایه	۲۸۷
۱۶	بانک گردشگری	۳۱۱
۱۷	بانک رفاه کارگران	۳۲۱
۱۸	بانک تجارت	۳۲۹
۱۹	بانک سپه - حکمت سابق	۳۳۶
۲۰	بانک انصار	۳۷۶
۲۱	بانک ملت	۳۷۸
۲۲	بانک آینده	۴۱۴
۲۳	بانک سپه	۴۵۴
۲۴	بانک ملی ایران	۴۶۴
۲۵	بانک سپه - کوثر سابق	۴۷۱
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴۷۲
۲۷	بانک قوامین	۴۹۳
۲۸	موسسه اعتباری نور	۵۰۱

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۲۹	موسسه اعتباری توسعه	۵۳۳
۳۰	بانک قرض الحسنه رسالت	۵۵۴
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۵۷۴
۳۲	بانک توسعه تعاون	۵۷۸
۳۳	بانک کشاورزی	۷۵۷
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۸۰۵
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۱,۰۵۲
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۳۱۵

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۳۱۵ ریال (۵۳/۶۶ درصد نرخ رشد مثبت نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در این بین، در فروردین ماه ۹۹، بانک "توسعه صادرات" با ۱۹ ریال و پس از آن بانک "پارسیان" و "شهر" به ترتیب با ۴۷ و ۹۷ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱,۰۵۲ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "موسسه اعتباری ملل" با مبلغ ۸۰۵ ریال و بانک "کشاورزی" با مبلغ ۷۵۷ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی فروردین ماه ۱۳۹۹ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به آذر ماه ۱۳۹۸ می باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۳۹۷ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های فروردین ماه ۱۳۹۹ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۹۲۲ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱،۹۷۹ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۱۵/۷۴- و ۳۹/۷۱- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در فروردین ماه ۱۳۹۹ با رشد ۵۴/۰ درصدی به نزدیک به ۱۰،۸۵۸ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۷/۲۳ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۰/۵۸ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۱۹ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های فروردین ماه ۱۳۹۹ با ۸۸/۹۷ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۴/۷۳ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۱، هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۲ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲۰۴ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۹ و ۳/۶۱ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۰/۹۱ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۷۸۸ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۳۸۱ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۳۱/۶۴ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول فروردین ماه ۱۳۹۹ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۲۸/۱۵ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فروردین ماه ۱۳۹۹ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۳۸/۴۷ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی فروردین ماه ۱۳۹۹ در قیاس با اسفند، رشد ۲۹/۱۱- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۱۲/۸۱- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی فروردین ماه ۱۳۹۹ نسبت به اسفند ماه به سبب افزایش ۳۰/۲۲- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۱/۵۶- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۱/۷۳ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳۷۱،۵۷۶،۰۶۲ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۴۰/۶۰ درصد تراکنش‌ها معادل ۶۹۴،۰۶۶،۰۷۳ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۳۲/۰۱ درصد معادل ۵۴۷،۲۰۷،۲۶۳ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۹/۴۱- درصدی، ۲۵/۶۷- درصدی، ۲۰/۷۹- درصدی، ۵۰/۰۲- درصدی و ۳۰/۶۸- درصدی در نسبت به همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده فروردین ماه ۱۳۹۹ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه اسفند بدون تغییر می‌باشد و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در فروردین ماه ۱۳۹۹، ۹۹/۱۷ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در اسفند ماه رشد ۰/۰۱ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۰۰ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در فروردین ماه ۹۹ نیز چون گذشته شرکت "به‌پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی چندان قابل توجه نبوده و در تغییری در ترتیب شرکت‌ها بر حسب بیشترین میزان رخ نداده است. در مولفه سهم مبلغی شاهد جابه‌جایی بین شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سداد" و دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "سایان کارت" بوده‌ایم.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در فروردین ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده‌است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "به‌پرداخت ملت" است. همچنین در ماه جاری شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" پوشش داده شده است.

در ماه فروردین شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقم ۰/۰۰۸ درصد، جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده‌اند. در این ماه شرکت "پرداخت نوین آرین" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار

را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن دو تا محدودی شرکت "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی کاهش داشته است. این تغییرات در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. مقدار این شاخص در سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشانگر تمرکز بالا است. عملکرد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تاثیرگذار بوده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در فروردین ماه، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۷/۹۴ درصد بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با ۴۹/۱۳ درصد و شرکت "به‌پرداخت ملت" با ۹۵/۳۷ درصد به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" به ترتیب با سهم ۱۵/۰۸ درصدی و سهم ۲۵/۰۲ درصدی به بالاترین رتبه دست یافته‌است. شرکت "به‌پرداخت ملت" به‌گونه‌ای عمل نموده که با رقمی معادل با ۵۹/۵۵ درصد، بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که چهار شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "الکترونیک کارت دماوند" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. چهار شرکت فوق به همراه شرکت "تجارت

الکترونیک پارسین" در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در اغلب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در برخی از استان‌های کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده‌است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

با وجودی که توجه برخی از بانک‌های پذیرنده به موضوع پرداخت کارمزد و میزان رسوب پول هر کارتخوان فروشگاه‌های و سودآوری آن سبب شده است تا با همکاری شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات اقدام به حذف کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش نمایند، ولیکن تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش در چند ماه اخیر روند افزایشی داشته است. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه کمترین رقم این شاخص با عددی معادل با $5/60$ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" مشاهده می‌شود. بیش از ۳۲ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به طور کلی در فروردین ماه سال ۹۹ سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، $20/59$ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در فروردین ماه ۹۹ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در حوزه دو ابزار پذیرش موبایلی و در ابزار اینترنتی با رشد مثبت مواجه بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در فروردین ماه ۹۹ نسبت به اسفند ماه ۹۸ رشد منفی ۱۲/۵۸ - درصدی داشته است و نرخ رشد در سه دسته کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در فروردین ماه ۱۳۹۹، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "کارت هدیه و بن کارت" و "اعتباری" تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته کارت "اعتباری" با رشد منفی مواجه بوده است. "کارت هدیه و بن کارت" همچنان در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰)، "کارت برداشت" در طبقه تمرکز ملایم و "کارت اعتباری" نیز در این ماه در طبقه تمرکز ملایم قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در فروردین ماه ۹۹ به بانک‌های "ملی ایران" و "صادرات ایران"، "ملت" و "کشاورزی" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "قرض الحسنه رسالت" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در فروردین ماه ۱۳۹۹، بانک‌های پذیرنده با ۳۲/۰۱ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (اسفند ۹۸) میزان ۱۳۱ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "خاورمیانه" با مبلغ ۲۱ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "توسعه صادرات ایران" با مبلغ ۴۴ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد

پرداختی ۳۲۰ ریال را در فروردین ماه ۹۹ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را پرداخت کرده‌اند. در فروردین ماه ۹۹ بانک "توسعه صنعت و معدن" با پرداخت ۸۸ ریال هزینه و پس از آن بانک "بانک خاورمیانه" با پرداخت ۱۰۲ ریال هزینه، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و "ایران- ونزوئلا" با ۱۴۹,۰۱۷ ریال هزینه و پس از آن به ترتیب "بانک حکمت ایرانیان" با ۱,۱۴۹ ریال هزینه و "بانک اقتصاد نوین" با ۷۶۰ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۳۱۵ ریال (۵۳/۶۶ درصد نرخ رشد مثبت نسبت به ماه قبل) کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در فروردین ماه ۹۹، بانک "توسعه صادرات" با ۱۹ ریال و پس از آن بانک "پارسیان" و "شهر" به ترتیب با ۴۷ و ۹۷ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱,۰۵۲ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "موسسه اعتباری ملل" با مبلغ ۸۰۵ ریال و بانک "کشاورزی" با مبلغ ۷۵۷ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۹}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۱}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شب"ی^{۴۲} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی

بانک صادرکننده^{۴۰}

^{۴۴} Purchasing Good/Services

^{۳۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۲} IBAN International Bank Account Number

^{۴۳} Service Type

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاهای شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرک و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرک

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرک را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۵۱} PC-POS / I POS(Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/I P در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۲}Internet Payment Gateway

^{۵۳}Mobile Payment Gateway

^{۵۴}In-Store

موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۷}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۸}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱۰ دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۹}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل

انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۶۰} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲۰، ۳۰ و ۴۰ می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۱} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵۰ می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۲}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶۰ می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

^{۵۸} Debit card

^{۵۹} prepaid

^{۶۰} online

^{۶۱} offline

^{۶۲} Credit card

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۷} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۳}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارت‌خوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارت‌خوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده - ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه

^{۶۳} Reconciliation Account (RA)

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$*۱۰۰ = \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۵} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$*۱۰۰ = \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها

$$= \frac{\text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها}}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تبانی بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت ها در سال پایه اندازه گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش ها

اگر در دوره ای، ارزش تراکنش ها بر حسب قیمت های سال پایه اندازه گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه } t}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } t}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهک از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهک تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

^{۶۶} Nominal Value

3

The quality of card e-payment services

Quality of services			
The ratio of successful transactions to total	% 91/22		▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/95		▶
The share of each types of errors in transactions			
Acquirer error	% 0/67		▲
Shaparak network error	% 0/61		▲
Issuer error	% 4/31		▼
Cardholder Error	% 90/57		▲
Business error	% 0/54		▼
Services sensed availability			
Network sensed availability	% 99/17		▲
Shaparak sensed availability	% 99/95		▶
Reconciliation account (RA) transactions			
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/01		▼
percent change of reconciliation account transactions	% -41/71		▼

4

Electronic card payment network market indices in Apr 2020

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh Pardakht Mellat	1/74	▲
The lowest effectiveness	Fan Ava Card	0/45	▼
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Pardakht Novin Arian	% 0/19	▼
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/01	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Tejarat Electronic Parsian	% 32/51	▲
The Lowest ratio	Mabna Card Arya	% 5/60	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share			
The highest value share of transactions	% 25/44 Beh Pardakht Mellat	▲	% 25/04 Mellat Bank ▲
The highest numerical share of transactions	% 22/43 Beh Pardakht Mellat	▼	% 22/80 Mellat Bank ▲
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 40/53 Beh Pardakht Mellat	▲	% 40/64 Mellat Bank ▲
Mobile Payment Gateway	% 35/31 Asan Pardakht Persian	▼	% 46/65 Mellat Bank ▲
EFTPOS	% 21/39 Beh Pardakht Mellat	▼	% 20/68 Mellat Bank ▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals			
Internet Payment Gateway	% 27/57 Asan Pardakht Persian	▼	% 25/16 Mellat Bank ▲
Mobile Payment Gateway	% 30/78 Asan Pardakht Persian	▼	% 44/67 Mellat Bank ▲
EFTPOS	% 23/07 Beh Pardakht Mellat	▼	% 21/42 Mellat Bank ▼
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	2,060	▼	1,467 ▲
Mobile Payment Gateway	2,295	▲	2,889 ▲
EFTPOS	1,483	▲	952 ▲
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Bank Melli Iran	15/82	▲
Credit card	Bank Melli Iran	20/51	▼
Debit card	Bank Melli Iran	23/06	▲

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 12/34	▼
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/33	▼
Value of transactions as a percentage of GDP	% 121/47	▶

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,921,582,972	▼
Value of transactions	1,978,580,306 mill IRR	▼

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Apr compared to Mar)	% -39/71	▼
Monthly real growth of value of transactions(Apr compared to Mar)	% -40/89	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 7/85	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -9/87	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	%6/07	▲
Mobile Payment Gateway	% 4/96	▲
EFTPOS	%88/97	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 97/62	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 2/38	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 84/728	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 10/12	▲
Balance Inquiry	% 5/15	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,787/76	▼
EFTPOS	1,380/68	▼
Mobile Payment Gateway	217/91	▼
Internet Payment Gateway	189/18	▼

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	31/64	▼
EFTPOS	28/15	▼
Mobile Payment Gateway	1/57	▲
Internet Payment Gateway	1/92	▼

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,755,026 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	6,976 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/19 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	37/64 Hormozgān	▼

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	489/82	▼
---	--------	---

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت «شاپراک»

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۳

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه محمود، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

